

K O M M U N F U L L M Ä K T I G E

i Gislaveds kommun kallas härmed till sammanträde som börjar **måndagen den 25 augusti 2025, klockan 18:30 i Sessionssalen, Kommunhuset, Gislaved** för att behandla följande ärenden:

Nr	Diarienummer	Ärendemening	
1	KS.2025.1	Fastställande av dagordning	
2		Information om IT-stöd/säkerhet för politiker <i>Föredragande: Bitr. kommundirektör Anna Sanell</i>	
3		Nya motioner	
4	KS.2025.5	Svar på interpellation gällande hur strategin för äldreomsorgen används i praktiken	
5	KS.2025.5	Nya Interpellationer	
6	KS.2025.6	Frågor	
7	KS.2025.3	Valärenden	
8	KS.2025.7	Information från revisionen 2025	
9	KS.2025.13	Vattenskyddsområde för Tallberga	
10	KS.2025.70	Upphävande av riktlinjer för kommunal mark, markanvisningsavtal och exploateringsavtal antagna den 17 juni 2019	
11	KS.2025.1	Meddelanden	

Gislaved den 14 augusti 2025

Niclas Palmgren
Ordförande

Yvonne Thelin Karlsson
Kommunsekreterare

Allmänheten hälsas välkomna som åhörare till sammanträdet. Kommunfullmäktiges handlingar finns tillgängliga i Sessionssalen, Kommunhuset, Gislaved.

Kf §60

Dnr: KS.2025.5

I.2.6

Interpellation gällande hur strategin för äldreomsorgen används i praktiken**Beslut**

Kommunfullmäktige godkänner att interpellationen får ställas och att interpellationen överlämnas till kommande sammanträde för besvarande.

Ärendebeskrivning

Lise-Lotte Jonasson (MiG) har inkommit med en interpellation gällande hur strategin för äldreomsorgen används i praktiken. Interpellationen är ställd till socialnämndens ordförande Ylva Samuelsson (S) och vice ordförande i socialnämnden Mikael Kindbladh (WeP).

Lise-Lotte Jonasson (MiG) skriver i sin interpellation att Gislaveds kommun har en styrmodell som ska säkerställa en tydlig och effektiv styrning av verksamheten. Modellen bygger på att olika planeringsdokument; strategi, nämndplan och planeringsdirektiv tillsammans ska ligga till grund för prioriteringar, resurstilldelning och uppföljning inom nämnden. Strategin för äldreomsorgen 2022-2031 togs fram för att ge långsiktig riktning i ett område med stora framtida utmaningar. Men i praktiken syns inga tydliga spår av att denna strategi används aktivt i nämndens arbete. Viktiga beslut, som de i den så kallade 60-punktslistan med åtgärder, inklusive förändringar i matdistribution och vård- och omsorgsboenden, saknar tydlig koppling till strategins mål, värdegrund eller uppföljningskrav. Nämndplanen konkretiserar inte strategin. Planeringsdirektivet och åtgärdslistan tycks snarare reagera på kortsiktiga ekonomiska förutsättningar än att följa långsiktiga prioriteringar. Det saknas mätbara mål, indikatorer och systematisk uppföljning.

Interpellanten ställer följande frågor:

1. Anser ni att strategin för äldreomsorgen används som styrande dokument i nämndens arbete?
2. Hur kopplas strategin till nämndplanen och planeringsdirektivet i praktiken?
3. Hur säkerställs att beslut om t.ex. förändringar i mat, boende eller vård grundas i strategin?
4. Var finns uppföljning, måluppfyllelse och konsekvensanalys kopplat till strategin?
5. Vilka konsekvenser ser ni att det får för kvalitet och legitimitet när styrningen brister, inte minst med tanke på oppositionens begränsade möjlighet att påverka beslut?

Beslutsunderlag

Interpellation från Lise-Lotte Jonasson (MiG) gällande hur strategin för äldreomsorgen används i praktiken

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på att interpellationen får ställas och finner att kommunfullmäktige godkänner den.

Beslutet skickas till:

Lise-Lotte Jonasson (MiG)
Socialnämndens ordförande Ylva Johansson (S)

[Kommunens dnr: KS.2025.5]

Interpellation till Socialnämndens ordförande Ylva Samuelsson (S)
och vice ordförande Mikael Kindblad (WeP)

Styrdokument utan styrning – hur används strategin för äldreomsorgen i praktiken?

Gislaveds kommun har en styrmodell som ska säkerställa en tydlig och effektiv styrning av verksamheten. Modellen bygger på att olika planeringsdokument – **strategi, nämndplan och planeringsdirektiv** – tillsammans ska ligga till grund för prioriteringar, resurstilldelning och uppföljning inom nämnden.

Strategin för äldreomsorgen 2022–2031 togs fram för att ge långsiktig riktning i ett område med stora framtida utmaningar. Men i praktiken syns inga tydliga spår av att denna strategi används aktivt i nämndens arbete.

Viktiga beslut – som de i den så kallade *60-punktslistan* med åtgärder, inklusive förändringar i matdistribution och vård- och omsorgsboenden – saknar tydlig koppling till strategins mål, värdegrund eller uppföljningskrav. Nämndplanen konkretiserar inte strategin. Planeringsdirektivet och åtgärdslistan tycks snarare reagera på kortsiktiga ekonomiska förutsättningar än att följa långsiktiga prioriteringar. Det saknas mätbara mål, indikatorer och systematisk uppföljning.

Tre styrdokument – men ingen fungerande struktur för styrningen.

Mot bakgrund av detta vill jag ställa följande frågor:

1. Anser ni att strategin för äldreomsorgen används som styrande dokument i nämndens arbete?
2. Hur kopplas strategin till nämndplanen och planeringsdirektivet i praktiken?
3. Hur säkerställs att beslut om t.ex. förändringar i mat, boende eller vård grundas i strategin?
4. Var finns uppföljning, måluppfyllelse och konsekvensanalys kopplat till strategin?
5. Vilka konsekvenser ser ni att det får för kvalitet och legitimitet när styrningen brister, inte minst med tanke på oppositionens begränsade möjlighet att påverka beslut?

Om styrdokumentet inte används i praktiken – vad är då deras syfte?

Lise-Lotte Jonasson

Medborgarpartiet i Gislaved

Svar på interpellation

Styrdokument utan styrning – Hur används strategin för äldreomsorgen i praktiken?

1. Anser ni att strategin för äldreomsorgen används som styrande dokument i nämndens arbete?

Svar: Ja. Den används som grund för nämndplan, samt i det årliga budgetarbetet.

Mål och uppdrag bottenar i de olika utpekade strategiska utvecklingsområdena som finns i strategi för äldreomsorgen 2022-2031.

Arbetet görs systematiskt.

Utav 47 utpekade områden har vi genomfört åtgärder inom ca 30 st.

2. Hur kopplas strategin till nämndplanen och planeringsdirektivet i praktiken?

Svar: Under de senaste åren har mål och uppdrag i budgeten varit direkt kopplade till de utvecklingsområden som finns utpekade i strategin.

Exempel på utvecklingsområde är "Förebyggande och hälsofrämjande arbete"

Ny tjänst har inrättats "utvecklingsledare förebyggande äldre". Detta är en person som gör hembesök hos äldre personer för att samtala om förebyggande åtgärder, vad kommunen kan erbjuda när det är dags etc.

3. Hur säkerställs att beslut om t ex förändringar i mat, boende eller vård grundas i strategin?

Svar: Strategi för äldreomsorg 2022-2031 pekar ut utvecklingsområden som Gislaveds kommun ska arbeta med.

Exempel på utvecklingsområde är "Äldres boende". Nu finns kartläggning klar, som visar att vi behöver arbeta med förändringar vad gäller boende för äldre. Nu ska vi gå vidare.

4. Var finns uppföljning, måluppfyllelse och konsekvensanalys kopplat till strategin?

Svar: Resultatuppföljningar, nyttokalkyler, och risk- och konsekvensanalyser görs årligen i budgetprocessen och uppföljningsprocessen, samt också i nämndens egna kvalitetsledningssystem.

När ett mål eller uppdrag är uppnått, tittar man vidare på utvecklingsområdet och planerar för nästa steg.

5. Vilka konsekvenser ser ni att det får för kvalitet och legitimitet när styrningen brister, inte minst med tanke på oppositionens begränsade möjlighet att påverka beslut.

Svar: Vilken styrning avses? Jag tycker inte att styrningen brister, varken på tjänstemannanivå eller politiskt. Oppositionens ointresse av ett seriöst deltagande i arbetet kring strategin för äldreomsorgen tror jag kan leda till ökad oro både bland äldre kommuninvånare och medarbetare.

Ylva Samuelsson (S)

Ordförande socialnämnden

[Kommunens dnr: KS.2025.3]

Avsägelse:

Avsägelse gällande:

Ordinarie ledamot Socialnämnden

Ordinarie ledamot, Arbetsutskottet Socialnämnden

Marie Cnattingius

Socialdemokraterna

Ks §145

Dnr: KS.2025.13

6.7

Vattenskyddsområde för Tallberga**Beslut**

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att ansöka om fastställelse hos Länsstyrelsen av vattenskyddsområde med vattenskyddsföreskrifter för Tallberga vattentäkt.

Ärendebeskrivning

Samhällsutvecklingsförvaltningen har utarbetat ett förslag till vattenskyddsområde med tillhörande vattenskyddsföreskrifter för Tallberga vattentäkt.

Tallberga vattentäkt försörjer idag drygt 50 personer med dricksvatten. Vattentäkten saknar helt och hållet skydd i form av vattenskyddsområde med tillhörande vattenskyddsföreskrifter.

Kommunstyrelsens allmänna utskott har den 18 juni 2025 föreslagit kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att ansöka om fastställelse hos Länsstyrelsen av vattenskyddsområde med vattenskyddsföreskrifter för Tallberga vattentäkt.

Beslutsunderlag

Protokoll 2025-01-27 Sun §3 Tallberga vattenskyddsområde.
Rapport från Sweco Sverige AB daterad den 11 december 2024.
Bilaga 1. Riskanalys för vattenskyddsområde Tallberga.
Bilaga 2. Riskanalys för vattenskyddsområde Tallberga.
Bilaga 3. Karta över förslag för vattenskyddsområde Tallberga.
Bilaga 4. Förslag till skyddsföreskrifter för Tallberga vattenskyddsområde daterade den 11 december 2024.
Översiktlig karta, daterad den 9 juni 2025
Protokoll 2025-06-18 - Ksau §81 Vattenskyddsområde för Tallberga

Beslutet skickas till:

Kommunfullmäktige

Gislaveds kommun
Riskanalys för Tallberga vattentäkt

Bilaga 1

Översiktlig riskanalys enligt "Risk- och sårbarhetsanalys
dricksvattenförsörjning", SLV okt 2007

Identifierade beaktansvärda riskobjekt/riskkällor
Vägar - olycka med marligt gods el tung trafik
Vägar - vågddagvatten
Vägar - drift och underhåll
Bebyggelse- Petroleumprodukter och kemikalier
Bebyggelse - enskilda avlopp
Bebyggelse - förvaring av avfall
Bebyggelse - parkering och uppställning av fordon
Bebyggelse - energianläggningar
Bekämpningsmedel
Växtnäringsämnen
Mobila tankar
Avverkning
Upplag av timmer odyl.
Pot. förorenad mark (1) sågverk u doppning
Pot. förorenad mark (2) avfallsdeponi
Pot. förorenad mark (3) verkstadsindustri
Pot. Förorenad mark (4) drivmedelshantering
Pot. förorenad mark (5) verkstadsindustri
Pot. förorenad mark (6) plastindustri
Pot. förorenad mark (7) verkstadsindustri
Pot. förorenad mark (8) sågverk u doppning
Pot. Förorenad mark (9) avloppsreningsverk

S-klass	K-klass
1	2
1	1
1	1
1	2
1	1
1	2
1	2
1	1
3	2
3	2
2	3
1	2
2	2
1	1
1	2
1	1
1	2
1	1
1	1
2	1

Riskklass
1
1
1
1
1
1
1
2
2
2
1
1
1
1
1
1
1
1

Kriterier för sannolikhetsklassning

- S1 - Händelsen bedöms inträffa mer sällan än en gång på 50 år
S2 - Händelsen bedöms kunna inträffa inom de närmaste 10-50
S3 - Händelsen bedöms kunna inträffa de närmaste 1-10 åren.
S4 - Händelsen bedöms inträffa en gång per år eller oftare.

Kriterier för konsekvensklassning

- K1 Obetydlig påverkan på vattenkvaliteten, inga anmärkningar
K2 Tillfälliga anmärkningar som berör många
K3 Otjänligt vatten som berör många
K4 Otjänligt vatten med fara för liv och hälsa

Sannolikhet	Konsekvens			
	K1 liten	K2 medelstor	K3 stor	K4 mycket stor
S4 - mycket stor	Riskklass 1	Riskklass 2	Riskklass 3	Riskklass 4
S3 - stor	Riskklass 1	Riskklass 2	Riskklass 3	Riskklass 3
S2 - medelstor	Riskklass 1	Riskklass 1	Riskklass 2	Riskklass 3
S1 - liten	Riskklass 1	Riskklass 1	Riskklass 2	Riskklass 2

BILAGA 4

Version 2024-12-11

Förslag till skyddsföreskrifter för Tallberga vattenskyddsområde

Dessa föreskrifter är specifika för vattentäkten Tallberga vattenskyddsområde. De har utformats med vattentäktens nutida och framtida skyddsbehov i fokus och representerar i många avseenden en tillämpning och uttolkning av miljöbalkens intentioner som uttrycks i miljöbalkens allmänna hänsynsregler (MB 2 kap). I vissa fall kan en föreskrift med stöd av miljöbalkens 7 kap innefatta ett större krav på försiktighet än vad som följer av miljöbalkens allmänna hänsynsregler. Föreskrifter för vattenskyddsområde meddelas med stöd av 7 kap. 22§ miljöbalken.

I hela vattenskyddsområdet gäller de restriktioner och anvisningar som gäller generellt för skyddsområden;

- Naturvårdsverkets föreskrifter gällande skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor och spilloljor (NFS 2021:10)

Vattenskyddsområdet för Tallberga vattentäkt utgörs av en skyddszon.

FÖRSLAG TILL SKYDDSFÖRESKRIFTER FÖR TALLBERGA VATTENSKYDD SOMRÅDE

1§ Petroleumprodukter

A	Hantering av mer än 25 liter petroleumprodukter är förbjudet. <i>Undantag gäller:</i> -Vid hanteringen med sekundärt skydd. -Transporter. -Drivmedel i fordon. -Vägunderhåll.
---	---

Ytterligare bestämmelser följer av Naturvårdsverkets föreskrifter gällande skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor och spilloljor, NFS 2021:10, samt eventuella senare ändringar.

2§ Miljöfarliga produkter och övriga för yt- och grundvattenfarliga ämnen

A	Hantering av miljöfarliga produkter och övriga för yt- och grundvattenfarliga ämnen får ej ske utan tillstånd. <i>Undantag gäller:</i> -Hantering för hushållsbehov -Målarfärg -Förvaring med sekundärt skydd -Transporter -Vägunderhåll
---	---

3§ Miljöfarlig verksamhet

A	Miljöfarlig verksamhet eller åtgärd som är anmälningspliktig enligt miljöprövningsförrordningen (2013:251) och eventuella senare ändringar får ej ske utan tillstånd.
---	---

4§ Växtskyddsmedel

A	Yrkesmässig spridning av kemiska växtskyddsmedel är förbjudet. <i>Undantag gäller:</i> -Punktbekämpning av invasiva främmande arter och skadeinsekter.
B	Jord- eller vattenslagning av plantor som behandlats med kemiska växtskyddsmedel är förbjuden.

5§ Växtnäringsämnen

B	Hantering av växtnäringsämnen får ej ske utan tillstånd . <i>Undantag gäller:</i> <i>-Lagring och spridning på tomtmark för småhus samt inomhus.</i>
---	---

6§ Upplag

A	Upplag av bark, flis, spån, timmer får inte ske utan tillstånd . <i>Undantag gäller:</i> <i>-Upplag av grot (grenar och toppar)</i> <i>-Upplag av ved eller andra träbaserade produkter, för hushållsbehov.</i>
B	Upplag av avfall och förorenade massor är förbjudet .
C	Upplag av snö som härrör från trafikerade ytor utanför skyddsområdet är förbjudet .

7§ Materialtäkter och markarbeten

A	Materialtäkt, även husbehovstäkt, är förbjuden .
B	Markarbeten med en sammanhängande volym av mer än 150 m ³ får ej ske utan tillstånd . <i>Undantag gäller:</i> <i>-Anläggning av el-, tele- eller kommunikationsledning inom vägområde.</i> <i>-Underhåll av befintliga markförlagda ledningar.</i> <i>-Dikesrensning.</i>
C	Utfyllnad eller återfyllnad med avfall, massor med okänt föroreningsinnehåll eller massor som är förorenade är förbjudet .

8§ Anläggningar för lagring och utvinning av energi och kyla

A	Ny anläggning för lagring av och utvinning av värmeenergi eller kyla från jord och berg får ej ske utan tillstånd .
---	--

9§ Anläggningar för uttag av vatten

A	Nyetablering av brunn för uttag av vatten från berg eller jord är förbjudet .
---	--

10§ Skyltning

- a) Där allmänna vägar passerar gräns till vattenskyddsområdet samt där så behövs vid båtplatser inom området eller vid vägar som passerar genom området ansvarar vattentäktens huvudman för att det finns skyltar som utmärker och informerar om vattenskyddsområdet. Utformningen av skyltar ska följa rekommendationer från berörda myndigheter och statliga verk.
- b) Där petroleumprodukter eller andra miljöfarliga produkter hanteras ska skylt finnas som informerar om vattenskyddsområdets existens. Skyltarna tillhandahålls av vattentäktens huvudman. Undantag gäller vid hantering av nämnda produkter för hushållsbehov.

11§ Allmänna bestämmelser inom Tallberga vattenskyddsområde

- a) Tillsyn enligt dessa föreskrifter utövas av Länsstyrelsen i Jönköpings län. Länsstyrelsen kan på begäran av kommunfullmäktige i respektive kommun överlåta tillsynen till den kommunala nämnden för miljöfrågor i Gislaveds kommun.
- b) I de fall tillstånd krävs enligt dessa föreskrifter ska skriftlig ansökan skickas till den kommunala nämnd som ansvarar för miljöfrågorna i Gislaveds kommun. I samband med sådan prövning kan nämnden föreskriva särskilda villkor som anses erforderliga för att undvika risk för vattenförorening.
- c) Dispens från förbud enligt dessa föreskrifter kan medges av Länsstyrelsen i Jönköpings län. I samband med sådan prövning kan länsstyrelsen föreskriva särskilda villkor som anses erforderliga för att undvika risk för vattenförorening.
- d) Brott mot skyddsföreskrifterna kan medföra påföljd enligt 29 kap 2 och 2a § Miljöbalken om inte andra ansvarsbestämmelser blir tillämpliga.
- e) Tillstånd enligt dessa skyddsföreskrifter krävs inte om motsvarande delar i verksamheten tillståndsprövats eller omfattas av pågående tillståndsprövning enligt miljöbalkens 9, 11 och 12 kapitel eller annan förordning utfärdad eller med stöd av miljöbalken.
- f) Fastighetsägare, nyttjare av fastighet eller verksamhetsutövare inom vattenskyddsområdet ska omedelbart anmäla spill, läckage och andra händelser om de är av sådan omfattning att de kan medföra risk för vattenförorening. Anmälan ska göras till 112. Inträffade olyckor ska omedelbart rapporteras till 112.

12§ Övergångsbestämmelser

- a) Skyddsföreskrifterna gäller enligt 7 kap. 22 § miljöbalken omedelbart då vattenskyddsområdet träder i kraft, även om de överklagas.
- b) Verksamhet som har påbörjats före ikraftträdandet och som genom dessa skyddsföreskrifter blir tillståndspliktig får fortsätta att bedrivas till och med den dd mm åå¹. Därefter får verksamheten bedrivas endast om den som bedriver verksamheten lämnat in en ansökan om tillstånd till tillståndsmyndigheten senast den dd mm åå.
- c) Verksamhet som har påbörjats före ikraftträdandet och som genom dessa skyddsföreskrifter blir förbjuden får fortsätta att bedrivas till och med den dd mm åå². Därefter får verksamheten bedrivas endast om verksamheten erhållit dispens.

Undantag

Föreskrifterna enligt 7 kap. 22 § miljöbalken ska inte utgöra hinder för den hantering och de verksamheter, inklusive nyanläggning, som är nödvändiga för drift, utveckling och underhåll av den kommunala vattentäkten och vattenverket.

Tillstånd enligt dessa föreskrifter krävs inte om verksamheten har tillståndsprövats eller kräver tillstånd enligt annat kapitel i miljöbalken, enligt förordning utfärdad med stöd av miljöbalken eller föreskrifter meddelade av miljöbalken. Vidare krävs inte prövning enligt vattenskyddsbeslutet om frågan är prövad, eller kommer att prövas enligt väglagen (1971:948), lag om byggande av järnväg (1995:1649), ellagen (1997:857) eller andra lagar där krav på miljöbedömning enligt 6 kap. miljöbalken ställs.

¹ Datum sätts vanligtvis till två år efter ikraftträdande.

² Datum sätts vanligtvis till två år efter ikraftträdande.

DEFINITIONER AV BEGREPP

Fordon	Med fordon avses i dessa föreskrifter ett motordrivet transportmedel/arbetsredskap som kan framföras på mark, vatten eller is.
Förorenade massor	Massor från ett förorenat område eller efterbehandlingsobjekt, dvs. från ett område, en deponi, mark, grundvatten eller sediment som är förorenat och vars föroreningshalter påtagligt överskrider lokal alternativt regional bakgrundshalt. Vad som avses med förorenade massor kan därför variera mellan olika platser och får avgöras av tillsynsmyndigheten.
Hantering	Med hantering avses - i enlighet med miljöbalken - en verksamhet eller åtgärd som utgörs av tillverkning, bearbetning, behandling, förpackning, förvaring, transport, användning, omhändertagande, destruktion, konvertering, saluförande, överlåtelse och därmed jämförliga förfaranden.
Husbehovstäkt	Med husbehovstäkt avses sådant uttag av material som ska användas inom den egna fastigheten för dess egna behov. Definitionen är inte kopplad till en volym. En husbehovstäkt där det utbrutna materialet används som ersättning för tjänster, avyttras eller på annat sätt utnyttjas kommersiellt betraktas ej som husbehovstäkt (NFS 2003:2).
Hushållsbehov	Med hushållsbehov avses sådant behov som uppkommer i det egna hushållet och som inte är förknippat med kommersiellt bruk. Hushållsbehov begränsas vid hantering av enstaka förpackningar av de största storlekarna en enskild konsument kan köpa i detaljhandeln. Tillfällig förvaring av större mängder färg, exempelvis i samband med målning av ett enskilt bostadshus skall också anses vara hantering för hushållsbehov
Invasiva främmande arter	Invasiv främmande art är främmande art vars introduktion eller spridning har konstaterats hota eller negativt inverka på biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster.
Kemiskt växtskyddsmedel	Kemiska växtskyddsmedel är kemiska produkter som består av eller innehåller ämnen avsedda att skydda växter eller växtprodukter mot skadegörare, påverka växternas livsprocesser (annat än som näringsämne), bevara växtprodukters hållbarhet, förstöra oönskade växter eller växtdelar eller att hålla tillbaka eller förhindra oönskad tillväxt av växter. Med växtskyddsmedel avses i dessa föreskrifter detsamma som i <i>Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009</i> .

Markarbete	Med markarbete avses i dessa föreskrifter grävning, schaktning, sprängning, borrar, pålning, spontning och andra jämförbara arbeten i markytan eller under jord, som påverkar markens utseende och struktur.
Materialtäkt	Med materialtäkt avses här täkt av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller andra jordarter.
Miljöfarliga produkter och övriga för yt- och grundvattenfarliga ämnen	Vätskeformiga ämnen och beredningar klassificerade och märkta som kemiskt farliga produkter, enligt den så kallade CLP-förordningen eller tidigare gällande föreskrifter KIFS 2005:7. Exempel på farliga kemiska produkter är impregneringsmedel, lösningsmedel, brandskum innehållande PFAS, transformatorolja samt flytande farligt avfall.
Naturgödsel	Med naturgödsel avses fastgödsel, kletgödsel, flytgödsel samt djupströgödsel med ursprung från djur.
Petroleumprodukter	Petroleumprodukter avser här bensin, diesel, olja och liknande produkter som kan påverka grundvattnet. Asfalt avses ej, samtidigt är tjärhaltig asfalt förbjuden för återanvändning inom vattenskyddsområden genom annan lagstiftning.
Sekundärt skydd	Med sekundärt skydd avses anordning som säkerställer att vätska kan fångas upp från läckande cisterner, tank eller annan behållare. Dubbelmantlade cisterner, tank eller annan behållare anses ha sekundärt skydd. En invallning, eller rum inomhus med täta väggar, tak och golv är en annan typ av sekundärt skydd.
Transport	Förflyttning i större skala av personer, djur eller varor av något slag från en plats till en annan, omfattar användning av maskiner inom skogsbruk och jordbruk.
Upplag	Med upplag avses här plats på marken eller i vattnet för uppläggning och förvaring av förorenande ämnen, avfall, förorenade massor, massor med okänd miljöstatus eller andra förorenade produkter. Plats på marken för kompostering av hushållsavfall från enskilt hushåll är ej att betrakta som upplag.
Yrkesmässig	Med yrkesmässig avses sådan verksamhet som har en viss omfattning och varaktighet, samt ett objektivet fastställbart vinstsyfte och är av självständig karaktär. Verksamheten behöver dock inte vara vederbörandes huvudsysselsättning. Kravet på vinstsyfte avser att markera gränsdragningen mot hobbyverksamhet.

Växtnäringsämnen Växtnäringsämnen avser här mineralogiska gödselmedel, stallgödsel (kletgödsel, flytgödsel samt djupströgödsel med ursprung från djur), avloppsslam, vedaska samt övriga organiska gödselmedel och gödsel från betande djur.

RAPPORT

30001207

**GISLAVEDS KOMMUN
TALLBERGA VATTENSKYDDSSOMRÅDE**

TEKNISKT UNDERLAG MED FÖRSLAG TILL VATTENSKYDDSSOMRÅDE OCH SKYDDSFÖRESKRIFTER

2024-12-11

Sweco Sverige AB

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund och syfte	1
1.2	Uppdragets omfattning och genomförande	1
1.3	Orienteringskarta	2
2	Tallberga vattentäkt	3
2.1	Vattentäktens utformning	3
2.2	Försörjningsområde	3
2.3	Vattenförbrukning	3
2.4	Reservvattentäkt	3
2.5	Ägandeförhållanden	3
2.6	Vattendom – tillstånd för vattenborledning	3
2.7	Befintligt vattenskyddsområde	3
3	Områdesbeskrivning	3
3.1	Markanvändning	3
3.2	Geologi	4
3.3	Nederbörd och grundvattenbildning	5
3.4	Hydrogeologi	5
3.5	Naturliga barriärer och sårbarhet	6
4	Planbestämmelser och områdesskydd	7
4.1.2	Detaljplaner	7
4.2	Områdesskydd	7
5	Riskbedömning avseende Tallberga vattentäkt	8
5.2	Metod och genomförande	8
5.3	Råvattnets beskaffenhet	8
5.3.1	Relevanta ämnen och bedömningsgrunder	8
5.3.2	Råvattenkvalitet i Tallberga vattentäkt	9
5.3.3	Miljökvalitetsnormer	9
5.4	Riskenventering	10
5.4.1	Identifierade risker	10
5.4.2	Vägar och transporter	11
5.4.3	Bebyggelse	12
5.4.4	Jord- och skogsbruk	13
6	Risikanalys	15

6.3	Resultat	16
7	Riskreducerande åtgärder och motiv till skyddsföreskrifter	16
7.1	Översiktlig beskrivning av riskreducerande åtgärder	16
7.2	Riskreducering genom skyddsföreskrifter	17
8	Utformning av vattenskyddsområde	18
8.1	Metodik	18
8.2	Hydrogeologisk avgränsning av vattenskyddsområde	18
8.3	Områdets sårbarhet	19
8.4	Riskbaserad avgränsning	19
8.5	Vattenskyddsområdets avgränsning med motiv	20

Bilagor

- 1) Riskanalys
- 2) Riskreducerande åtgärder
- 3) Karta över vattenskyddsområde
- 4) Skyddsföreskrifter

1 Inledning

På uppdrag av Gislaveds kommun har Sweco upprättat ett tekniskt underlag med förslag till vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter för grundvattentäkten i Tallberga.

Tekniska kontoret i Gislaveds kommun ansvarar för drift och underhåll av de kommunala vattentäkterna där kommunen är huvudman. För de kommunala täkter som har fastställda vattenskyddsområden är i dagsläget länsstyrelsen i Jönköpings län ansvarig tillsynsmyndighet.

1.1 Bakgrund och syfte

Den kommunala grundvattentäkten i Tallberga saknar idag fastställt skyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter.

Ett vattenskyddsområde är ett formellt områdesskydd som fastställs med stöd av miljöbalken, 7 kap 21 §. Det bör ges en sådan omfattning så att garantier skapas för att råvattnet, efter normalt reningsförfarande, kan användas som dricksvatten. För vattenskyddsområdet ska meddelas de skyddsföreskrifter som behövs för att ge vattentäkten ett tillräckligt skydd både nu och i ett framtida perspektiv. Beslut om vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter kan fattas av både länsstyrelser och kommuner. Länsstyrelsen i Jönköpings län fattar beslut om Tallberga vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter.

I den gällande översiktsplanen¹ för Gislaved kommun anges att grundvattenresurser ska skyddas. I underlag till översiktsplanen anges att skyddet av vattentäkter blir allt viktigare i ett förändrat klimat samt att 80% av kommunens invånare får sitt vatten från kommunens vattentäkter³.

1.2 Uppdragets omfattning och genomförande

Uppdraget bestod i upprättande av tekniskt underlag och förslag till vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter för Tallberga vattentäkt och har omfattat följande moment:

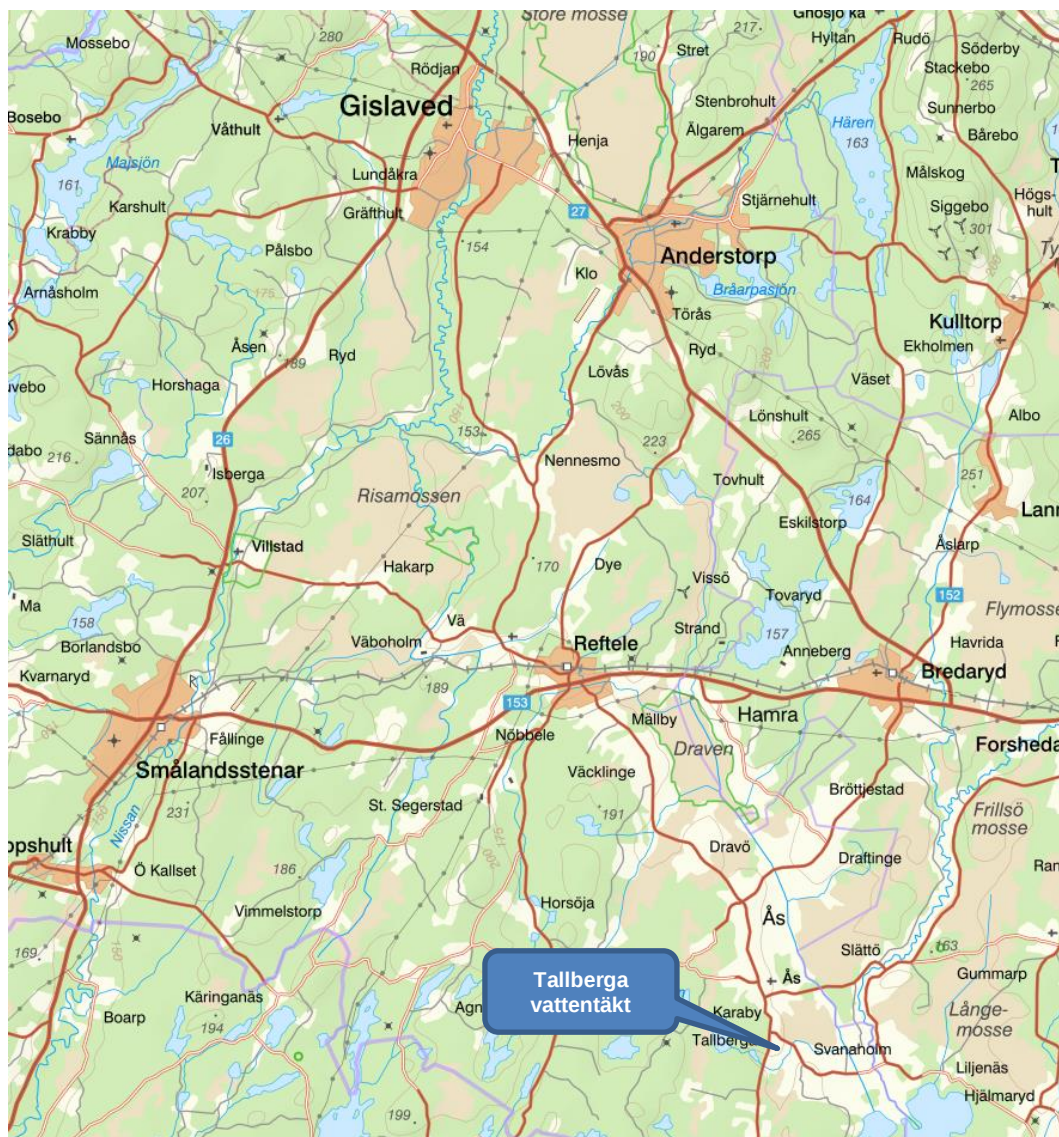
- Teknisk beskrivning av vattentäkten
- Översiktlig hydrogeologisk beskrivning av vattentäktens tillrinningsområde
- Identifiering av potentiella risker
- Översiktlig riskanalys av väsentliga riskkällor för vattentäkten
- Utarbetande av förslag till vattenskyddsområde
- Framtagande av förslag till skyddsföreskrifter

¹ ÖP 16, Gislaveds kommun, antagen av kommunfullmäktige 2016-12-15

³ Vatten - Underlag till ÖP 16, sid 6, Gislaveds kommun.

Utredningsarbetet har baserats på genomgång och analys av befintligt material tillhandahållt av Gislaveds kommun, SGU samt länsstyrelsen i Jönköpings län.

1.3 Orienteringskarta

Figur 1: Orienteringskarta med ungefärligt läge för Tallberga grundvattentäkt i Gislaveds kommun.
© Lantmäteriet.

2 Tallberga vattentäkt

2.1 Vattentäktens utformning

Vattentäkten består av två brunnar. Den ena är en jordborrad brunn med ett djup om 12 meter. Den andra brunnen är grävd och har ett djup på 4 meter (denna brunn är dock inte i drift).

2.2 Försörjningsområde

Vattentäkten försörjer Tallberga samhälle där ca 70 personer är anslutna till den kommunala vattenförsörjningen. Det finns inga större vattenförbrukare.

2.3 Vattenförbrukning

Det aktuella vattenuttaget uppgår till ca 22 m³/dygn, totalt ca 8100 m³ per år.

2.4 Reservvattentäkt

Det finns idag ingen reservvattentäkt för den kommunala vattenförsörjningen i Tallberga samhälle.

2.5 Ägandeförhållanden

Vattentäkten och uttagsbrunnar är belägen på fastigheten Svanaholm 1:136 vilken ägs av Gislaved kommun.

2.6 Vattendom – tillstånd för vattenbortledning

Tillstånd för vattenbortledning saknas för Tallberga grundvattentäkt.

2.7 Befintligt vattenskyddsområde

För vattentäkten finns inget fastställt vattenskyddsområde.

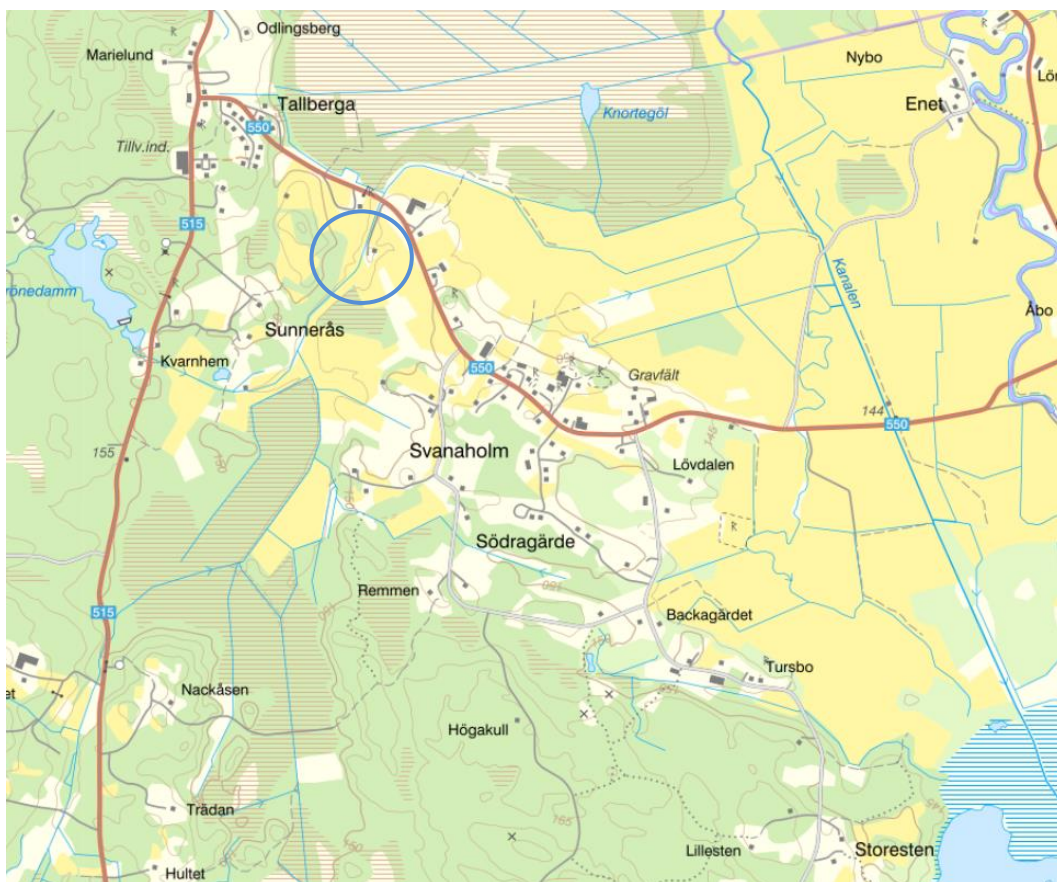
3 Områdesbeskrivning

Tallberga vattentäkt är belägen ca 500 meter sydväst om Tallberga samhälle, ca 25 km sydost om Gislaved centralort. Vattentäkten är belägen i en flack dalgång som avvattnas i syd nordlig riktning via Sunneråsbäcken som rinner strax väster om uttagsbrunnen. Bäcken rinner så småningom ut i Bolmen via Lillån.

3.1 Markanvändning

Omgivningen närmast uttagsbrunnarna består huvudsakligen av öppen mark, främst bete samt i viss mån även jordbruk. Övrig mark består främst av mindre skogspartier samt moss- och myrmark. Samlad bebyggelse finns i Tallberga nordväst om vattentäkten och i Svanaholm sydost om vattentäkten. Länsväg 550 passerar ca 100 m nordost om vattentäkten, se Figur 2: Läge för uttagsbrunn samt markanvändning i området kring vattentäkten i Tallberga. © Lantmäteriet.

3(20)

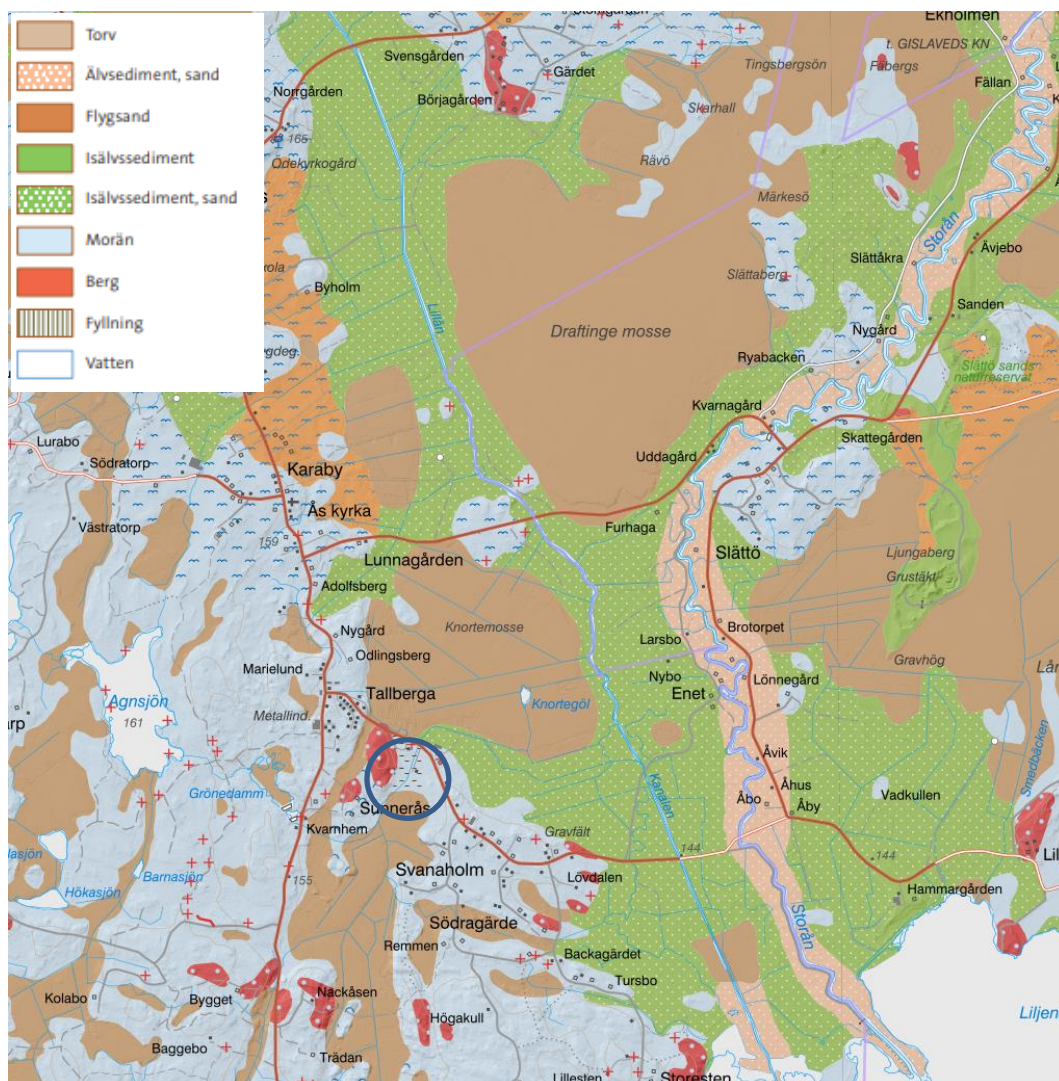

Figur 2: Läge för uttagsbrunn samt markanvändning i området kring vattentäkten i Tallberga.
© Lantmäteriet.

3.2 Geologi

De geologiska förhållandena vid täkten är inte kartlagda i detalj. Av den geologiska kartan (se Figur 3) framgår att jordartsförhållandena utgörs av sandig morän i anslutning till vattentäkten. Detta stämmer inte överens med de borrhningar som har genomförts på platsen för vattentäkten. I brunnsprogram² inför borrhandet av ny rörbrunn vid vattentäkten 1985 anges att lagerföljden i vid brunnsläget utgörs av ca 7 meter lera över ca 5 meter sand och ca 1 meter morän. Tallberga vattentäkt ligger norr om Bolmen i ett område som låg under vatten en längre tid efter istiden, i den issjö som var en forntida utbredning av Bolmen. Sjöns yta låg på nivån ca +150 meter och i området vid vattentäkten ligger marknivån på ca +144 meter. I issjön avsattes material från isälvarna som mynnade i sjön vilket genererade en lagerföljd med grovt material i botten och finare högre upp. Orsaken till att den geologiska kartan avviker beror sannolikt på den noggrannhet som jordarterna karterats i.

² Gislaveds kommun. Brunnsprogram för ny rörbrunn i Tallberga. 1985-04-17

Figur 3: Geologisk karta över området vid Tallberga med läge för Tallberga vattentäkt. ©SGU

3.3 Nederbörd och grundvattenbildning

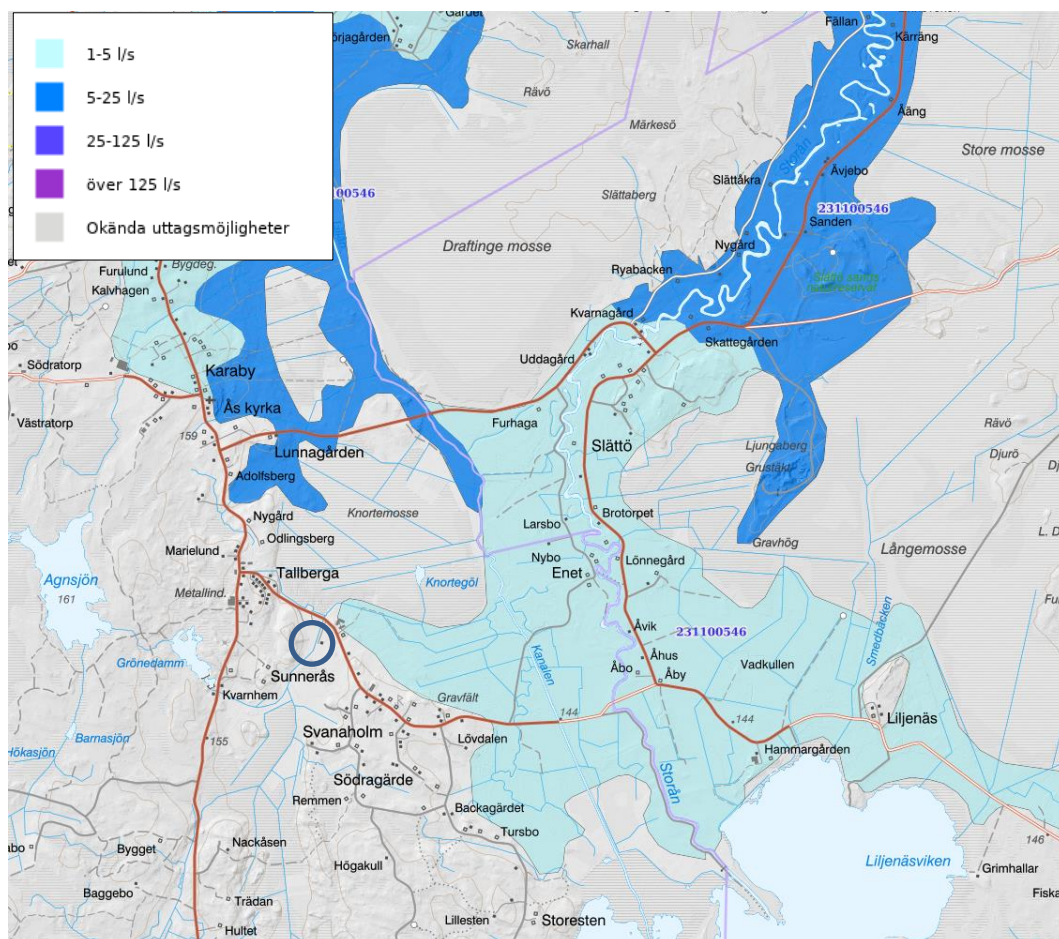
Årsmedelnederbörden för år 1961–2015 uppgår i området till ca 850 mm³. Avrinningen är ca 45 % av nederbörden och uppgår till ca 400 mm/år.

3.4 Hydrogeologi

Vattentäkten ligger i ett grundvattenmagasin som benämns Bolmen-Flymossen, SE633470-137486. Avgränsningen av grundvattenmagasinet är sannolikt felaktig i det område där vattentäkten ligger, se beskrivning av geologiska förhållanden i kap. 3.2.

³ Klimatdata i Jönköpings län 2016, Länsstyrelsen Jönköpings län 2016.

SGU anger att uttagsmöjligheterna i en brunn i det aktuella grundvattenmagasinet i storleksordningen 1-5 l/s, se Figur 4.

Figur 4: Karta över grundvattenmagasinet vid Tallberga. ©SGU

Den regionala grundvattenströmningen i området följer ytavrinningen och är riktad mot sydost. I anslutning till vattentäkten sker ytavrinningen och sannolikt även grundvattenströmningen mot öster.

3.5 Naturliga barriärer och sårbarhet

Sårbarhet betecknar markens och grundvattnets känslighet för att påverkas av en förorening, eller med andra ord, markens brist på förmåga att reducera en förorenings farlighet under transporten i mark till grundvattnet. Naturliga barriärer kan vara ett skyddande lerlager som minskar ett områdes sårbarhet.

Enligt tillgänglig information består jordarten i vattentäktens direkta närhet av issjösediment med ett finkornigt lager på 2-6 meter i markytan. Jordartsförhållandena är

inte kartlagda i detalj. Vattengenomsläppligheten liksom sårbarheten kan därför variera i området.

4 Planbestämmelser och områdesskydd

Konflikter om användningen av vattnet bottnar oftast i anspråk på att få använda samma ytor för flera ändamål, t.ex. för bebyggelse, vägsträckning, industrilokalisering och vattentäkter.

4.1 Aktuella planbestämmelser

4.1.1 Översiktsplan Gislaved

Gislaveds kommuns översiktsplan fastställdes 2016 (ÖP 16). I ÖP 16 görs följande ställningstaganden om grundvattenresurser och dricksvattenförsörjning:

- Grundvattenresurserna ska skyddas
- Grundvatten ska ges prioritet vid avvägning mot andra intressen
- Grundvattenskyddet i anslutning till vägar ska förbättras
- Den allmänna dricksvattenförsörjningen sak i första hand baseras på grundvatten
- Stora vattentäkter i kommunen ska ges ett formellt skydd
- Gislaveds kommun ska ha en säker, klimatanpassad och hållbar VA-försörjning som bidrar till bebyggelseutvecklingen i kommunen. VA-hantering ska utformas och skötas så att människors hälsa tryggas och att påverkan på miljön minimeras.

4.1.2 Detaljplaner

För bebyggelsen i Tallberga finns två gällande detaljplaner, men dessa berör inte området för vattentäkten.

4.2 Områdesskydd

Vattentäkten i Tallberga ligger idag inte inom något områdesskydd.

5 Riskbedömning avseende Tallberga vattentäkt

5.1 Principer för riskbedömning

Riskbedömning utgör grunden i arbetet med att ta fram vattenskyddsområde och vattenskyddsföreskrifter. Riskbedömningen ger en övergripande bild och kunskap om potentiella hot för vattentäkten. Dessa hot kan antingen finnas idag eller tillkomma i framtiden. Områdets karaktär påverkar vilka huvudsakliga riskkällor som bedöms kunna tillkomma inom området. Riskbedömningen beaktar både befintliga och tänkbart tillkommande riskkällor.

Resultatet av riskbedömningen är ett viktigt underlag för vattenproducenten för att identifiera vilka riskreducerande åtgärder, skyddsföreskrifter och andra åtgärder, som behöver genomföras för att långsiktigt säkra dricksvattenproduktionen. I riskvärderingen tar vattentäktens huvudman, ställning till vilka riskkällor som inte kan accepteras samt vilka som är ändamålsenliga att reglera med hjälp av skyddsföreskrifter eller andra alternativ som finns för att uppnå riskreducering och ett ökat vattenskydd.

Risk definieras här som en sammanvägning av sannolikheten för och konsekvensen av en oönskad händelse, dvs. sannolikheten för till exempel att en förorening från en riskkälla når vattentäkten och vilken konsekvens detta får för dricksvattenproduktionen.

5.2 Metod och genomförande

Riskbedömningen följer det arbetssätt som beskrivs i *Vägledningen för inrättande och förvaltning av vattenskyddsområden*⁴. Arbetssättet omfattar följande steg/moment:

- ✓ Beskrivning av vattenkvaliteten i vattentäkten
- ✓ Inventering av riskobjekt och riskkällor vattentäktens tillrinningsområde samt bedömning av förutsättningarna för spridning till vattentäkten
- ✓ Beskrivning av risker som kan påverka kapacitet eller öka sårbarheten
- ✓ Analys av riskernas allvarlighetsgrad utifrån att råvattnet långsiktigt ska kunna nyttjas
- ✓ Analys av om riskerna kan reduceras genom skyddsföreskrifter eller om andra åtgärder är nödvändiga

5.3 Råvattnets beskaffenhet

5.3.1 Relevanta ämnen och bedömningsgrunder

Som grund för att identifiera föroreningar eller ämnen som kan utgöra en risk för vattentäkten har svenskt vattens bedömningsgrunder för råvatten⁵, Livsmedelsverkets

⁴ Havs och vattenmyndigheten. Vägledning om inrättande och förvaltning av vattenskyddsområden. Rapport 2021:4

⁵ Råvattenkoll – Krav på råvattenkvalitet, 2008, svenskt vatten

föreskrifter för dricksvatten⁶ och Sveriges geologiska undersöknings föreskrifter om miljökvalitetsnormer och statusklassificering för grundvatten⁷ använts. Undersökta föroreningar och ämnen begränsas till de parametrar som analyserats för råvattnet.

5.3.2 Råvattenkvalitet i Tallberga vattentäkt

Analysresultat från uttagsbrunnen vid Tallberga vattentäkt redovisas i Tabell 1. Råvattnet har högt färgtal vilket hänger samman med hög halt av järn och mangan. Det finns inget som tyder på att råvattnet är påverkat av pågående markanvändning i området. Halterna av näringsämnen är låga.

Tabell 1: Råvattenanalyser från uttagsbrunnen vid Tallberga vattentäkt 2017-2021.

Datum	2017-08-15	2018-02-13	2018-08-14	2019-02-26	2019-08-13	2020-02-18	2020-08-11	2021-02-23	LIVSFS 2022:12
Alkalinitet - (mg HCO ₃ /l)	79	67	78	74	79	63	65	66	
Aluminium Al (mg/l)	0,032	0,048	0,039	0,037	0,03	0,048	0,056	0,049	0,2
Ammonium (mg/l)	0,01	0,014	< 0,010	< 0,010	0,01	0,014	0,017	< 0,010	0,5
Ammoniumkväve (mg/l)	< 0,010	0,011	< 0,010	< 0,010	< 0,010	0,011	0,013	< 0,010	
COD-Mn - (mg O ₂ /l)	4,2	7,2	4,5	4,4	3,4	4,4	4,4	5,4	
Escherichia coli (cfu/100 ml)	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	Påvisad
Fluorid - (mg/l)	0,25	0,25	0,25	0,26	0,25	0,23	0,22	0,23	1,5
Färg (mg Pt/l)	18	35	22	23	21	24	31	28	15
Järn Fe (mg/l)	0,16	0,16	0,14	0,17	0,18	0,15	0,22	0,22	0,1
Kalcium Ca (mg/l)	19	16	18	20	18	20	19	18	100
Kalium K (mg/l)	4,4	4,1	4,4	4,9	4,4	5,1	5,2	4,9	
Klorid (mg/l)	15	13	16	15	17	16	17	18	250
Koliforma bakterier 35°C (cfu/100 ml)	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	< 1	Påvisad
Konduktivitet (mS/m)	23	22	23	23	23	23	22	23	
Koppar Cu (mg/l)	0,013	0,019	0,015	0,016	0,014	0,016	0,017	0,015	
Magnesium Mg (mg/l)	9,3	8,2	8,9	9,7	8,7	10	9,8	9,1	30
Mangan Mn (mg/l)	0,89	0,72	0,8	0,86	0,77	0,83	0,83	0,8	0,05
Natrium Na (mg/l)	7,7	6,7	7,4	7,5	7,3	7,8	8	7,3	200
Nitrat (NO ₃) (mg/l)	6,2	9,7	4,2	6,2	11	14	9,7	15	50
Nitratkväve (NO ₃ -N) (mg/l)	1,4	2,2	0,94	1,4	2,4	3,1	2,2	3,3	
Nitrit (NO ₂) (mg/l)	0,056	0,099	0,049	0,079	0,066	0,11	0,082	0,092	0,5
Nitrit-nitrogen (NO ₂ -N) (mg/l)	0,017	0,03	0,015	0,024	0,02	0,034	0,025	0,028	
pH	6,4	6,4	6,5	7,1	6,7	6,7	6,6	7	>6,5 och <9,5
Sulfat (mg/l)	19	18	18	18	18	18	17	18	250
Totalhårdhet (°dH)	4,8	4,1	4,6	5,1	4,5	5,1	4,9	4,7	
Turbiditet (FNU)	0,12	0,24	0,13	0,11	0,22	0,18	0,12	0,12	0,5
Vattentemperatur vid provtagning (°C)	10	10	10	10	12	10	9	8	

PFAS/PFOS analyserades i råvattnet 2022. För samtliga analyserade ämnen var halterna lägre än analysgränserna och summa 4 PFAS var <0,2ng/l.

5.3.3 Miljökvalitetsnormer

Vattentäkten ligger i anslutning till ett grundvattenmagasin som benämns Bolmen-Flymossen, SE633470-137486. Grundvattenmagasinet bedöms ha en god kemisk och kvantitativ status⁸.

⁶ Livsmedelsverkets föreskrifter (SLVFS 2001:30) om dricksvatten

⁷ Sveriges geologiska undersöknings författningssamling, SGU-FS 2016:1

⁸ VISS.se

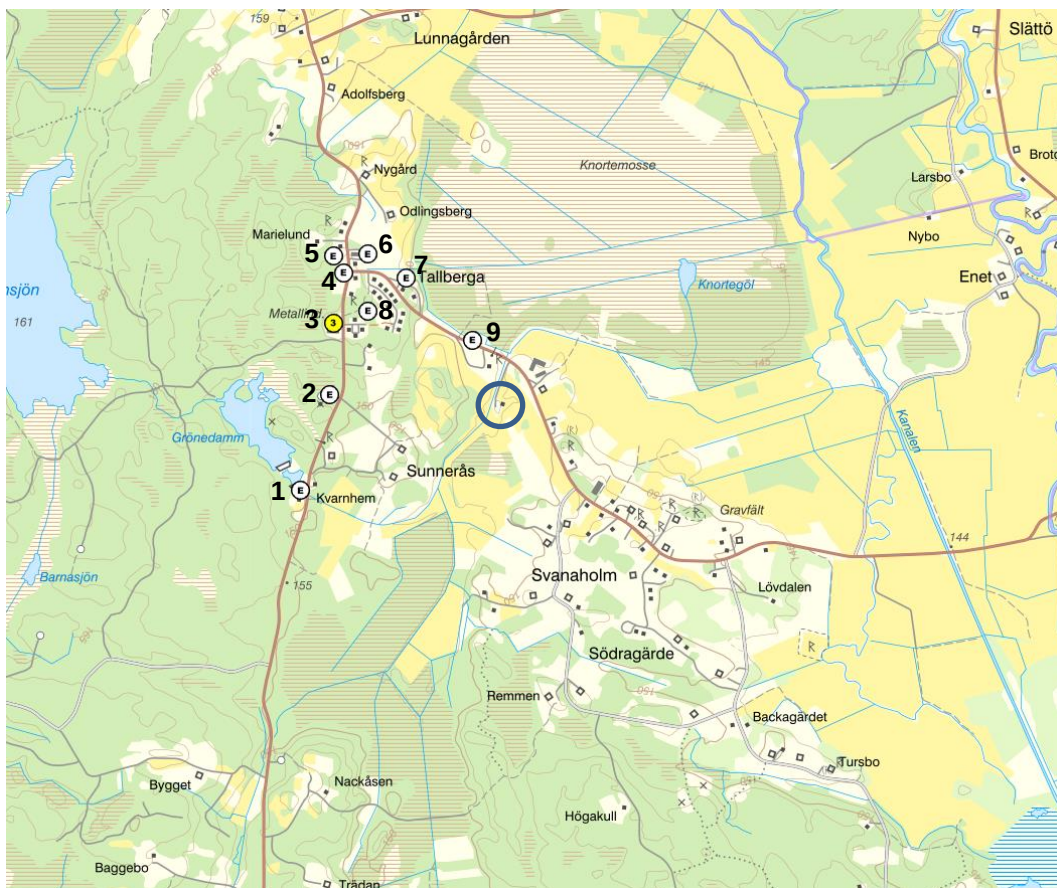
5.4 Riskinventering

5.4.1 Identifierade risker

För övergripande beskrivning av de större risker som identifierats kan de riskfyllda verksamheterna grupperas i riskkategorier enligt nedan:

- Vägar och transporter
- Bebyggelse
- Jord- och skogsbruk
- Miljöfarliga verksamheter och förorenade områden

I Figur 5 redovisa identifierade riskobjekt i området. Diffusa riskkällor visas inte i figuren men beskrivs i texten i detta kapitel.

Figur 5: Potentiellt förorenad mark och markanvändning i anslutning till Tallberga vattentäkt.
©länsstyrelsen

5.4.2 Vägar och transporter

Vägtrafik nära en vattenförekomst kan medföra risk för negativ påverkan, dels genom diffus spridning med vägdragvatten (till exempel halkbekämpning), dels genom olyckor där för grund- och ytvattnet skadliga ämnen läcker ut. Uppgifter om trafikbelastningen för allmänna vägar har inhämtats från Trafikverkets hemsida vägdatas⁹.

- Väg 550 passerar ca 150 meter nordost om vattentäkten. Trafikbelastningen är totalt ca 390 fordon och andelen tung trafik är ca 28 fordon mätt som årsdygnstrafik (ÅDT).
- Väg 515 passerar ca 600 meter väster om vattentäkten. Trafikbelastningen är totalt ca 580 fordon och andelen tung trafik är ca 55 fordon mätt som årsdygnstrafik (ÅDT).

De risker som kan identifieras i samband med vägar och transporter är:

- Olyckor på väg
- Dagvatten från vägar
- Drift- och underhållsarbeten

Olyckor på väg

Olyckor sker statistiskt sett på alla typer av vägsträckor men speciellt utsatta delar utgörs av vägvägnitt där trafiksituationen är komplex och där trafikmängden hög. Olyckor kan orsaka stora utsläpp av förorenande ämnen, koncentrerat i både tid och rum vilket gör att risken för negativ påverkan på vattentäkten är stor. Faktorer såsom vägstandard och hastighetsbegränsningar liksom växtlighet inom vägområdet har stor betydelse för olycksrisken.

Olyckor med transport av farligt gods medför ibland att förorenande ämnen sprids till omgivningen inom en kort tid och som punktutsläpp. Olyckor med personbilar kanske tillför en totalt sett större mängd skadliga ämnen, men spridningen är mer utspridd både i området och i tiden.

Dagvatten från vägar

Dagvatten från vägar utgör en diffus föroreningskälla för grundvattnet i närområdet. Föroreningar utgörs bland annat av restprodukter från transporter, dvs. väg-, däck- och fordonsslitage. Vägdragvatten innehåller ofta höga halter av tungmetaller i form av koppar, bly och kadmium samt opolära alifatiska kolväten. Vägdragvatten innehåller även föroreningar som läckt ut vid olyckor, varav en del stannar kvar på vägbanan och sköljs bort med dagvattnet vid nästa regntillfälle.

Drift- och underhållsarbeten

Drift- och underhållsarbeten av vägar riskerar att påverka vattenförekomsten negativt, samtidigt som det är nödvändigt för att minska risker för olyckor.

⁹ Trafikverket (<https://nvdb2012.trafikverket.se/SeTransportnatverket>)

Vid beläggningsarbete på vägar kan föroreningsmängden i dagvattnet öka, dels genom att vattnet tar upp ämnen från de material som läggs på vägbanan, dels genom användningen av maskiner vilka kan läcka drivmedel, olja mm.

5.4.3 Bebyggelse

Överallt där människor bor och vistas förekommer en lång rad potentiella hot för en närbelägen vattentäkt. Riskerna är dels förknippade med boende, dels med olika typer av verksamheter. All hantering av för yt- eller grundvattnet skadliga ämnen inom närområdet utgör en risk för vattentäkten. Olyckor kan inträffa som orsakar stora utsläpp av skadliga ämnen, men även kontinuerliga diffusa utsläpp riskerar att hota vattentäkten.

Den samlade bebyggelsen i Tallberga ligger ca 500 meter nordväst om vattentäkten och Svanholm ligger ca 500 meter sydost om vattentäkten.

Det finns flera gårdar med jordbruk i området, den närmaste ca 150 meter öster om vattentäkten.

De risker för vattentäkten som förknippas med bebyggelse är främst:

- Hantering petroleumprodukter och andra miljöfarliga produkter
- Parkering och uppställning av fordon
- Enskilda avlopp
- Förvaring av avfall
- Energianläggningar

Petroleumprodukter och andra miljöfarliga produkter

Hantering av petroleumprodukter och andra miljöfarliga produkter på enskilda fastigheter utgör en risk. Många av de produkter som används i hushåll, trädgårdar och parkanläggningar, såsom bekämpningsmedel, smörjolja, städmedel och målarfärg, utgör vid ovarsam hantering i större mängder en väsentlig risk för vattentäkten. Till exempel kan rester av bekämpningsmedel redan vid låga halter påverka vattenkvaliteten och nedbrytningen av många medel är långsam vilket gör att ämnena stannar kvar länge i marken där nedbrytningen och fastläggningen kan vara liten.

Enskilda avlopp

Enskilda avlopp finns utanför verksamhetsområdet för kommunalt VA. Risker förknippade med avlopp är bland annat utsläpp av mikrobiella föroreningar till omgivande mark och vatten. Andra risker kan exempelvis utgöras av läkemedelsrester samt tvättmedel som når omgivande mark och vatten. Även stora mängder av ämnen såsom kväve och fosfor kan utgöra ett hot mot en vattentäkt eller en vattenförekomst.

Förvaring av avfall

Förvaring av avfall omfattar deponier, tillfälliga eller långvariga upplagsplatser samt platser för sortering av avfall. Hushållsavfall och annat avfall som hanteras på ett

olämpligt sätt utgör en risk för förorening av grundvatten. Även tillfälliga eller mer långvariga upplag på bostadsfastigheter kan utgöra en väsentlig risk för förorening till en nedströms belägen vattentäkt.

Energianläggningar

Risken med jord- och bergvärmeanläggningar bedöms som liten. För nyare energianläggningar bedöms risken vara ännu mindre på grund av köldbärarvätskans normalt måttliga miljöfarliga egenskaper.

Den lilla risken för påverkan på grundvattenkvaliteten föreligger vid läckage av köldbärarvätska vid anläggande och drift. För bergvärmeanläggningar är även utförandet av borrhålet samt hålet i sig en risk t.ex. genom att en transportväg skapas mellan markytan och grundvattenmagasinet.

Parkering och uppställning av fordon

Parkering och uppställning av fordon kan medföra läckage av bland annat petroleumprodukter. Läckage kan uppkomma både vid normal parkering till följd av fel på de parkerade eller uppställda fordonen samt vid bensinstöld.

5.4.4 Jord- och skogsbruk

I anslutning till vattentäkten och i området söder och öster ut förekommer områden med sammanhängande jordbruksmark och flera gårdar med jordbruk finns i området. Väster om vattentäkten finns främst skogsmark

Inom jordbruket är det framför allt ovarsam spridning av vissa bekämpningsmedel och växtnäringsämnen som kan förorsaka försämrad vattenkvalitet.

Risker förknippade med skogsbruk är bland annat avverkning, hantering av plantor som behandlats med bekämpningsmedel och användning av träskyddsmedel. De risker som kan uppkomma i samband med jord- eller skogsbruk är:

- Bekämpningsmedel
- Växtnäringsämnen
- Mobila tankar
- Avverkning
- Timmerupplag

Bekämpningsmedel

Inom jord- och skogsbruk används olika typer av bekämpningsmedel. En del bekämpningsmedel är svårnedbrytbara. Även hantering och förvaring av bekämpningsmedel utgör en riskkälla.

Växtnäringsämnen

Inom jord- och skogsbruk kan växtnäringsämnen tillsättas genom handelsgödsel (kemiskt framställt) eller naturgödsel (djurspillning). Spridning av gödsel i skogsbruk är dock sällsynt. Även spridning av slam från reningsverk eller enskild reningsanläggning är en källa till växtnäringsämnen.

Naturliga gödselmedel utgör en risk för vattenkvaliteten främst genom dess innehåll av mikrobiella föroreningar, vilka kan överleva under lång tid. Alla typer av växtnäringsämnen utgör dock en risk för spridning av näringsämnen till omgivningen. Hantering av växtnäringsämnen omfattar bland annat lagring, transport och spridning.

Växtnäringsämnen kan tillföras grund- och ytvatten på flera sätt. Det kan till exempel bero på naturlig utlakning, förhöjd utlakning på grund av kalhuggning eller ökad tillförsel av ämnen till följd av hantering av växtnäringsämnen. Gödsling av skog kan orsaka försurning och därmed leda till låga halter alkalinitet och pH.

Mobila tankar

Mobila tankar inom jord- och skogsbruksverksamhet innebär en risk för att diesel och andra petroleumbränslen genom spill och läckage kan nå grundvattnet.

Avverkning

Avverkning innebär att den skyddande effekt som växttäckets utgör minskar vilket gör marken och grundvattenmagasinet mer sårbart. Vid avverkning ökar också näringsläckage från marken i viss mån vilket medför ökad tillförsel av näringsämnen till grundvattnet. Läckage av petroleumprodukter från maskiner som används vid avverkning kan också inträffa.

Timmerupplag

Upplag av bark, flis, spån, timmer och liknande i samband med skogsbruk kan utgöra ett hot mot vattentäkten genom läckage av bland annat fenoler. Timmerupplag kan inte uteslutas förekomma i vattentäkternas närområde.

5.4.5 Miljöfarlig verksamhet och förorenade områden

Det finns inga registrerade miljöfarliga verksamheter i området.

Förorenad mark

Enligt länsstyrelsens inventering av potentiellt förorenade områden förekommer följande områden:

- 1) Sågverk utan doppning, ej riskklassad
- 2) Avfallsdeponi, icke farligt avfall, ej riskklassad
- 3) Verkstadsindustri med halogenerade lösningsmedel, riskklass 3
- 4) Drivmedelshantering

- 5) Verkstadsindustri utan halogenerade lösningsmedel, ej riskklassad
- 6) Tillverkning av plast, ej riskklassad
- 7) Verkstadsindustri utan halogenerade lösningsmedel, ej riskklassad
- 8) Sågverk utan dopplning, ej riskklassad
- 9) Avloppsreningsverk, ej riskklassad

Förorenade område förekommer där verksamhet tidigare bedrivits, men även där verksamhet bedrivs idag. Förorenad mark kan utgöra en risk genom att föroreningar diffust sprids i marken till grundvattnet. I samband med schaktningsarbeten i förorenad mark kan föroreningar kan föroreningar frigöras och på så sätt spridas till yt- och grundvatten.

6 Riskanalys

6.1 Definition av risk

Med risk menas här en möjlig fara från en verksamhet eller förhållande. Risken (R) beskrivs som en sammanvägning av sannolikheten (S) för att en riskkälla ska påverka vattentäkten negativt och konsekvensen (K) som påverkan medför.

6.2 Metodik

6.2.1 Sannolikhetsbedömning

Sannolikhetsbedömningen baseras på nedanstående faktorer, vilka tillsammans uttrycker sannolikheten för att en oönskad händelse bedöms kunna inträffa och att en förorening når någon av vattentäktens uttagsbrunnar.

- Sannolikhet för förekomst av risk inom riskinventeringsområdet
- Sannolikhet att utsläpp sker från riskkällan inom riskinventeringsområdet
- Sannolikhet för att utsläpp från riskkälla når vattentäkten

Sannolikheterna delas in i fyra olika kategorier baserat på fyra tidshorisonter som representerar hur ofta en risk sannolikt kan inträffa. Dessa kategorier beskrivs i Bilaga 1.

6.2.2 Konsekvensbedömning

Konsekvenserna beskrivs som omfattningen av den förväntade försämringen av råvattenkvaliteten. Konsekvensbedömningen delas in i fyra allvarlighetsnivåer, vilka redovisas i tabell i Bilaga 1 – liten konsekvens, medelstor konsekvens, stor konsekvens samt mycket stor konsekvens. Konsekvensbedömningen bygger på hur råvattenkvaliteten och krav på beredning av råvattnet kan komma att påverkas till följd av att en förorening når vattentäkten.

Konsekvensbedömningen delas in i fyra allvarlighetsnivåer, vilka redovisas i tabell i Bilaga 1 – liten konsekvens, medelstor konsekvens, stor konsekvens samt mycket stor konsekvens. Konsekvensbedömningen bygger på hur råvattenkvaliteten och krav på

beredning av råvattnet kan komma att påverkas till följd av att en förorening når vattentäkten.

6.3 Resultat

Resultatet av den översiktliga riskanalysen redovisas i Bilaga 1. Risknivån i anslutning till vattentäkten är låg. De största riskerna i anslutning till Tallberga vattentäkt utgörs av:

- ✓ Spridning av bekämpningsmedel på jordbruksmark nära vattentäkten
- ✓ Spridning av växtnäringsämnen på jordbruksmark nära vattentäkten
- ✓ Ovarsam hantering vid mobila tankar för petroleumprodukter

7 Riskreducerande åtgärder och motiv till skyddsföreskrifter

7.1 Översiktlig beskrivning av riskreducerande åtgärder

Vattenskyddsarbete omfattar en rad olika riskreducerande åtgärder där fastställande av vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter är en åtgärd av flera åtgärder som kan behöva genomföras för att reducera risken, se *Bilaga 2*.

Utöver vattenskyddsområde med föreskrifter finns ett antal åtgärder som kan genomföras för att reducera riskerna inom vattenskyddsområdet. Nedan följer en kort beskrivning av andra åtgärder.

- Detaljerade riskanalyser – syftar till att specifikt se över behovet av riskreducerande åtgärder. En detaljerad riskanalys kan till exempel genomföras för en specifik verksamhet eller en vägsträcka i nära anslutning till vattentäkter.
- Beredskap och beredskapsplanering – syftar till att minska konsekvensen av en oönskad händelse. Genom god beredskap vet räddningstjänst och andra aktörer hur de ska agera vid en.
- Hänsyn vid fysisk planering – styr bort oönskade verksamheter, hänsyn till känsliga områden. Det är viktigt att beakta vattentäkten och dess tillrinningsområde i översiktsplaner och detaljplaner.
- Tillsyn – kontrollera efterlevnaden av lagar och regler. En aktiv tillsyn av verksamheter och till exempel av enskilda avlopp är viktigt för att reducera risker.
- Fysisk åtgärd – förebyggande åtgärder som minskar sannolikheten för föroreningsutsläpp eller konsekvensen av ett utsläpp. Exempel på sådana åtgärder är täta diken längs vägar eller dagvattendammar med oljeavskiljare.
- Information – Långsiktigt informationsarbete där medvetenheten om skyddsbehovet för vattentäkterna är mycket viktig.

7.2 Riskreducering genom skyddsföreskrifter

I tabell nedan redovisas riskbedömningen för de riskkällor som kan reduceras genom skyddsföreskrifter tillsammans med förslag på vilka risker som bör hanteras. Detta som ett motiv till de skyddsföreskrifter som föreslås enligt *Bilaga 4*.

Tabell 2: Riskkällor som kan reduceras genom skyddsföreskrifter samt förslag på vilka av dessa som bör hanteras.

Riskkälla	Riskbedömning	Skyddsföreskrift
Vägar, vägdagvatten	Endast mindre vägar med relativt låg trafikbelastning. Risken bedöms som låg.	Nej
Vägar, drift och underhåll	Endast mindre vägar med relativt låg trafikbelastning. Risken bedöms som låg.	Nej
Hantering av petroleumprodukter och andra miljöfarliga produkter.	Ovarsam hantering i vattentäktens närområde utgör en risk även om den är liten.	Reglering av hantering av petroleum och andra miljöfarliga produkter.
Enskilda avlopp	Enskilda avlopp finns i anslutning till vattentäkten.	Det råder alltid tillståndsplikt för nya avloppsanläggningar med ansluten vattentoalett. För övriga anläggningar krävs anmälan eller tillstånd. Även ändring av befintlig anläggning kräver tillstånd. Det behövs därför Ingen specifik föreskrift.
Förvaring av avfall	Inom bebyggda områden förvaras sannolikt avfall. Risken bedöms som låg, men bör ändå hanteras med föreskrift.	Reglering av hantering av avfall.
Parkering och uppställning	Bedöms förekomma i liten omfattning. Risken bedöms som liten.	Nej
Energianläggningar	Köldbärandevätskan är biologiskt nedbrytbar. Risk främst i anläggningsskedet.	Anläggande av ny energianläggning ska alltid anmälas till kommunen. Ingen föreskrift föreslås.

Riskkälla	Riskbedömning	Skyddsföreskrift
Bekämpningsmedel	Spridning nära vattentäkten bedöms utgöra en relativt stor risk.	Reglering av spridning.
Växtnäringsämnen	Spridning och lagring nära vattentäkten bedöms utgöra en relativt stor risk.	Reglering av spridning.
Mobila tankar	Spill och läckage vid hantering nära vattentäkten utgör en relativt stor risk.	Reglering av hantering av petroleumprodukter.
Avverkning	Risk för påverkan bedöms som liten.	Nej
Upplag av timmer mm	Upplag av timmer o.dyl. kan medföra läckage av bland annat fenoler. Jordlager i vattentäktens närområde är relativt genomsläppliga.	Reglering av timmerupplag o.dyl.

8 Utformning av vattenskyddsområde

8.1 Metodik

Ett vattenskyddsområde har avgränsats med hänsyn till de hydrologiska förutsättningarna, områdets sårbarhet samt riskbilden i tillrinningsområdet för Tallberga vattentäkt. Enligt Havs och vattenmyndighetens anvisningar bör det alltid övervägas om vattenskyddsområdet kan uppnå sitt syfte med endast en skyddszon¹⁰.

Tallberga vattentäkt utgörs av två brunnar i jordlagren, en grävd och en borrhäls. Den grävda brunnen är inte i bruk. Det aktuella uttaget är litet och risknivån i området är relativt låg. Vattenskyddsområdet bedöms att uppnå sitt syfte med en skyddszon.

8.2 Hydrogeologisk avgränsning av vattenskyddsområde

Vattentäkten ligger i ett område med issjösediment med varierande sammansättning. I en rapport från 1998¹¹ anges att lagerföljden i området utgörs av 2-6 meter lera över 2-11 meter sand och grus. Därunder finns morän. Grundvattenmagasinets mäktighet är ca 2-11 meter.

¹⁰ Vägledning om inrättande och förvaltning av vattenskyddsområden. Havs och vattenmyndigheten, Rapport 2021:4.
¹¹ Vatten och Samhällsbyggnadsteknik AB. Skyddsbestämmelser för vattentäkten i Tallberga. 1998-06-23.

De rådande hydrogeologiska förhållandena innebär att grundvattnets regionala strömningsriktning bedöms följa Lillåns sträckning i sydostlig riktning. Lokalt styrs ytavrinningen dock av dalgången i vilken täkten är belägen. Grundvattenflödesriktningen vid vattentäkten är något osäker men bedöms vara i nord-östlig riktning.

På grund av den låga grundvattengradienten samt osäkerhet i den lokala grundvattenflödesriktningen bedöms tillströmningen mot uttagsbrunnarna som i det närmaste cirkulär.

Enligt VA-översikten för Gislaveds kommun bör dimensionerande uttag för nytt vattenskyddsområde för Tallberga vattentäkt vara 50 m³/dygn¹².

För att avgränsa skyddszonen används grundvattenströmningens transporttid för 365 dygn. För bedömning av tillrinningsområdets storlek för 365 dygns uttag kan vattenbalansekvationen enligt nedan nyttjats. Resultatet ger den erforderliga medelradien för skyddszonen;

$$r = \sqrt{\frac{Q * t}{\pi * b * n_e}}$$

Där: *r* = radien på erforderligt tillrinningsområde under 365 dygn
Q = dimensionerande uttag, 50 m³/dygn
t = tid, 365 dygn
b = det grundvattenförande magasinets mäktighet sätts 6 m
n_e = effektiv porositet, 0,15

Enligt ovan beskrivna samband erfordras en skyddszon motsvarande storleksmässigt men inte formmässigt en cirkel med medelradien cirka 80 m.

8.3 Områdets sårbarhet

Enligt tillgänglig information består jordarten i vattentäktens direkta närhet av issjösediment med ett finkornigt lager på 2-6 meter i markytan. Jordartsförhållandena är inte kartlagda i detalj. Vattengenomsläppligheten liksom sårbarheten kan därför variera i området.

8.4 Riskbaserad avgränsning

De främsta riskerna för vattentäkten utgörs av spridning av bekämpningsmedel samt växtnäringsämnen på jordbruksmark i anslutning till vattentäkten. Risknivån bedöms i övrigt som låg och det bedöms inte vara motiverat att utvidga vattenskyddsområdet med avseende på övriga risker.

¹² Gislaveds kommun. VA-översikt, oktober 2015.

8.5 Vattenskyddsområdets avgränsning med motiv

Utgångspunkten för avgränsning av vattenskyddsområdet har varit att omfatta ett markområde inom ett beräknat skyddsavstånd på ca 80 meter från gränsen till den fastighet på vilken vattentäkten är belägen. Avgränsningen har sedan anpassats till fastighetsgränser och andra tydliga gränser där så har varit möjligt, se Bilaga 3.

Sweco Environment AB

Vattenresurser, Göteborg

Helen Eklund
Hydrogeolog

Nils Kellgren
Kvalitetsgranskning

Reglering av riskkällor genom skyddsföreskrifter och övriga åtgärder
Tallberga vattentäkt

Bilaga 2

Identifierade beaktansvärda riskobjekt/riskkällor	Översiktlig riskanalys vid vattentäkten		Riskklass	Kan regleras med skyddsföreskrifter	Övriga särskilt viktiga åtgärder					
	S-klass	K-klass			Detaljerad riskanalys	Fysisk planering	Beredskap	Tillsyn	Fysisk åtgärd	Information
Riskkällor										
Vägar - olycka med marligt gods el tung trafik	1	2	1		X		X		X	X
Vägar - vägdagvatten	1	1	1	X	X	X			X	
Vägar - drift och underhåll	1	1	1	X						
Bebyggelse- Petroleumprodukter och kemikalier	1	2	1	X		X		X		X
Bebyggelse - enskilda avlopp	1	1	1	X		X		X		X
Bebyggelse - förvaring av avfall	1	2	1	X		X		X		X
Bebyggelse - parkering och uppställning av fordon	1	2	1	X		X		X		X
Bebyggelse - energianläggningar	1	1	1	X		X		X		X
Bekämpningsmedel	3	2	2					X	X	X
Växtnäringsämnen	3	2	2	X				X		X
Mobila tankar	2	3	2	X			X	X		X
Avverkning	1	2	1	X				X		X
Upplag av timmer odyl.	2	2	1	X				X		X
Pot. förorenad mark (1) sågverk u doppning	1	1	1		X					
Pot. förorenad mark (2) avfallsdeponi	1	2	1		X				X	
Pot. förorenad mark (3) verkstadsindustri	1	2	1		X				X	
Pot. Förorenad mark (4) drivmedelshantering	1	2	1		X				X	
Pot. förorenad mark (5) verkstadsindustri	1	1	1		X				X	
Pot. förorenad mark (6) plastindustri	1	1	1		X				X	
Pot. förorenad mark (7) verkstadsindustri	1	2	1		X				X	
Pot. förorenad mark (8) sågverk u doppning	1	1	1						X	
Pot. Förorenad mark (9) avloppsreningsverk	2	1	1						X	

Sun §3

Dnr: TVA.2024.51

4.14.2.1

Tallberga vattenskyddsområde**Beslut**

Samhällsutvecklingsnämnden föreslår kommunfullmäktige att ansöka om fastställelse hos Länsstyrelsen av vattenskyddsområde med vattenskyddsföreskrifter för Tallberga vattentäkt.

Ärendebeskrivning

VA-avdelningen har utarbetat ett förslag till vattenskyddsområde med tillhörande vattenskyddsföreskrifter för Tallberga vattentäkt.

År 2011 tog kommunfullmäktige beslutet att skicka in ansökningar för fastställelse av vattenskyddsområden och vattenskyddsföreskrifter för vattentäkter i Gislaveds kommun. I beslutet som togs var inte Tallberga vattentäkt med.

Tallberga vattentäkt försörjer idag drygt 70 personer med dricksvatten. Vattentäkten saknar helt och hållet skydd i form av vattenskyddsområde med tillhörande vattenskyddsföreskrifter.

Samhällsutvecklingsförvaltningen har därför tillsammans med konsult tagit fram förslag på skyddsområde och skyddsföreskrifter för Tallberga vattentäkt som kan skickas in till Länsstyrelsen i Jönköping för att fastställas.

Beslutsunderlag

Protokoll 2025-01-13 - SUNau §3

Rapport från Sweco Sverige AB, daterad 2024-12-11

Bilaga 1, Riskanalys för vattenskyddsområde Tallberga

Bilaga 2, Riskanalys för vattenskyddsområde Tallberga

Bilaga 3, Karta över förslag för vattenskyddsområde Tallberga

Bilaga 4, Förslag till skyddsföreskrifter för Tallberga vattenskyddsområde, daterad 2024-12-11

Yrkanden

Sandy Lind (WeP): Med instämmande av Urban Nilsson (C), Jörgen Karlsson (S), Emanuel Larsson (KD), Carolina Hall (C), Thomas Johnsson (S), Johanna Gullberg (M), Simon Sowa (M), Rose-Mari Modén (S), Tony Scammel (SD), Pauline Barvö (WeP), Anders Karlsoon (MiG), Albin Dyberg (MiG) och Johnny Petersson (MiG); Bifall till liggande förslag.

Beslutet skickas till:

Kommunfullmäktige

Ksau §81

Dnr: KS.2025.13

Vattenskyddsområde för Tallberga**Förslag till beslut**

Kommunstyrelsens allmänna utskott föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att ansöka om fastställelse hos Länsstyrelsen av vattenskyddsområde med vattenskyddsföreskrifter för Tallberga vattentäkt.

Ärendebeskrivning

Samhällsutvecklingsförvaltningen har utarbetat ett förslag till vattenskyddsområde med tillhörande vattenskyddsföreskrifter för Tallberga vattentäkt.

Tallberga vattentäkt försörjer idag drygt 50 personer med dricksvatten. Vattentäkten saknar helt och hållet skydd i form av vattenskyddsområde med tillhörande vattenskyddsföreskrifter.

Samhällsutvecklingsnämnden har den 27 januari 2025 beslutat att föreslå kommunfullmäktige att lämna in ansökan om fastställelse hos Länsstyrelsen av vattenskyddsområde med vattenskyddsföreskrifter för Tallberga vattentäkt.

Beslutsunderlag

Protokoll 2025-01-27 Sun §3 Tallberga vattenskyddsområde.
Rapport från Sweco Sverige AB daterad den 11 december 2024.
Bilaga 1. Riskanalys för vattenskyddsområde Tallberga.
Bilaga 2. Riskanalys för vattenskyddsområde Tallberga.
Bilaga 3. Karta över förslag för vattenskyddsområde Tallberga.
Bilaga 4. Förslag till skyddsföreskrifter för Tallberga vattenskyddsområde daterade den 11 december 2024.
Översiktlig karta, daterad den 9 juni 2025.

Yrkanden

Kenneth Magnusson (C), med instämmande av Ruth Johannesson (MiG), Sandy Lind (WeP), Ylva Samuelsson (S) och Stefan Nylén (SD): Bifall till förvaltningens förslag.

Beslutet skickas till:

Kommunstyrelsen

Vattenskyddsområde för Tallberga

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att ansöka om fastställelse hos Länsstyrelsen av vattenskyddsområde med vattenskyddsföreskrifter för Tallberga vattentäkt.

Ärendebeskrivning

Samhällsutvecklingsförvaltningen har utarbetat ett förslag till vattenskyddsområde med tillhörande vattenskyddsföreskrifter för Tallberga vattentäkt.

Tallberga vattentäkt försörjer idag drygt 50 personer med dricksvatten. Vattentäkten saknar helt och hållet skydd i form av vattenskyddsområde med tillhörande vattenskyddsföreskrifter.

Samhällsutvecklingsnämnden beslutade (SUN §3, 2025-01-27) att föreslå kommunfullmäktige att lämna in ansökan om fastställelse hos Länsstyrelsen av vattenskyddsområde med vattenskyddsföreskrifter för Tallberga vattentäkt.

Beredning

År 2011 tog kommunfullmäktige beslutet att skicka in ansökningar för fastställelse av vattenskyddsområden och vattenskyddsföreskrifter för vattentäkter i Gislaveds kommun. I beslutet som togs var inte Tallberga vattentäkt med.

Att det finns vattenskyddsområden är en nödvändig säkerhet för att skydda vårt viktigaste livsmedel.

Inrättande och uppdatering av vattenskyddsområden finns med i Åtgärdsprogram för vatten 2022-2027, Västerhavets vattendistrikt. Åtgärden är lagstadgad i och med Miljöbalkens 5 kapitel 11 §.

Samhällsutvecklingsförvaltningen har tillsammans med konsult tagit fram förslag på skyddsområde och skyddsföreskrifter för Tallberga vattentäkt som kan skickas in till Länsstyrelsen i Jönköping för att fastställas.

Efter beslutet i SUN har under våren 2025 även en tidig dialog förts med berörda fastighetsägare i området genom en möjlighet att inkomma med skriftliga synpunkter. Den tidiga dialogen är inget formellt steg men hölls för att tidigt fånga upp eventuella frågeställningar.

Ekonomi

Vattenskyddsområden finns till för att skydda vattentäkter från påverkan som kan förorena vattnet. En förorenad vattentäkt kan leda till mycket höga kostnader för kommunen.

I ett av yttrandena från den tidiga dialogen lyfts upp att det kan komma framtida krav på ersättning för de inskränkningar i brukandet för markägare som kan komma av föreskrifterna.

Av 31 kapitlet, §4, 5e punkten i miljöbalken framgår det att en markägare har rätt till ersättning om pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av fastigheten. Fråga om ersättning prövas av mark- och miljödomstolarna i samband med den framtida processen, om yttrande inkommit med begäran av ersättning. En eventuell ersättning betalas av kommunen.

En bedömning har gjorts att skyddet av vattentäkten väger tyngre än den ersättning som kan behöva betalas ut vid en eventuell försvårad markanvändning.

Beslutsunderlag

Protokoll 2025-01-27 Sun §3 Tallberga vattenskyddsområde

Rapport från Sweco Sverige AB daterad 2024-12-11

Bilaga 1. Riskanalys för vattenskyddsområde Tallberga

Bilaga 2. Riskanalys för vattenskyddsområde Tallberga

Bilaga 3. Karta över förslag för vattenskyddsområde Tallberga

Bilaga 4. Förslag till skyddsföreskrifter för Tallberga vattenskyddsområde daterad 2024-12-11

Översiktlig karta, daterad den 9 juni 2025

Jenny Axelsson
Förvaltningschef
Samhällsutvecklingsförvaltningen

Anders Henriksson Bjersér
Avdelningschef Planering
Samhällsutvecklingsförvaltningen

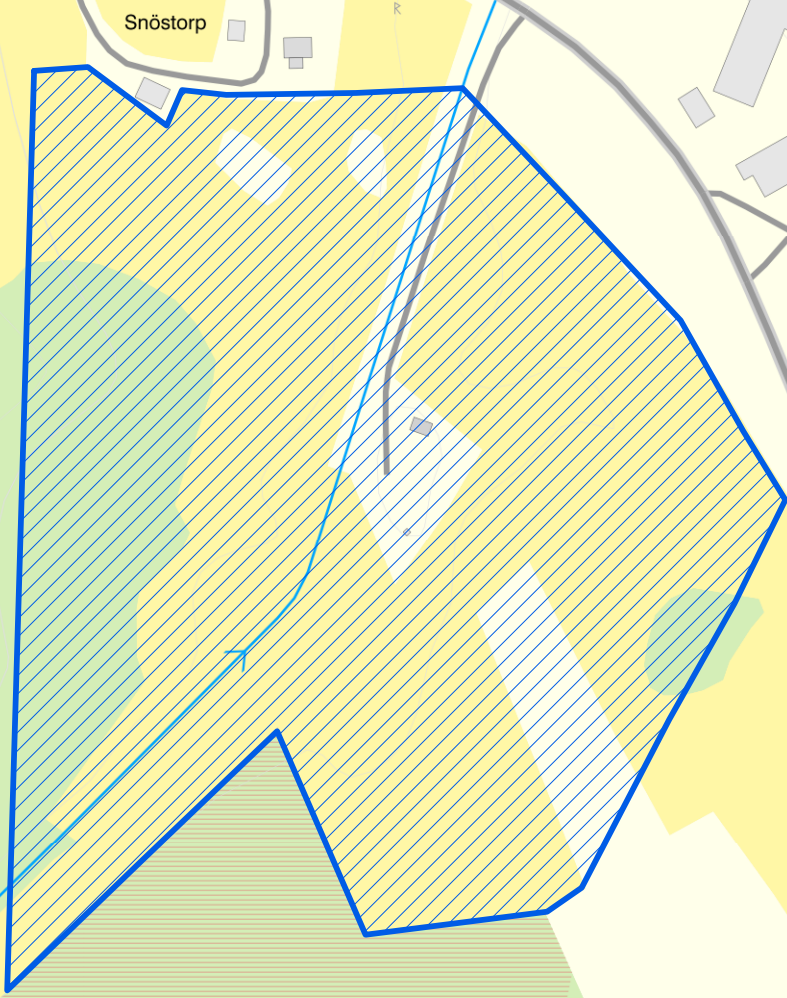
Beslutet skickas till:

Samhällsutvecklingsnämnden

SUF-Planering-Åtgärdsplanering- Stina Kullingsjö

Tillhör nämndsbeslut 2025-01-27 Sun. §3 TVA.2024.51

Ankom: 2025-01-29 Ärende: KS 2025.13 Handling: 1410932

**GISLAVEDS
KOMMUN**

**Förslag till vattenskyddsområde för
Tallberga vattentäkt**

 Tallberga vattenskyddsområde

050100 m

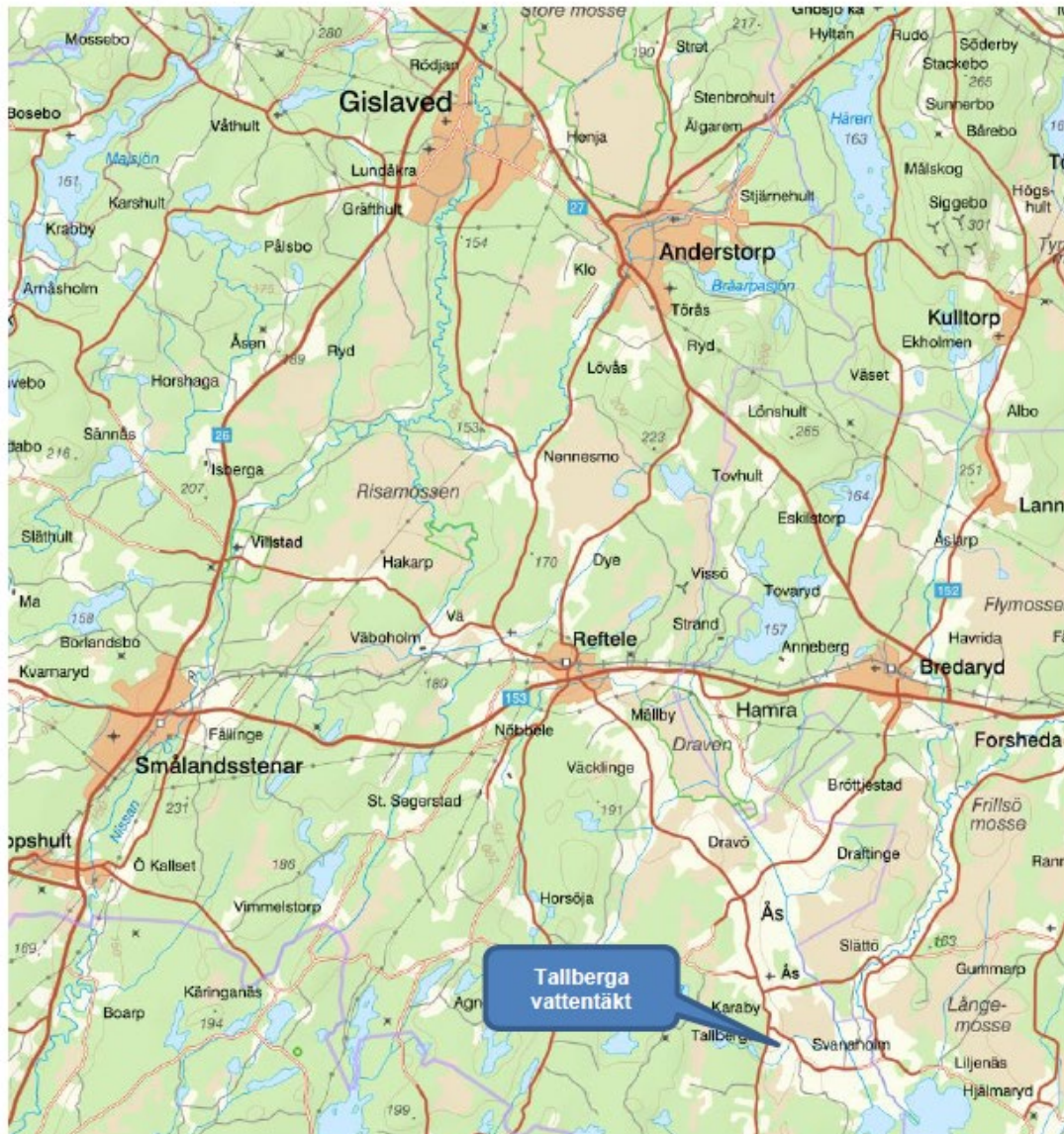

Ärende: vattenskyddsområde i Tallberga

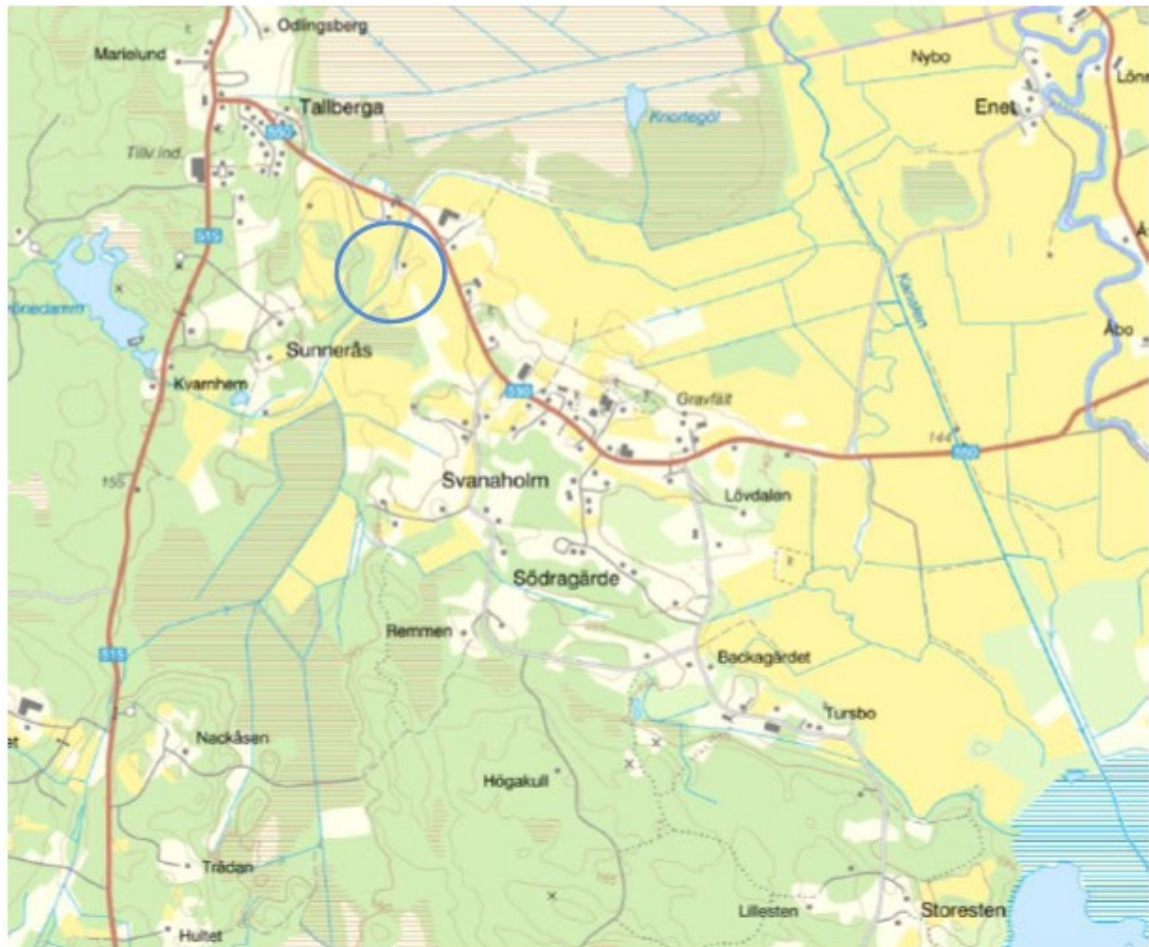
Översiktskartor

Utdrag ur Tekniskt underlag med förslag till vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter- 20241211

1.3 Orienteringskarta

Figur 1: Orienteringskarta med ungefärligt läge för Tallberga grundvattentäkt i Gislaveds kommun.
© Lantmäteriet.

Figur 2: Läge för uttagsbrunn samt markanvändning i området kring vattentäkten i Tallberga.
© Lantmäteriet.

Dialogredogörelse

Gislaveds kommun

Vattenskyddsområden för vattentäkterna Hestra,
Hällabäck, Tallbega och Öreryd

Sweco Sverige AB	556767-9849
Uppdrag	Gislaved vattenskyddsområden
Uppdragsnummer	30001207
Kund	Gislaveds kommun
Upprättad av	Helen Eklund
Datum	2025-05-14
Dokumentreferens	Dialogredogörelse_250514

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Genomförd information.....	3
3	Hestra	3
4	Hällabäck.....	3
5	Tallberga.....	6
6	Öreryd.....	7

1 Inledning

Gislaveds kommun arbetar för att säkerställa ett tryggt och rent dricksvatten. En viktig del i arbetet är att uppdatera och skapa moderna vattenskyddsområden och skyddsföreskrifter för kommunens allmänna vattentäkter. Just nu föreslås nya vattenskyddsområden med föreskrifter för grundvattentäkterna i Hestra, Hällabäck, Tallberga och Öreryd.

De föreslagna vattenskyddsområdena ska sedan skickas över till Länsstyrelsen i Jönköpings län för beslut. Inför fastställandet kommer länsstyrelsen att hålla samråd med myndigheter och berörda inom vattenskyddsområdena.

Inför att kommunen skickar in förslagen till länsstyrelsen har en informationsrunda hållits, med möjlighet för de som berörs av vattenskyddsområdena att komma in med synpunkter. I denna dialogredogörelse redovisas inkomna synpunkter tillsammans med bemötanden.

2 Genomförd information

Samtliga fastighetsägare som berörs av något av de fyra vattenskyddsområdena har fått ett brev med informationsblad. Under perioden 2025-03-06 till 2025-04-11 fanns möjlighet att skriftligen inkomma med synpunkter på de föreslagna vattenskyddsområdena och skyddsföreskrifterna.

Inkomna synpunkter för respektive vattenskyddsområde bemöts nedan.

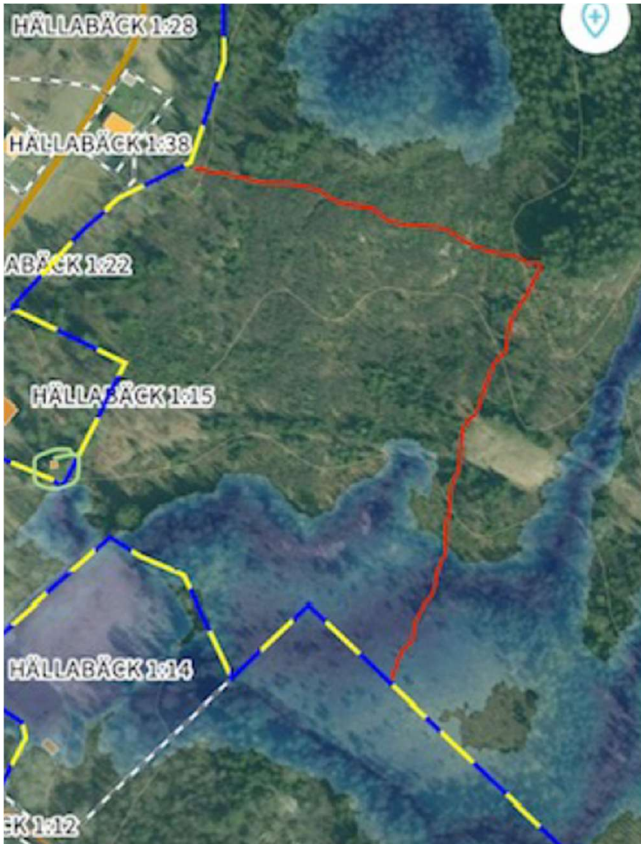
3 Hestra

Inga synpunkter har inkommit gällande Hestra vattenskyddsområde.

4 Hällabäck

Synpunkt 1:1

Fastighetsägare anser att vattenskyddsområdet inte stämmer överens med höjdkurvorna och hur vattnet flödar i marken. Fastighetsägare motsäger sig förslaget och yrkar att gränsen ska följa höjdkurvan. Bifogas karta med markering där gräns bör gå, se nedan.

Bemötande

Vattenskyddsområdets gräns mot norr baseras på beräknad grundvattenströmning i berggrundens sprickzoner. Grundvattenströmningen till vattentäkten bedöms främst ske i en sprickzon med nära nord-sydlig riktning och den bedöms vara riktad mot söder. Området där ändring föreslås är flackt och det går inte att beakta avrinningen på markytan. Vattenskyddsområdets gräns mot norr ändras inte.

Synpunkt 1:2

Arrendatorer till jordbruksmark på fastigheten Ringebo 1:3 framför att vattenskyddsområdet med föreslagna skyddsföreskrifter påverkar jordbruksverksamheten och yrkar på att jordbruksmarken inte ska ingå i vattenskyddsområdet. Fastigheterna Ringebo 1:3 avskiljs av en djup sänka från Hällabäck 1:22 och Hällabäck 1:28. Det finns ingen risk att ytvatten tar sig till vattentäkten. Yrkar på att gränsen ändras.

Bemötande

Vid närmare undersökning av området kan vi identifiera en vattendelare i skogsområdet öster om jordbruksmarken. Vattenskyddsområdets gräns ändras mot nordväst så att den följer den vattendelare som i skogsområdet i den södra delen av fastigheten Ringebo 1:3, se karta under 1:3.

Synpunkt 1:3

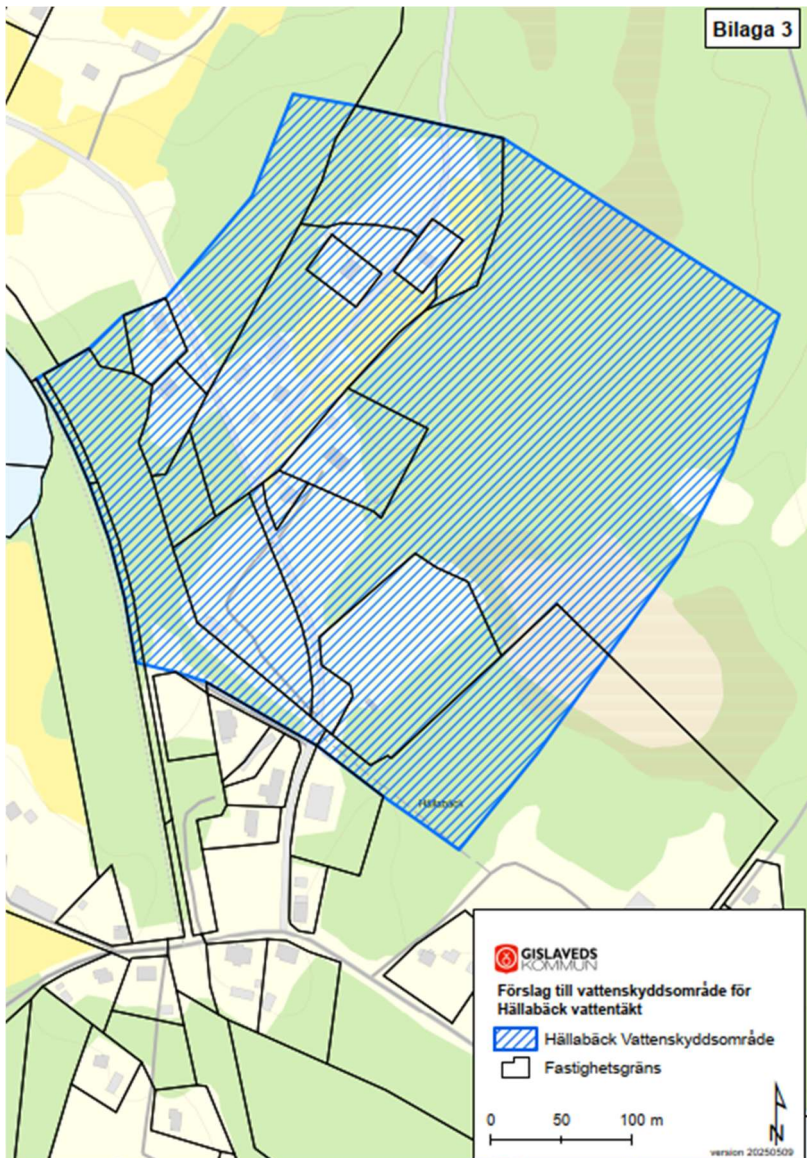
Vattenskyddsområdet medför avsevärd förändring i att bruka en del av jordbruksmarken, ett stycke vall. Reglerna i föreskrifterna innebär att denna inte kan brukas. Bifogar karta som visar hur gränsen kan ändras så att marken kan brukas. Gränsen följer den ravin som ligger i skogsbrynet mellan vall och skog, vilket skulle vara en naturlig gräns.

Röd linje=föreslagen gräns. Blå linje = markägarens förslag på gräns.

Bemötande

Vid närmare undersökning av området kan vi identifiera en vattendelare i skogsområdet öster om jordbruksmarken. Vattenskyddsområdets gräns ändras mot nordväst så att den följer den vattendelare som i skogsområdet i den södra delen av fastigheten Ringebo 1:3. Förslag till ny avgränsning redovisas i figur nedan.

5 Tallberga

Synpunkt 2:1

Fastighetsägaren påpekar att hans bästa åkermark kommer att omfattas av vattenskyddsområdet och att regler för gödning och bekämpningsmedel försvårar brukandet. Han kommer eventuellt att behöva söka ersättning för försvårad markanvändning.

Bemötande

Vattentäktområdet omges av jordbruksmark vilket medför att markanvändningen inom vattenskyddsområdet till stor del utgörs av jordbruksmark. Enligt föreslagna skyddsföreskrifter kommer det inte vara tillåtet att sprida växtskyddsmedel. För att sprida växtnäringsämnen kommer fastighetsägaren att behöva ansöka om tillstånd. Ett tillstånd kan bli förknippat med villkor. Avsikten med tillståndsplikt är dock att tillstånd ska ges.

Ett förbud kan medföra rätt till ersättning för försvårad markanvändning. Denna prövning är en separat process och sker vid mark- och miljödomstolen efter det att vattenskyddsområdet är fastställt.

Synpunkt 2:2

Parallellt med framtagande av ett vattenskyddsområde pågår en tillståndsprövning för avseende grundvattenbortledning från Tallberga vattentäkt. I sitt yttrande i samrådet för denna process påpekar länsstyrelsen att kommunen behöver titta på påverkansområdet från vattenuttaget i förhållande till vattenuttaget så att kommunen skyddar rätt områden med vattenskyddsområdet.

Bemötande

Påverkansområdet är i tillståndsprövningen det område som påverkas av en trycksänkning av grundvattennivån och som därmed kan påverka markstabilitet, dricksvattenbrunnar eller känsliga växter.

Vid avgränsningen av vattenskyddsområden tar man hänsyn till grundvattenströmning och hur långa uppehållstiderna är i grundvattenzonen från vattenskyddsområdets gräns till brunnarna. Detta medför att ett påverkansområde och ett vattenskyddsområde kan vara något skilda åt i utbredning. Vid avgränsning av vattenskyddsområden beaktar man även sårbarhet och riskkällor.

Även om vattenuttaget ökar något (enligt prognos i tillståndsprövningen) är vattenskyddsområdet väl avgränsat för att skydda vattentäkten.

Det kan även påpekas att det föreslagna vattenskyddsområdet i stort motsvarar det område som i tillståndsprövningen motsvarar en trycksänkning på 0,2 meter. Normalt brukar påverkansområdet avgränsas vid en trycksänkning på 0,3 meter eftersom det annars är svårt att skilja avsänkningen från den normala variationen av grundvattennivån.

Synpunkt 2:3

Fastighetsägare uppströms förslaget vattenskyddsområde är emot förslaget av rädsla för att det kommer att få konsekvenser för dennes jordbruksverksamhet. Fastighetsägare är även med i styrelsen för avvattningsföretaget för det vattendrag som går rakt igenom det tilltänkta skyddsområdet och där ser hen en risk att detta förslag kan försvåra skötseln av diket. Vattentäkten föreslås flyttas till andra sidan Tallberga så att vi lantbrukare kan bevara livsmedelsproduktionen.

Bemötande

Jordbruksmark uppströms det föreslagna vattenskyddsområdet kommer inte att påverkas. Inte heller möjligheten till rensning av diket kommer att påverkas eftersom dikesrensning inte omfattas av de föreslagna vattenskyddsföreskrifterna.

Vattentäkten är sedan länge lokaliserad till ett område som bedöms ha goda naturliga förutsättningar för en vattentäkt. Det är inte lätt att hitta ett bra läge för en ny vattentäkt och det medför dessutom stora kostnader, avseende utredningsarbete, ledningsförläggning mm. Det är alltså inte säkert att det finns förutsättningar för en vattentäkt på andra sidan Tallberga.

6 Öreryd

Synpunkt 3:1

Varför är vattenskyddsområdet avgränsat så att bensinmacken hamnar utanför? Den ligger närmare än många av stugorna i samfälligheten.

Vad händer om det sker ett utsläpp vid olycka på väg 26? Finns informationsskyltar längs vägen?

Bemötande

Vattenskyddsområdet är avgränsat för att omfatta områden från vilka grundvatten kan strömma mot vattentäkten, dvs viktiga nybildningsområden för grundvatten. Grundvattenströmningen i området är riktad mot öster och sydost. Detta medför att stugorna i samfälligheten ligger inom ett område som bedöms vara ett viktigt nybildningsområde för grundvatten till vattentäkten. Grundvattenströmningen från området vid bensinmacken sker i riktning mot Nissan i sydost och inte mot vattentäkten.

Väg 26 omfattas av det föreslagna vattenskyddsområdet och skyltar kommer att sättas upp som informerar om vattenskyddsområdet. Om det skulle inträffa en olycka med utsläpp av till exempel olja eller diesel är det viktigt att snabbt påbörja saneringsarbetet. Detta kan hanteras genom en beredskapsplan som tas fram i samråd med räddningstjänsten.

Synpunkt 3:2

Förslaget vattenskyddsområde får stor påverkan på min nuvarande och framtida verksamhet. Ca 40 % av gårdens arealer ligger inom vattenskyddsområdet. Störts påverkan skulle ett förbud mot växtnäringsämnen och naturgödsel få. Förslaget äventyrar hela verksamheten och reducerar värdet för hela gården.

Vattenskyddsområdet borde avgränsas med en radie från pumphus till bensinmacken med sina stora tankar. Den ligger närmare än flera jordbruksområden.

Vid f.d. ridsportsbutiken brukar lastbilar parkeras över natt eller helg utan markägarens vetskap. Kommunen har byggt en avloppscistern strax söder om pumphuset vilken medför en risk vid driftstörningar.

Vattenskyddsområdet bör reduceras så att radien blir 110 meter åt alla håll.

Bemötande

Avsikten är inte att förbjuda växtnäringsämnen. Lagring och spridning av växtnäringsämnen kommer att vara tillståndspliktiga. Det innebär att tillstånd behöver sökas för att sprida växtnäringsämnen och tillståndet kan vara förknippat med vissa villkor.

Vattenskyddsområdet är avgränsat för att omfatta områden från vilka grundvatten kan strömma mot vattentäkten, dvs viktiga nybildningsområden för grundvatten. Eftersom grundvattenströmningen är riktad mot sydost omfattas ett större område uppströms (norr om) vattentäkten än nedström vattentäkten. Därav har inte utbredningen av vattenskyddsområdet en radie med samma avstånd åt alla håll runt vattentäkten.

Gislaveds kommun har byggt en avloppspumpstation med två bräddtankar söder om vattentäkten (längs den allmänna avloppsledningen). Vid driftstörning bräddar pumpstationen till de två slutna bräddtankarna som finns för att skydda vattentäkten och som inte har något utlopp. Pumpstationen utgör därför inte en risk.

När det gäller parkering av lastbilar och andra tunga fordon inom vattenskyddsområdet kommer detta att regleras i skyddsföreskrifterna.

Synpunkt 3:3

Det är suspekt att undanta riksväg 26 och Qstar från vattenskyddsområdet eftersom de borde vara de största farorna för vattentäkten. Vattentäkten ligger i den absoluta lågpunkten. Den har ett naturligt skydd av grus och sand. Det vore optimalt att flytta vattentäkten närmare Nissan. Nu drabbas ett antal hushåll av vattenskyddsområdet.

Bemötande

Riksväg 26 omfattas av det föreslagna vattenskyddsområdet. Varför inte bensinmacken omfattas framgår av bemötande av 3:1 ovan.

Att flytta en vattentäkt är ett omfattande och kostsamt arbete och är inte aktuellt. Skyddsföreskrifterna som "drabbar" hushåll är ett förtydligande av vad som gäller enligt miljöbalken, en lagstiftning som alla alltid måste följa.

Ks §149

Dnr: KS.2025.70

1.3.1

Riktlinjer för kommunal mark, markanvisningsavtal och exploateringsavtal i Gislaveds kommun**Beslut**

Kommunstyrelsen beslutar att uppdra till förvaltningen att lägga till i kapitel 2.4 "Tillgänglighet av allmän plats för föreningar som exempelvis friluftsområde ska behandlas i positiv anda för att möjliggöra föreningens viktiga förebyggande arbete på föreningens villkor och samhällsnytta." och datera om riktlinjerna till den 13 augusti 2025,

att anta Riktlinjer för kommunal mark, markanvisningsavtal och exploateringsavtal i Gislaveds kommun, daterade den 13 augusti 2025 och att riktlinjerna gäller från 1 september 2025, samt

att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att upphäva Riktlinjer för kommunal mark, markanvisningsavtal och exploateringsavtal i Gislaveds kommun daterade den 17 juni 2019 från och med 1 september 2025.

Ärendebeskrivning

Kommunens översiktsplan, fördjupade översiktsplaner och riktlinjer för bostadsförsörjning beskriver den politiska viljan gällande hur och var kommunen ska växa och utvecklas. För att kunna genomföra intentionerna i kommunens översiktsplan och övriga styrande dokument är riktlinjer för kommunal mark, markanvisningsavtal och exploateringsavtal framtagna.

Riktlinjerna syftar till att långsiktigt säkerställa tillgången till attraktiv exploaterbar mark för kommunens utveckling och ge tydlighet i handläggandet och förvaltandet av kommunens mark.

Genom antagandet av riktlinjerna tar kommunen ansvar enligt gällande lagstiftning, Lag (2014:899) om markanvisningar och exploateringsavtal.

Kommunstyrelsens näringsutskott har den 11 juni beslutat att uppdra till förvaltningen att lägga till en ny punkt, "Uppföljning", i riktlinjedokumentet under rubrik 5, Administrativa rutiner vid markanvisning, näringsutskottet har föreslagit kommunstyrelsen besluta att anta Riktlinjer för kommunal mark, markanvisningsavtal och exploateringsavtal i Gislaveds kommun, daterade den 5 juni 2025 och att riktlinjerna gäller från 1 september 2025, samt att föreslå kommunfullmäktige att upphäva Riktlinjer för kommunal mark, markanvisningsavtal och exploateringsavtal i Gislaveds kommun daterade 2019-06-17 från 1 september 2025.

Beslutsunderlag

Samhällsutvecklingsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad den 5 juni 2025
Riktlinjer kommunal mark, markanvisningar och exploateringsavtal daterade den 5 juni 2025

Riktlinjer för kommunal mark, markanvisningsavtal och exploateringsavtal i Gislaveds kommun daterade den 17 juni 2019

Kommunstyrelsens näringsutskott den 11 juni 2025, §20

Riktlinjer kommunal mark, markanvisningar och exploateringsavtal daterade den 11 juni 2025

Ks §149 (forts.)

Yrkanden

Evangelos Varsamis (S): Att uppdra till förvaltningen att lägga till i kapitel 2.4 "Tillgänglighet av allmän plats för föreningar som exempelvis friluftsområde ska behandlas i positiv anda för att möjliggöra föreningens viktiga förebyggande arbete på föreningens villkor och samhällsnytta."

Jonas Ericson (M) med instämmande av Charlotte Ström (WeP), Fredrik Sveningsson (L), Ruth Johannesson (MiG) och Tony Scammel (SD): Bifall till liggande förslag och till Evangelos Varsamis (S) tilläggsyrkande.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på Evangelos Varsamis (S) tilläggsyrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt detta.

Ordföranden ställer därefter proposition på liggande förslag i övrigt och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt detta.

Beslutet skickas till:

Kommunfullmäktige
Mark- och exploateringsenheten

Styrdokument
Dokumenttyp: Riktlinjer
Beslutat av: Kommunstyrelsen
Fastställersedatum inkl. dnr: 2025-08-13 Ks §149, dnr KS.2025.70
Gäller för: Gislaveds kommun
Ansvarig: Mark- och exploateringschef
Revideras: Vid behov
Följs upp: Enheten för mark och exploatering

Riktlinjer kommunal mark, markanvisningar och exploateringsavtal

13 augusti 2025

gäller från och med den 1 september 2025

Innehållsförteckning

1	Riktlinjer för kommunal mark.....	3
1.1	Bakgrund och syfte	3
1.2	Ansvar och organisation för markfrågor.....	3
2	Gislaveds kommuns markpolicy	3
2.1	Kommunal markförsörjning.....	3
2.2	Markupplåtelse för kommunal mark.....	3
2.3	Jaktarrenden	4
2.4	Allmän platsmark.....	4
2.5	Markförsörjning	4
2.6	Markförvärv	5
2.7	Mark för verksamheter	5
2.8	Mark för småhus.....	6
2.9	Mark för flerbostadshus.....	6
3	Riktlinjer för markanvisningar.....	7
3.1	Syfte och definition	7
3.2	Handläggning och process.....	8
3.3	Markanvisningsmetoder	8
3.3.1	Anbudsförfarande	8
3.3.2	Dubbel markanvisning.....	9
3.3.3	Direktanvisning.....	9
3.4	Villkor i markanvisningsavtal	9
3.5	Prissättning av mark.....	9
3.6	Uppföljning och utvärdering av markanvisningar	10
3.7	Konkurrensutsättning av markanvisningar.....	10
3.8	Villkor i markanvisningsavtal	10
3.9	Uppföljning och kontroll av markanvisningar.....	11
3.10	Dokumentation och transparens.....	11
4	Riktlinjer för exploateringsavtal	11
4.1	Markanvisningar regleras främst av plan- och bygglagen (PBL) och kommunala riktlinjer	11
4.2	Generella villkor	12
4.3	Förutsättningar för exploateringsbidrag.....	13
4.4	Avvikelse	13
5	Administrativa rutiner vid markanvisning.....	13

I Riktlinjer för kommunal mark

I.1 Bakgrund och syfte

Detta styrdokument beskriver hur kommunen arbetar med att använda, köpa, sälja och exploatera kommunal mark och riktar sig både till dig som vill använda eller köpa mark och till kommunens handläggare och politiker.

Översiktsplanen och andra styrdokument visar hur kommunen vill växa. För att kunna genomföra dessa mål har detta styrdokument tagits fram med fokus på kommunal mark.

Dokumentet antas av kommunfullmäktige en gång per mandatperiod för att uppfylla kraven i lagstiftningen, som lagen om markanvisningar och plan- och bygglagen. Kommunen ser över och uppdaterar riktlinjerna vid behov för att följa lagen.

I.2 Ansvar och organisation för markfrågor

Kommunstyrelsen fattar strategiska beslut om köp och försäljning av mark. Det dagliga arbetet med mark- och exploateringsfrågor hanteras av Samhällsutvecklingsförvaltningen, på uppdrag och delegation av kommunstyrelsen.

Arbetet leds av chefen för mark- och exploateringsenheten (MEX), som tillhör avdelningen för Projekt och Genomförande. Enheten (MEX) hanterar ärenden om köp, försäljning och upplåtelse av kommunal mark, kommunens exploateringsfastigheter och exploateringsprojekt.

För att ge god service till näringsliv, invånare och föreningar hanteras markärenden i interna forum. Initial kontakt och handläggning hanteras av den kommunala förvaltningsorganisationen i nära samarbete med Gislaveds kommuns näringslivsbolag Enter. Strategiska frågor bereds för beslut i kommunstyrelsens näringsutskott.

2 Gislaveds kommuns markpolicy

2.1 Kommunal markförsörjning

Kommunen ska genom en aktiv markpolitik och god planberedskap säkerställa att det finns mark för verksamheter, näringsliv, bostäder och samhällsservice.

Översiktsplan och bostadsförsörjningsprogram visar hur kommunen vill växa och utvecklas. Utvecklingen kan variera mellan olika områden, och målet är en positiv befolkningsutveckling i hela kommunen.

Kommunen köper mark i första hand genom frivilliga överenskommelser. Vid behov görs oberoende värdering innan förhandling.

2.2 Markupplåtelse för kommunal mark

Kommunen upplåter mark genom olika typer av avtal, som arrende-, servituts-, mark- och nyttjanderättsavtal. Dessa hanteras av mark- och exploateringsenheten (MEX).

- För jordbruks- och jaktarrenden gäller en avgift enligt kommunens fastställda taxa, som justeras årligen utifrån konsumentprisindex (KPI). Avgiften kan inte bli lägre än året innan och betalas i förskott. Moms tillkommer.
- Taxan sätts per kvadratmeter eller hektar beroende på typ av arrende och beslutas varje år av kommunfullmäktige.
- Jordbruksarrenden löper på ett år med start 14 mars (fardag).
- Uppsägning av korta arrenden (under 5 år) ska ske minst 8 månader före fardag. För längre avtal krävs uppsägning minst ett år i förväg.
- För andra typer av arrenden än jordbruk och jakt gäller marknadsmässig avgift, som också justeras enligt KPI.
- Arrenden kan ges till både privatpersoner, företag och föreningar.
- Kommunen gör årliga översyner för att säkerställa att avgifterna är marknadsmässiga.

2.3 Jaktarrenden

Kommunen erbjuder jaktarrenden nära bebyggelse, främst till jaktlag, enligt följande villkor:

- Avtalet gäller ett år och omfattar viltutdrivning.
- Uppsägning ska ske skriftligt minst 8 månader före avtalets slut. Om inte, förlängs avtalet automatiskt på samma villkor.
- Avgiften justeras årligen enligt KPI men kan inte sänkas. Betalning sker i förskott.
- Taxan sätts per hektar och beslutas av kommunfullmäktige varje mandatperiod.

2.4 Allmän platsmark

Allmän platsmark ska vara öppen och tillgänglig för alla. Undantagsvis kan den användas tillfälligt för privata ändamål.

För att använda allmän platsmark på annat sätt än den är avsedd för, krävs tillstånd från både Polisen och den som ansvarar för marken. Polisen tar ut en avgift för att pröva ansökan. Dessutom tillkommer en avgift för själva användningen av marken, enligt den taxa som kommunfullmäktige beslutat om.

Regler för exempelvis torghandel finns på Gislaveds kommuns hemsida.

Tillgänglighet av allmän plats för föreningar som exempelvis friluftsområde ska behandlas i positiv anda för att möjliggöra föreningens viktiga förebyggande arbete på föreningens villkor och samhällsnytta.

2.5 Markförsörjning

Kommunen säljer och prissätter kommunal mark på ett rättvist, öppet och effektivt sätt.

För att följa EU:s statsstödsregler och kommunallagens krav på likabehandling, säljs kommunal mark till marknadspris. Det bedöms genom uppskattning av marknadsvärdet. I vissa fall görs en oberoende värdering som underlag.

Taxor för småhustomter, flerbostadshus samt mark för verksamheter och industrier är beslutade av kommunfullmäktige baserat på sådana värderingar. Aktuella taxor finns på kommunens hemsida.

2.6 Markförvärv

Kommunen köper mark för att möta nuvarande och framtida behov i samhället.

Mark kan köpas för exempelvis:

- Vattentäkter
- Rekreation och friluftsliv i anslutning till tätorter
- Förorenade fastigheter i centrala lägen, för att kunna utveckla och förtäta området

2.7 Mark för verksamheter

För att köpa industrimark eller annan verksamhetsmark gäller följande:

- Intresseanmälan skickas till mark- och exploateringsenheten via e-post till kommunen@gislaved.se
- Alla förfrågningar hanteras av mark- och exploateringsenheten och bereds internt vid behov
- Näringslivsbolaget Enter och förvaltningsorganisationen ska alltid informera varandra sinsemellan
- Vid behov kan kommunen ta fram en totaloffert på mark, anslutningar och bygglov
- Tilldelad tomt reserveras i 4 veckor, eller tid enligt överenskommelse, för att ge köparen möjlighet att undersöka tomt
- Köpeavtal skrivs och handpenning om 10 % betalas inom 30 dagar efter att båda parter undertecknat avtalet
- Bygglov ska sökas inom 6 månader, byggstart inom 12 månader. Byggnadsskyldigheten ska vara uppfylld inom 24 månader efter undertecknat avtal
- Tomterna säljs i befintligt skick utan skog, till fast pris per kvadratmeter. Utöver köpeskillingen tillkommer avgifter enligt gällande taxa för bygglov och anslutningar, och lantmäteriförrättning
- Köpebrev utfärdas när köpet är fullbetalt, lantmäteriförrättning avslutats och alla villkor uppfyllts
- Om köpet sker genom fastighetsreglering gäller samma handpenning, med resterande belopp fakturerat efter fastställd areal
- Vid återbud behåller kommunen 10 % av handpenningen, minst 15 000 kr
- För etablerade industrier bör nuvarande byggrätt vara fullt utnyttjad innan mer mark erbjuds

2.8 Mark för småhus

Småhustomter säljs genom kommunens tomtkö.

1. Ansökan och registrering

- Du måste ha fyllt 18 år
- Anmälan görs via e-tjänst eller blankett
- Du registreras i kön när en komplett ansökan kommit in
- Endast en ansökan per hushåll
- Vid skilsmässa/samboseparation kan medsökande ta över kötiden. Vederbörande måste fylla i ny anmälningsblankett och lämna in denna för att anmälan skall gälla.

2. Fördelning och villkor

- Tomt tilldelas efter kötid
- En tomt per hushåll, för privat bostad
- Vid tilldelning reserveras tomten i 4 veckor, eller tid enligt överenskommelse, för att ge köparen möjlighet att undersöka tomten
- Under tiden ska sökanden ordna lånelöfte
- Köpeavtal skrivs när lånelöfte är klart och handpenning på 10 % betalas inom 30 dagar
- Bygglov ska sökas inom 6 månader och byggstart inom 12 månader, byggnadsskyldigheten ska vara uppfylld inom 24 månader efter undertecknat avtal.
- Om byggkravet inte uppfylls går köpet tillbaka, kommunen behåller 30 % av handpenningen (lägst 10 000 kr)
- Tomter säljs i befintligt skick, exklusive skog, enligt fastställd taxa
- Avgifter tillkommer för förrättning, VA-anslutning och bygglov
- Vid två nekade tomter förlorar du inte din plats men flyttas bak i kön
- Efter ett köp kan du inte ställa dig i tomtkö förrän efter 5 år

3. Avregistrering sker automatiskt vid

- Tre nekade erbjudanden
- Avbrutet köpeavtal

2.9 Mark för flerbostadshus

Mark som är planlagd för flerbostadshus eller grupphus säljs via direktförsäljning eller anbud om flera är intresserade.

Köpeavtal tecknas med villkor, till exempel:

- Bygglov ska sökas inom 6 månader
- Byggnadsskyldigheten ska vara uppfylld inom 24 månader efter undertecknat köp.

Kommunen kan bestämma vilken upplåtelseform som gäller. Möjlighet till ändring av upplåtelseform kan inkluderas.

Köpebrev utfärdas när villkoren är uppfyllda.

Om köpet inte fullföljs behåller kommunen 10 % av handpenningen, minst 15 000 kr.

Mark säljs i befintligt skick, utan skog, till marknadsvärde i kr/kvm BTA enligt detaljplanens högsta tillåtna bruttoarea.

3 Riktlinjer för markanvisningar

3.1 Syfte och definition

Riktlinjerna ska öka tydligheten vid tilldelning av kommunal mark för byggnation. Detta enligt lag (2014:899) om riktlinjer för kommunala markanvisningar.

En markanvisning innebär att en byggherre under max två år har ensam rätt att förhandla om att köpa kommunens mark för byggnation.

När kommunen har mark att erbjuda, väljs markanvisningsmetod.
Val av markanvisningsmetod kan ske före, under eller efter detaljplanearbete.

Gislaveds kommun använder:

- Anbudsförfarande, direktanvisning eller dubbel markanvisning då detaljplan finns upprättad.
- Ordinarie markanvisning, i de fall exploatören ska medverka till framtagande av ny detaljplan eller ändring av befintlig.

Om givna villkor uppfylls, fullföljs markanvisningen genom en marköverlåtelse.

3.2 Handläggning och process

När kommunen har mark att erbjuda, väljs markanvisningsmetod. Se 3.3 nedan. Val av markanvisningsmetod kan ske före, under eller efter detaljplanearbete.

Vid inbjudan tas utformning fram av mark- och exploateringsenheten och beslutas politiskt. Inbjudan innehåller krav och riktlinjer för området och önskad upplåtelseform. All ny bostadsbebyggelse ska uppfylla tillgänglighetskrav. Intresseanmälan ska skickas skriftligen. Den registreras i kommunens intresseregister och används vid kommande anbudsinbjudningar.

Om ingen offentlig inbjudan finns, ska intresseanmälan innehålla en översikt av projektet med skisser, typ av bostäder, upplåtelseform, volym och tekniska förutsättningar.

Kommunen informerar intressenter via hemsida, media och relevanta branschsidor. Efter sista anmälningdag utvärderar en bedömningsgrupp anmälningarna enligt de angivna kraven.

I vissa fall sker urval i två steg. De som går vidare får lämna mer detaljerade förslag. Förslagen utvärderas anonymt av bedömningsgruppen, som lämnar ärendet till politiskt beslut.

Efter val av aktör tecknas ett markanvisningsavtal. Avtalet tas fram av mark- och exploateringsenheten och måste godkännas politiskt.

3.3 Markanvisningsmetoder

3.3.1 Anbudsförfarande

För att ett anbudsförfarande ska bli aktuellt, görs bedömningen att markområdet är attraktivt i den grad att det inte bör erbjudas enbart en byggherre eller de kommunala bolagen, utan konkurrensutsätts.

Vid anbudsförfarande bjuder kommunen öppet ut aktuell detaljplanelagt markområde. Det sker bland annat via annonsering på kommunens hemsida, utskick till de intressenter som finns med i kommunens intresseregister, annonseras i media och annonseras på relevanta branschsidor. Av de inkomna intresseanmälningar utser sedan kommunen ett antal aktörer som får vidareutveckla sina projektförslag utifrån preciserade förutsättningar och villkor. I de fall förbehåller sig kommunen dock exklusiv rätt till inlämnat material.

Förslagen granskas och utvärderas därefter av en intern bedömningsgrupp. Förslagen, med dolda företagsnamn, lyfts sedan av förvaltningen till politisk instans för beslut. Beslutet måste antas politiskt för att bli gällande.

Om inget av de inkomna anbuderna uppnår kraven förbehåller sig kommunen rätten att förkasta samtliga anbud.

Genomförandeprocessen och marköverlåtelsen regleras i separata avtal som följer efter positivt politiskt beslut.

3.3.2 Dubbel markanvisning

Kommunen kan använda sig av så kallad dubbel markanvisning, vilket innebär att en byggherre, för att få markanvisning på en attraktiv tomt i ett centralt läge, även förbinder sig att bygga i ett mindre attraktivt läge. Detta kan ske genom anbudsförfarande eller direktanvisning.

3.3.3 Direktanvisning

Vid en direktanvisning anvisas mark för byggnation till en intressent utan att andra intressenter tillfrågas. Metoden tillämpas endast då efterfrågan på mark på platsen är låg eller om projektet bedöms som unikt och därmed ökar mångfalden på kommunens bostadsmarknad.

Direktanvisning innebär att mark tilldelas en byggherre utan föregående anbud eller tävling.

Exempel på när direktanvisning kan ske:

- Vid mindre förtätning eller tillbyggnad av befintligt bostadsbestånd
- När byggherre kan presentera en unik idé
- Objekt som tidigare markanvisats till annan men som inte genomförts
- När mångfald vad gäller bostadsproducenter eller upplåtelseform i ett område önskas och liknande situationer

Vid direktanvisning ska byggherren inkomma med en intresseanmälan till kommunen med kort beskrivning av byggplanerna/projektet. Förfrågan bereds internt för utvärdering och eventuell komplettering. Markanvisningsavtalet ska beslutas politiskt.

3.4 Villkor i markanvisningsavtal

Markanvisningsavtalet reglerar förutsättningarna för fortsatt planering och förhandling om marköverlåtelse. Vanliga villkor är:

- Tidsplan för bygglov och byggstart
- Krav på att byggherren aktivt arbetar med projektet
- Regler för eventuell uppföljning och rapportering
- Att avtalet gäller under en begränsad tid, vanligtvis max 2 år
- Kommunens rätt att häva avtalet om villkoren inte följs

3.5 Prissättning av mark

Kommunen kan använda olika metoder för att bestämma priset på marken:

- **Marknadsvärde:** priset baseras på den aktuella marknadssituationen och vad liknande fastigheter kostar.
- **Schablonpris:** ett fast pris per kvadratmeter mark enligt beslutad taxa som gäller generellt i kommunen.
- **Beräkningspris:** markpriset beräknas utifrån kommunens kostnader för markberedning, infrastruktur och andra investeringar.
- **Förhandlat pris:** priset förhandlas mellan kommunen och byggherren utifrån projektets specifika förutsättningar.

Kommunen kan också använda kombinationer av ovanstående metoder beroende på projektets karaktär.

3.6 Uppföljning och utvärdering av markanvisningar

För att säkerställa att markanvisningarna leder till önskade resultat gör kommunen regelbunden uppföljning och utvärdering:

- **Byggstart och byggtid:** följer upp om byggherren startar och slutför byggprojektet enligt tidsplan.
- **Kvalitet och innehåll:** utvärderar om byggnationen uppfyller de kvalitetskrav och innehåll som avtalats.
- **Samhällsnytta:** bedömer i vilken grad projektet bidrar till kommunens övergripande mål, som bostadsbyggande, tillgänglighet och miljö.

Kommunen kan i vissa fall använda sig av incitament eller sanktioner för att säkerställa att avtal och villkor följs.

3.7 Konkurrensutsättning av markanvisningar

För att säkerställa öppenhet, rättvisa och bästa möjliga resultat kan kommunen konkurrensutsätta markanvisningar. Det innebär att flera aktörer får möjlighet att lämna anbud eller förslag på hur marken ska användas och bebyggas.

Former för konkurrensutsättning:

- **Offentligt anbud:** kommunen annonserar markanvisningen och bjuder in byggföretag och exploatörer att lämna förslag.
- **Urvalsförfarande:** kommunen väljer ut ett antal kvalificerade aktörer som får lämna anbud.
- **Dialogförfarande:** kommunen för en dialog med utvalda aktörer innan slutligt anbud lämnas.

Syftet med konkurrensutsättning är att skapa tydliga, förutsägbara och rättvisa förutsättningar som också kan ge kommunen bästa möjliga samhällsnytta och ekonomiskt utfall.

3.8 Villkor i markanvisningsavtal

Markanvisningsavtal reglerar villkoren för hur marken får användas och bebyggas.

Några vanliga villkor är:

- **Byggtid:** när byggstart ska ske och när projektet ska vara klart.
- **Byggnadsvolym och innehåll:** typ av byggnader, antal bostäder, lokaler, offentliga funktioner m.m.
- **Kvalitetskrav:** byggnadens standard, miljökrav, tillgänglighet med mera.
- **Ekonomiska villkor:** pris för marken, eventuella tillägg eller sanktioner.
- **Övriga villkor:** t.ex. krav på samråd med boende, genomförande av trafikåtgärder eller åtgärder för buller och miljö.

Avtalet ska vara tydligt och balanserat för att skapa förtroende och säkerställa att projektet kan genomföras enligt kommunens mål.

3.9 Uppföljning och kontroll av markanvisningar

Kommunen har ansvar för att följa upp att markanvisningsavtalets villkor efterlevs. Det kan ske genom:

- **Regelbundna möten och rapporter** med exploatören för att följa byggprocessen.
- **Kontroll av bygglov och byggstart** för att säkerställa att projektet drivs enligt planen.
- **Slutbesiktning** för att verifiera att byggnaderna uppfyller avtalade krav.

Om avtalet inte följs kan kommunen vidta åtgärder, som påminnelser, krav på åtgärder, vite eller i extrema fall häva avtalet.

3.10 Dokumentation och transparens

För att stärka förtroendet är det viktigt att all dokumentation kring markanvisningar är tydlig och tillgänglig. Det kan innefatta:

- Protokoll från anbudsprocesser och urval
- Publicering av villkor och avtal (i den mån sekretess tillåter)
- Redovisning av uppföljning och resultat

Öppenhet bidrar till att alla aktörer får samma information och att allmänheten kan följa hur marken fördelas och utvecklas.

Varje projekt bedöms individuellt beroende på område, komplexitet och kommunens intentioner. Bedömningskriterier kan inkludera social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, upplåtelseform, antal bostäder, funktionalitet, tillgänglighet och gestaltning.

4 Riktlinjer för exploateringsavtal

4.1 Markanvisningar regleras främst av plan- och bygglagen (PBL) och kommunala riktlinjer.

Viktiga juridiska punkter är:

- **Avtalsfrihet:** Kommunen och exploatören kan i viss mån själva bestämma villkoren i markanvisningsavtalet, men avtalet får inte strida mot gällande lagar.
- **Exploateringsavtal:** Ett förberedande avtal och kan innehålla villkor för framtida fastighetsbildning och detaljplanering.
- **Rättsäkerhet:** Kommunen måste agera objektivt och transparent för att undvika rättstvister.
- **Överklaganden:** Beslut om markanvisning kan ibland överklagas, vilket kan påverka tidplanen.

4.2 Generella villkor

- **Exploatörens ansvar:** Exploatören finansierar alla kostnader för detaljplanering, inklusive utredningar. Ett separat plankostnadsavtal tecknas.
- **Gestaltningssprogram:** Om ett gestaltningssprogram finns eller tas fram för området, ska detta följas. Exploatören ansvarar för att följa programmet och står för kostnaderna.
- **Utbyggnad och anslutningar:** Exploatören bekostar utbyggnad av kvartersmark och allmän platsmark samt anslutningsavgifter till vatten, avlopp, el, tele och bredband som är nödvändiga för detaljplanens genomförande.
- **Marköverlåtelse:** Om kommunen eller samfällighetsförening blir ansvarig för allmän platsmark, överlåter exploatören marken utan ersättning.
- **Flytt av ledningar:** Exploatören bekostar normalt flytt av ledningar inom planområdet, om inte annat avtalats.
- **Infrastruktur utanför planområdet:** Om exploateringen har stor påverkan på omgivningen, kan exploatören behöva bekosta infrastrukturförändringar utanför planområdet, om det är nödvändigt för detaljplanens genomförande.
- **Dagvattenanläggningar:** Exploatören bekostar dagvattenanläggningar inom kvartersmark.
- **Kommunens anvisningar:** Kommunens anvisningar gäller för anslutning till vatten och avlopp, inklusive dagvatten.

Exploateringsavtal i Gislaveds kommun omfattar vanligtvis följande punkter:

- Parternas åtagande och ansvarsfördelning
- Avtalets område och eventuell etappindelning
- Utbyggnad av allmän platsmark, krav på funktion och standard
- Ekonomisk säkerhet för kommunens kostnader
- Utbyggnad av kvartersmark
- VA-utbyggnad
- Medfinansiering i statlig infrastruktur
- Eventuell medfinansieringsersättning
- Bestämmande av åtgärder som ska vidtas eller finansieras av byggherre eller fastighetsägare
- Exploateringsens utbyggnadstakt och tidpunkt för färdigställande
- Ansvar för skyddsåtgärder mot skyfall, översvämning och höjda vattennivåer
- Marköverlåtelser, fastighetsbildning, upplåtelse av rättighet och övriga lantmäteriatgärder
- Övriga åtaganden

4.3 Förutsättningar för exploateringsbidrag

- Åtaganden för byggherren eller fastighetsägaren som anges i exploateringsavtalet ska vara nödvändiga för att detaljplanen ska kunna genomföras, även om åtgärder behöver vidtas utanför det aktuella området.
- Åtgärder som behövs för att ett nytt bebyggelseområde ska kunna fungera, t.ex. anläggande av gator och annan infrastruktur, ingår.
- Åtagandena ska stå i rimligt förhållande till byggherrens eller fastighetsägarens nytta av detaljplanen.
- Åtagandena avser inte åtgärder för vård, utbildning eller omsorg, som kommunen har en skyldighet att enligt lag tillhandahålla.
- Självkostnadsprincipen ska tillämpas, dvs att ersättning/avgifter ska svara mot de faktiska kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som kommunen tillhandahåller.

4.4 Avvikelser

Avsteg från dessa riktlinjer kan beslutas av förvaltningschef vid Samhällsutvecklingsförvaltningen, enhetschef vid mark- och exploateringsenheten eller dennes ersättare efter samråd med kommunstyrelsens ordförande.

5 Administrativa rutiner vid markanvisning

Kommunens hantering av markanvisningar följer ofta en standardiserad process:

1. **Utllysning av markanvisning**
Kommunen annonserar marken som är tillgänglig för utveckling, ofta via offentliga kanaler som kommunens hemsida eller byggportaler.
2. **Anbud och ansökan**
Intresserade aktörer lämnar in sina anbud eller ansökningar, där de beskriver sin idé för markens användning, projektets omfattning och ekonomiska förutsättningar.
3. **Utvärdering av anbud**
Kommunen bedömer inkomna anbud utifrån kriterier som kvalitet, genomförandekapacitet, och ekonomisk hållbarhet.
4. **Tilldelning av markanvisning**
Den aktör som bäst motsvarar kommunens krav tilldelas markanvisningen och erbjuds att teckna ett markanvisningsavtal.
5. **Upprättande av markanvisningsavtal**
Avtalet specificerar villkor för projektets genomförande, inklusive tidplan, krav på detaljplan, och ekonomiska förutsättningar.
6. **Planarbete, markförvärv och bygglov**
Efter markanvisningen följer detaljplaneprocess, markförvärv och ansökan om bygglov, som är avgörande för projektets genomförande.
7. **Uppföljning**
Avsikten och intentionerna som är angivna i markanvisningsavtalet följs upp kontinuerligt

RIKTLINJER

KOMMUNAL MARK, MARKANVISNINGAR OCH EXPLOATERINGSAVTAL

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING.....	4
BAKGRUND	4
KOMMUNAL MARKFÖRSÖRJNING	4
ROLLER, ANSVAR OCH ETT LOTSANDE ARBETSSÄTT	4
 RIKTLINJER KOMMUNAL MARK	5
ARRENDEN OCH NYTTJANDERÄTTER	5
<i>Jordbruks- och betesarrenden</i>	<i>5</i>
<i>Jaktarrenden.....</i>	<i>5</i>
<i>Övriga arrenden.....</i>	<i>5</i>
<i>Kommersiella upplåtelser allmän plats.....</i>	<i>6</i>
<i>Icke-kommersiella upplåtelser allmän plats.....</i>	<i>6</i>
<i>Tomträtter.....</i>	<i>6</i>
MARKFÖRVÄRV	6
MARKFÖRSÄLJNING	7
<i>Markpriser</i>	<i>7</i>
<i>Mark för industrier</i>	<i>7</i>
<i>Mark för småhus</i>	<i>8</i>
<i>Mark för flerbostäder</i>	<i>8</i>
 RIKTLINJER MARKANVISNINGAR	8
SYFTE	8
DEFINITION	8
DIREKTANVISNING.....	8
ANBUDSFÖRFARANDE	9
<i>Process.....</i>	<i>9</i>
<i>Generella villkor.....</i>	<i>9</i>
<i>Bedömninggrunder.....</i>	<i>10</i>
 RIKTLINJER EXPLOATERINGSAVTAL	10
SYFTE	10
HANDLÄGGNING OCH PROCESS.....	10
GENERELLA VILLKOR	10

INLEDNING

BAKGRUND

All kommunutveckling är på ett eller annat sätt beroende av tillgången till mark. Att kommunen äger rätt sorts mark på rätt plats, är avgörande för att skapa attraktivitet och efterfrågan. Kommunens viktigaste verktyg för att påverka och styra samhällsutvecklingen är således kommunens markinnehav men också planmonopolet, det vill säga kommunens ensamrätt att genom översikts- och detaljplanering styra markanvändningen.

Kommunens översiktsplan, fördjupningar och riktlinjer för bostadsförsörjning beskriver den politiska viljan rörande hur och var kommunen ska växa och utvecklas. För att kunna genomföra intentionerna i kommunens översiktsplan och övriga styrande dokument, har detta styrdokument tagits fram kopplat till den kommunala marken.

SYFTE

Styrdokumentet samlar och förtydligar aktuell arbetsmetodik och gällande praxis för kommunens mark- och exploateringshandläggning. Riktlinjerna vänder sig till såväl tjänstepersoner och politiker i kommunen, som till de som vill sälja, köpa eller arrendera mark.

Styrdokumentet syftar till att långsiktigt säkerställa tillgången till attraktiv exploaterbar mark för samhällets expansion och att skapa en tydlighet i handläggandet och förvaltandet av kommunens markreserv. Genom antagandet av riktlinjerna i fullmäktige en gång per mandatperiod tar kommunen sitt ansvar enligt gällande lagstiftning, Lag (2014:899) om markanvisningar och exploateringsavtal.

KOMMUNAL MARKFÖRSÖRJNING

Industriföretagen och övrigt näringsliv är pådrivande i utvecklingen av Gislaveds kommun som plats. Kommunen ansvarar för att det finns attraktiv och detaljplanerad mark i samtliga tätorter för befintliga eller nya företag att utvecklas på, utan uppenbar risk för konflikter med andra intressen.

Enligt Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar, har kommunen även ett brett ansvar för att möjliggöra för byggnation av bostäder för alla. För att tillgodose behovet av mark för bostäder, företagsetableringar och övrig samhällsservice, är det kommunens ambition att bedriva en aktiv markpolitik tillsammans med att ha en hög planberedskap.

Konkret innebär detta att:

- Kommunen förvärvar mark som behövs för bred samhällsutveckling och som grundar sig i första hand på den kommunala översiktsplanen med fördjupningar och/eller andra relevanta styrdokument.
- Kommunen har god framförhållning och identifierar samt aktivt förvärvar strategisk mark i tidiga skeden för att förhindra att förväntningsvärden uppstår.
- Kommunens markreserv kan användas som bytesmark i syfte att tillskapa ny strategisk mark och den ska i övrigt förvaltas hållbart och långsiktigt.

ROLLER, ANSVAR OCH ETT LOTSANDE ARBETSSÄTT

Ansaret för det operativa mark- och exploateringsarbetet (MEX) ligger på tekniska nämnden, medan kommunstyrelsen ansvarar för alla strategiska beslut gällande markförvärv, byten och försäljningar. Allt strategiskt och operativt MEX-arbete leds av mark- och exploateringschefen, som har sin organisatoriska hemvist under teknisk chef på tekniska förvaltningen.

För bästa möjliga service gentemot nya och befintliga företag, byggherrar, invånare och föreningar hanteras inkomna markärenden av den *lotsande organisationen*. Den består av tjänstepersoner från kommunens olika förvaltningar som snabbt sorterar och handlägger inkomna ärenden. *Lotsgruppen* ansvarar för den första kontakten. Den *strategiska markförsörjningsgruppen*, under ledning av kommundirektören, fungerar som styrgrupp och ger stöd och råd i lotsgruppens handläggning. Den strategiska markförsörjningsgruppen ansvarar även för ärendeberedningen av de strategiska markfrågorna till kommunstyrelsens näringsutskott.

RIKTLINJER KOMMUNAL MARK

ARRENDEN OCH NYTTJANDERÄTTER

Kommunen äger totalt ca 3 000 hektar mark där omkring 2 000 hektar saknar detaljplan och ingår i kommunens markreserv. Kommunens strävar efter att all mark som inte är detaljplanlagd eller ännu inte exploaterad, nyttjas på liknande sätt som innan kommunen förvärvade marken.

Detta innebär att kommunen erbjuder olika slags arrenden och nyttjanderätter på sin markreserv och allmänna platsmark genom tecknande av avtal eller annan överenskommelse. Handläggning och upprättande av samtliga kommunala markavtal, hanteras av mark- och exploateringsavdelningen.

JORDBRUKS- OCH BETESARRENDEN

Kommunen erbjuder avtal om jordbruks- och betesarrenden nära bebyggelser på nedan villkor:

- Arrendet löper ett år med fardag 14 mars.
- Uppsägning sker skriftligt minst åtta månader innan fardagen. Om uppsägning inte sker i tid, förlängs arrendet på oförändrade villkor.
- Arrendeavgiften indexregleras (följer konsumentprisindex) och betalas årligen i förskott. Taxan sätts per hektar och aktualitetsprövas samt beslutas av fullmäktige varje mandatperiod.

JAKTARRENDEN

Kommunen erbjuder avtal om jaktarrenden nära bebyggelser på nedan villkor:

- Arrendet löper ett år och gäller för viltutdrivning. Arrendet erbjuds i första hand till jaktlag.
- Uppsägning sker skriftligt minst åtta månader innan avtalets utgång. Om uppsägning inte sker i tid, förlängs arrendet på oförändrade villkor.
- Arrendeavgiften indexregleras (följer konsumentprisindex) och betalas årligen i förskott. Taxan sätts per hektar och aktualitetsprövas samt beslutas av fullmäktige varje mandatperiod.

ÖVRIGA ARRENDEN

Kommunen erbjuder även industrier, verksamheter och föreningar m.fl. arrenden genom avtal. Vid behov av mark för upplag, parkering, rangering eller liknande, erbjuds *lägenhetsarrende*. Vid behov av uppförande och/eller nyttjande av byggnad eller annan fast anläggning, erbjuds *anläggningsarrende*.

Detta sker på nedan villkor:

- Arrendet löper fem eller tio år med en uppsägningstid på ett respektive två år. Uppsägning sker skriftligt. Om uppsägning inte sker i tid, förlängs arrendet två år i taget med en uppsägningstid om 1 år och i övrigt på oförändrade villkor.

RIKTLINJER KOMMUNAL MARK, MARKANVISNINGAR OCH EXPLOATERINGSAVTAL

- Arrendeavgiften indexregleras (följer konsumentprisindex) och betalas årligen eller kvartalsvis i förskott beroende på storlek. Principen för beräkning av arrendeavgiften är följande:
- *Markens försäljningspris enligt gällande marktaxa x 4 procent (kapitalavkastning) = Årligt arrende*

KOMMERSIELLA UPPLÅTELSE ALLMÄN PLATS

Kommunen erbjuder privata aktörer tillfälliga markupplåtelser på kommunal allmän plats utan avtal, t ex på utpekad torghandelsplats, upplagsplats eller annan mark lämplig för kommersiella aktiviteter.

För att erhålla markupplåtelsen skickas en ansökan in till kommunen (e-tjänst). Markupplåtelsen erbjuds under maximalt ett år och avgiftsbeläggs enligt gällande taxa för kommersiella upplåtelser.

ICKE-KOMMERSIELLA UPPLÅTELSE ALLMÄN PLATS

Kommunen erbjuder i första hand ideella föreningar och i undantagsvis invånare i Gislaveds kommun, avtal om att kostnadsfritt nyttja mark – oftast parkmark eller naturmark, men även friluftsområden.

Vid uppsägning har nyttjanderättshavaren ansvaret för att återställa marken till ursprungligt skick, utan möjlighet att kräva kommunen på ersättning för nedlagda kostnader.

Nedan villkor gäller:

- Nyttjanderätten löper antingen fem eller tio år med en uppsägningstid på ett respektive två år. Uppsägning sker skriftligt.
- Om uppsägning inte sker i tid, förlängs nyttjanderätten två år i taget med en uppsägningstid om 1 år och i övrigt på oförändrade villkor.
- Nyttjanderättshavaren ansvarar för all skötsel och underhåll av marken som ska hållas i ett vårdat skick. Inga byggnader av något slag och/eller anläggningar får uppföras.

TOMTRÄTTER

I syfte att öka samverkan mellan kommunen och föreningslivet – och underlätta för privata investeringar i föreningsaktiviteter, erbjuder kommunen tomträtter i annat syfte än bostäder på nedan villkor:

- Tomträten löper 20 år i taget. Uppsägning sker skriftligt senast tre år och tidigast fem år innan avtalets utgång.
- Tomträtsavgälden betalas årligen i förskott och regleras vart tionde år. Principen för beräkning av avgälden är följande:

Fastighetens marknadsvärde x 4 procent (avgäldsrenta) = Årlig avgäld

MARKFÖRVÄRV

Kommunen förvärvar mark för att skapa förutsättningar för en bred samhällsutveckling på kort och lång sikt. Förutom markförvärv för att möjliggöra för nya bostäder, företagsutveckling och nyetableringar, arbetar kommunen aktivt för att:

- Förvärva mark för att täcka behoven för t.ex. vattentäkt eller tätortsnära rekreation och friluftsliv i kommunen.
- Förvärva mark för att kunna använda det som bytesmark i senare skeden.
- Förvärva förorenad mark/fastigheter med ett attraktivt centralt läge i syfte att möjliggöra en förtätning och/eller attraktivare centrum.

Kommunen förvärvar mark så långt det är möjligt genom frivilliga överenskommelser och förhandlingarna föregås alltid av ett värdeutlåtande av oberoende part. Vid tvist kan förvärv ske genom expropriation, det vill säga köp genom tvång. Expropriation tillämpas endast för att tillgodose angelägna allmänna intressen och ersättning beräknas då i enlighet med gällande lagstiftning, Lag (1972:719) om expropriationer.

MARKFÖRSÄLJNING

Kommunen svarar för att försäljning och prissättning av kommunal mark sker på ett rättvist och transparent sätt – och att bemötandet är professionellt och hanteringen effektiv.

För att öka attraktiviteten och minska osäkerheten, säljer kommunen i första hand mark för industrier och/eller verksamheter grovplanerad, men inte avstyckad, till ett sammansatt totalpris. Mark för småhus och/eller flerbostäder tillhandahålls i första hand i form av avstyckade tomter som säljs i befintligt skick, det vill säga till råmarkspris.

MARKPRISER

Kommunen har en differentierad prissättning på sin detaljplanerade råmark och grovplanering utifrån olikheter i efterfrågan i kommunens tätorter, områden och lägen. På en övergripande nivå ska kommunen dock få täckning för sina nedlagda kostnader genom sin prissättning.

Riktlinjer för kommunens markpriser:

- Priser på kommunens råmark och grovplanering sätts per kvadratmeter, marknadsmässigt och övergripande kostnadsneutralt.
- Taxan för kommunens råmark samt taxan för grovplaneringen beslutas av kommunfullmäktige genom en aktualitetsprövning varje mandatperiod.
- Mark för industrier och/eller verksamheter säljs till ett sammansatt totalpris, som består dels av råmarkspriset som ligger till grund för lagfartsansökan – och dels pris på grovplaneringen.
- Grovplanering innebär i första hand att kommunen avverkar befintlig skog, tar bort stubbar och balanserar befintliga massor.
- Tomter för småhus och flerbostäder säljs inklusive vegetation/växande skog, förutsatt ett ringa skogsvärde. I annat fall avverkar kommunen innan tillträdesdatumet.

MARK FÖR INDUSTRIER

Kommunen svarar för att försäljning av kommunal mark för industrier och verksamheter sker på ett rättvist och transparent sätt – och att bemötandet är professionellt och hanteringen effektiv. Detta görs bland annat genom att:

- *Lotsgruppen* hanterar samtliga förfrågningar och utser en kontaktperson att samordna frågor och svar från den kommunala organisationen. Vid etableringsförfrågningar tas internt avstämda totalofferter fram på bland annat mark, anslutningar och bygglov.
- Industrimark säljs till fastställt fullmäktigepris per kvadratmeter efter att bygglov erhållits och byggnation påbörjats. Markberedning erbjuds till fastställt fullmäktigepris.
- Köpebrev, som ligger till grund för ansökan om lagfart, upprättas så snart som lantmäteriförrättningen avslutats och köpeskillingen erlagts i sin helhet.
- Kostnadsfri option upp till två år erbjuds nyetableringar på intilliggande mark, förutsatt att optionen inte inskränker på befintliga grannföretags möjligheter till expansion.

MARK FÖR SMÅHUS

Kommunen svarar för att försäljning och prissättning av tomter för friliggande småhus sker på ett rättvist och transparant sätt – och att bemötandet är professionellt och hanteringen effektiv. Detta görs bland annat genom att:

- Kostnadsfri bokning av ledig småhustomt (*dispositions rätt*) erbjuds under sex månader, efter att en ansökan (e-tjänst) inkommit. Förlängning kan erbjudas förutsatt att bygglovsprocessen påbörjats. En tomtbokning per person gäller.
- Småhustomter säljs till fastställt fullmäktigepris per kvadratmeter efter att bygglov erhållits och byggnation påbörjats.
- Köpebrev, som ligger till grund för ansökan om lagfart, upprättas så snart som köpeskillingen erlagts i sin helhet.
- Nya småhustomter erbjuds genom annonsering om tomtsläpp med ”först till kvarn” som vedertagen boknings- och försäljningsprincip. I övrigt gäller samma process som för befintliga småhustomter.

MARK FÖR FLERBOSTÄDER

Kommunal mark med syfte att exploateras med flerbostäder och/eller småhus i grupp (grupphusbyggnation) tilldelas intressenter/byggherrar endast genom markanvisning. För detaljer, se under rubriken ”Riktlinjer markanvisningar” nedan.

RIKTLINJER MARKANVISNINGAR

SYFTE

Kommunal mark utpekad eller detaljplanerad för flerbostäder och grupphusbyggnation, tilldelas privata byggherrar, inklusive kommunens eget bostadsbolag endast genom en markanvisning. Kommunens riktlinjer för markanvisningar syftar till att öka transparensen i tilldelningsprocessen genom att tydliggöra krav och villkor vid de olika typerna av markanvisningar. I enlighet med Lag (2014:899) om riktlinjer för kommunala markanvisningar, upprättas och antas riktlinjerna av kommunfullmäktige varje mandatperiod, vilket innebär att kommunen tillgodoser gällande lagkrav.

DEFINITION

En markanvisning innebär att byggherren har rätt att, under en begränsad tid och på vissa givna villkor, ensam förhandla med kommunen om att förvärva kommunal mark för byggnation av bostäder inom ett visst markområde. Gislaveds kommun använder sig i första hand av två olika tillvägagångssätt – direktanvisning och anbudsförfarande.

DIREKTANVISNING

Vid en direktanvisning anvisas i första hand utpekad eller detaljplanerad mark till en intressent utan att andra intressenter tillfrågas. Metoden tillämpas endast då efterfrågan på mark på platsen är låg eller om projektet bedöms som unikt och därmed ökar mångfalden på kommunens bostadsmarknad.

Nedan generella villkor/process gäller:

- En intresseanmälan ska inkomma till kommunen med kort beskrivning av byggplanerna/projektet. Förfrågan tas om hand av *Lotsgruppen* för utvärdering och eventuell komplettering.

- Förutsatt att *Lotsgruppen* och dess styrgrupp förordar projektet – och det har planstöd, erbjuds byggherren en kostnadsfri tomtreservation på sex månader.
- Köpekontrakt tecknas och markområdet/tomten säljs till fastställt fullmäktigepris efter det att bygglov och startbesked erhållits och byggnation påbörjats.
- Köpebrev, till grund för lagfartsansökan, upprättas så snart som lantmäteriförrättningen avslutats och/eller köpeskillingen erlagts i sin helhet.
- I det fall projektet saknar stöd i gällande plan eller inte finns utpekad för utveckling av bostäder i övriga kommunala styrdokument, måste ett markanvisningsavtal tecknas och ny detaljplan upprättas. I övrigt gäller samma villkor för köpekontrakt och köpebrev, som ovan.

ANBUDSFÖRFARANDE

För att ett anbudsförfarande ska bli aktuellt, görs bedömningen att markområdet är så pass attraktivt att det inte ska erbjudas en byggherre eller det kommunala byggbolaget utan konkurrenssättning.

PROCESS

Vid ett anbudsförfarande bjuder kommunen öppet ut aktuell markanvisning på marknaden. Det sker bland annat via annonsering på kommunens hemsida och via utskickade inbjudningar till framförallt lokala och regionala aktörer. Från inkomna intresseanmälningar utser sedan kommunen ett antal aktörer som får vidareutveckla sina projektförslag utifrån preciserade förutsättningar och villkor. I vissa fall erbjuder kommunen ett fast arvode per utvecklat projektförslag. I det fallet förbehåller sig kommunen dock exklusiv rätt till inlämnat material.

Förslagen granskas och utvärderas därefter av en förvaltningsövergripande jurygrupp ledd av kommunens stadsarkitekt. Jurygruppen ansvarar för att lämna förslag till beslut till politiken gällande markanvisningen. Kommunstyrelsens näringsutskott (KSNU) är den instans som beslutar vilken av byggherrarna som tilldelas markanvisningen. Genomförandeprocessen och marköverlåtelsen regleras i separata avtal som följer efter positivt politiskt beslut och tecknandet av ett markanvisningsavtal.

GENERELLA VILLKOR

Nedan generella villkor gäller för markanvisningen, genomförandet och markköpet:

- Markanvisningen erbjuds på ett avgränsat markområde/fastighet som saknar en lagakraftvunnen detaljplan för flerbostäder och/eller grupphusbyggnation.
- Markanvisningen löper under två år och följs innan dess anvisningen förfaller, av tecknandet av ett genomförandeavtal och/eller köpekontrakt. Förlängning kan medges förutsatt att förseningen inte beror på byggherren.
- Upprättandet av ny detaljplan med tillhörande utredningar bekostas av byggherren, om inte annat avtalas.
- Kvartersmarken säljs till fastställt fullmäktigepris för markanvisningar och överläts med äganderätt så snart detaljplanen vunnit laga kraft, bygglov beviljats och byggnation påbörjats.
- Köpebrev, som ligger till grund för ansökan om lagfart, upprättas så snart som lantmäteriförrättningen avslutats och köpeskillingen erlagts i sin helhet.
- Vid uteblivet tecknande av genomförandeavtal och/eller köpekontrakt på grund av byggherrens försakande, utdelas ett vite som täcker kommunens nedlagda kostnader.
- Vid återtagen markanvisning har byggherren ingen rätt till ersättning eller ny markanvisning.

BEDÖMNINGGRUNDER

Varje exploateringsprojekt har sina egna förutsättningar och ska behandlas och bedömas individuellt. Därmed varierar kommunens bedömningskriterier för varje enskilt projekt beroende på typ av område, projektets komplexitet och kommunens intentioner med området. Exempel på bedömningskriterier kan vara bland annat social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, upplåtelseform, antal bostäder, funktionalitet, tillgänglighet och gestaltning.

RIKTLINJER EXPLOATERINGSAVTAL

SYFTE

Syftet med ett exploateringsavtal är att säkerställa genomförandet av en detaljplan på mark som inte ägs av kommunen. Kommunen gör bedömningen om ett exploateringsavtal ska träffas med exploatören i samband med att detaljplanearbetet påbörjas. I de fall kommunen anser att ett avtal behövs, antas inte detaljplanen före det att parterna kommit överens och avtalet undertecknats.

HANDLÄGGNING OCH PROCESS

Planenheten på bygg- och miljöförvaltningen upprättar och handlägger kommunens plankostnadsavtal och detaljplaner medan mark- och exploateringsavdelningen (MEX) på tekniska förvaltningen upprättar och handlägger kommunens exploateringsavtal. Exploatören kan också komma att ha kontakt med till exempel bygglovsenheten och Gislaveds Energi angående genomförandefrågor.

Senast inför samråd av detaljplanen ska exploateringsavtalets huvudsakliga innehåll redovisas av MEX. Inför planens antagande ska förhandlingarna vara slutförda och avtalet vara undertecknat av exploatören. Politiskt godkännande av undertecknat exploateringsavtal sker i KSNU på samma vis som ett markanvisningsavtal, och följs av ett formellt antagande av detaljplanen.

GENERELLA VILLKOR

Samtliga kostnader för detaljplanläggning, inklusive utredningar finansieras av exploatören. Ett separat plankostnadsavtal tecknas med planenheten. I det fall utformningen av området är av särskild betydelse och ett gestaltungsprogram eller motsvarande finns, eller tas fram, ska detta följas. Ansvar och kostnader för att följa programmet ligger hos exploatören.

Exploatören står även alla kostnader för utbyggnad av kvartersmark och allmän platsmark samt anslutningsavgifter till vatten och avlopp, el, tele och bredband m.m. I de fall allmän platsmark ligger inom kommunalt huvudmannaskap ska utbyggnad ske enligt kommunens riktlinjer och besiktning göras innan övertagandet. Där kommunen eller samfällighetsförening blir ansvarig för allmän platsmark överlåter exploatören marken utan ersättning.

Samtliga kostnader för eventuell flytt av ledningar eller annan infrastruktur och/eller anläggning inom detaljplaneområdet finansieras av exploatören. Om den tilltänkta exploateringen har stor påverkan på omgivningen, kan exploatören även få bekosta infrastrukturförändringar utanför planområdet. Dagvattenanläggningar inom kvartersmark bekostas av exploatören och tekniska förvaltningens anvisningar gäller för anslutning till vatten och avlopp inklusive dagvatten.

Länsstyrelsen
Jönköpings län

Beslut

Datum
2025-07-28

Diarienummer
5766-2025

Gislaveds kommun
kommunstyrelsen@gislaved.se

Ny ersättare för ledamot i kommunfullmäktige

Beslut

Länsstyrelsen i Jönköpings län beslutar att utse ny ersättare för ledamot i kommunfullmäktige från och med den 28 juli 2025 till och med den 14 oktober 2026.

Kommun: Gislaveds kommun

Parti: Vänsterpartiet

Avgången ersättare: Björn Carlsson

Ny ersättare: Anna Carlsson

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige i Gislaveds kommun har kommit in med en begäran om ny sammanräkning. Detta med anledning av att Björn Carlsson har avsagt sig uppdraget.

Motivering till beslutet

Om en ledamot i kommunfullmäktige avgår under valperioden, ska länsstyrelsen efter anmälan utse en ny ledamot. Länsstyrelsen ska vid behov även utse ersättare i kommunfullmäktige.

Bestämmelser som beslutet grundas på

14 kap. 13–23 §§ vallagen (2005:837).

Information

Bevis (protokollsutdrag) utfärdas för de som berörs av beslutet.

Du kan överklaga beslutet

Se nedan information om hur du överklagar.

Beslutande

Beslutet har fattats av förvaltningshandläggare Petter Agurén.

Kopia till

Vänsterpartiet

Anna Carlsson

Du kan överklaga beslutet hos Valprövningsnämnden

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos Valprövningsnämnden.

Hur överklagar jag beslutet?

Lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen i Jönköpings län antingen via e-post; jonkoping@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen i Jönköpings län, 551 86 Jönköping.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tio dagar** från dagen för beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det Valprövningsnämnden som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, jonkoping@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 60 00. Ange diarienummer 5766-2025.

Aktuella ledamöter och ersättare

De som berörs av beslutet har markerats med en asterisk (*) i följande sammanställning.

Kommun/region: Gislaved

Valkrets: Gislaved

Parti: Vänsterpartiet

Invalsdatum: 2025-07-28

Ledamot

Bergqvist, Mona

Johansson, Ronny

Ersättare

1. Gärdsell, Gun

2. Carlsson, Anna *

Gemensamma överförmyndarnämnden för
Gislaved, Gnosjö, Vaggeryd och Värnamo
kommuner

overformyndarnamndenggvv@varnamo.se

Inspektion enligt 20 § förmynderskapsförordningen (1995:379) av gemensamma överförmyndarnämnden för Gislaved, Gnosjö, Vaggeryd och Värnamo kommuner

Länsstyrelsen Östergötland företog den 9 juni 2025 inspektion av överförmyndarnämnden för Gislaved, Gnosjö, Vaggeryd och Värnamos kommuner (nämnden). Inspektionen genomfördes genom att ett fysiskt inspektionsmöte hölls i nämndens lokaler i Värnamo. Närvarande vid mötet var Enhetschef Elma Travancic och ordförande för nämnden Liisa Svenningsson. Från Länsstyrelsen deltog länsjuristerna Anna Isaksson och Emma Causevic.

Underlag för inspektionen var den verksamhetsredogörelse som sänts in till Länsstyrelsen, protokoll från föregående inspektion, samt den stickprovsgranskning som genomförts i anslutning till inspektionsmötet.

Information om JO-beslut avseende klagomål mot ställföreträdare

Enligt Länsstyrelsernas nationella tillsynsinriktning för år 2025 och år 2026 ska Länsstyrelsen bland annat särskilt kontrollera överförmyndarnämnders handläggning av inkomna klagomål mot ställföreträdare. Mot bakgrund härav informerade Länsstyrelsen, vid inspektionsmötet, särskilt om Justitieombudsmannens (JO:s) beslut den 29 november 2024 i ärende med diarienummer 9397-2023. Ärendet avsåg tillsyn av en överförmyndarnämnd rörande bristande service.

I beslutet uttalade JO att det kan finnas skäl för den i beslutet aktuella nämnden att i framtida kontakter med missnöjda huvudmän, utöver att informera om nämndens handläggning vid

byte av ställföreträdare, också informera om vad som krävs för att byte av ställföreträdare ska beviljas eller vad det innebär att ställföreträdaren fortfarande är förordnad. JO kritiserade den i beslutet aktuella nämnden för att inte ha vidtagit några åtgärder med anledning av uppgift från huvudmannen om att denna inte längre samtyckte till godmanskap. Detta eftersom samtycke i princip är en förutsättning för godmanskap (se 11 kap. 4 § föräldrabalken (1949:381), FB,) och särskilt med tanke på att nämnden också tog emot upprepade klagomål från huvudmannen. I beslutet påpekade även JO att det varit en brist att, den i beslutet aktuella nämnden, under två månaders tid inte besvarade klagomålet från huvudmannen.

Redogörelse för verksamheten

Utöver de uppgifter som framgår av verksamhetsredogörelsen (se bilaga) behandlades nedanstående frågor särskilt under inspektionsmötet.

Organisation

Det uppgavs att personalstyrkan i dagsläget inte bedöms som tillräcklig och att det äskats medel för en till tjänst. Det är huvudsakligen inom det administrativa området som detta behov har identifierats.

Handläggningsrutiner

Till följd av vad som framkommit i föregående års inspektionsprotokoll tog nämnden fram en administrativ åtgärdsplan där vissa arbetsrutiner justerats. I enlighet med åtgärdsplanen begärs nu yttranden in från anhöriga till huvudmannen inför beslut om byte av ställföreträdare, om det inte bedöms obehövligt. I de fall där inhämtande av yttrande från anhöriga bedöms obehövligt, har nämnden som rutin att bedömningen ska framgå av beslutet.

Byte av ställföreträdare

Nämnden har nämnden, efter föregående års inspektion, även justerat arbetsrutinerna gällande utskick av redovisningshandlingar i samband med byte av ställföreträdare. Numera skickas samtliga redovisningshandlingar från den tidigare ställföreträdaren till den nya ställföreträdaren i samband med byte.

Länsstyrelsen informerar om att av 16 kap. 8 § FB framgår att sedan nämnden har granskat förmyndarens, gode mannens eller förvaltarens sluträkning, ska räkningen samt de förteckningar, årsräkningar och handlingar enligt 15 kap. 3 och 8 §§ som förvaras hos nämnden lämnas över till den som är behörig att ta emot redovisning för förvaltningen. Enligt tredje stycket samma paragraf gäller att om handlingar som avses i första eller andra stycket har lämnats till en ny ställföreträdare, ska denne inom två månader därefter återlämna handlingarna till nämnden. Nämnden ska skriftligen upplysa ställföreträdaren om denna skyldighet när handlingarna lämnas ut.

I den aktuella lagparagrafen framgår inte att det finns möjlighet att göra undantag från den aktuella bestämmelsen. Som tillsynsmyndighet är därmed Länsstyrelsens uppfattning att samtliga redovisningshandlingar, i akten, ska överlämnas till ny ställföreträdare, oavsett hur lång tid som anordnandet varat.

Vid inspektionsmötet diskuterades vidare att i samband med beslut om byten av ställföreträdare använder nämnden en blankett som benämns "överenskommelse" där både huvudman och ställföreträdare undertecknar att de ingår ett samarbete. Vid inspektionsmötet diskuterades att det kan finnas skäl för nämnden att se över begreppet "överenskommelse" i handlingen eftersom det kan uppfattas som missvisande.

Digitalisering och verksamhetssystem

Sedan föregående års inspektion har nämnden arbetat vidare med utveckling av e-tjänster, vilket syftar till att bland annat förenkla och effektivisera handläggningen. Denna utveckling har skett parallellt med implementering av det nya verksamhetssystemet Wärna Go. Ställföreträdarna har visat stort intresse för digitaliseringen och använder tjänsterna aktivt. Vid inspektionsmötet uppgavs den digitala utvecklingen lett till tidsbesparingar och att nämnden ser positivt på denna övergång. Även nämndens hemsida har setts över och förnyats på så sätt att den blivit mer användarvänlig.

Eftersom det i dagsläget inte finns något gemensamt e-arkiv inom kommunerna kan nämnden inte frånga de fysiska akterna. Alla inkomna handlingar skannas därmed in och läggs till akterna. Det finns ett pågående samordningsprojekt avseende IT inom de fyra kommunerna som man hoppas ska underlätta den digitala hanteringen på sikt.

Stickprovsgranskning

Länsstyrelsen har genomfört granskning av 20 akter (4738, 3664, 3500, 3161, 3068, 3040, 3032, 2480, 2957, 2831, 1718, 1616, 1204, 1145, 1063, 793, 648, 170, 106, 69). Granskningen har i huvudsak avsett de två senaste åren.

Enligt den nationella tillsynsinriktningen för år 2025 ska Länsstyrelsen kontrollera överförmyndarnämndens granskning av ospecificerade poster i redovisningshandlingar. Vidare ska Länsstyrelsen särskilt kontrollera överförmyndarnämndens handläggning vid byte av ställföreträdare. Länsstyrelsen ska också särskilt kontrollera överförmyndarnämndens handläggning av inkomna klagomål mot ställföreträdare. Slutligen ska Länsstyrelsen särskilt granska hur överförmyndarnämnden följer upp uttagsmedgivanden från omyndigas bankkonton.

Generella synpunkter och påpekanden

Granskningen ger Länsstyrelsen anledning till följande generella synpunkter samt ytterligare påpekanden avseende nedan angivna akter.

Anteckning om verkställd granskning

Vid granskning av akt 2957 noterades att på årsräkningen som avser år 2022 finns en datumstämpel med datumet "2023-07-12" angivet. Enligt dagboksbladet granskades årsräkningen detta datum. På årsräkningen framgår dock inte vem som har granskat den. Vid granskningen av akt 3068 noterade Länsstyrelsen vidare att på årsräkningen för år 2023 saknades anteckning om när årsräkningen granskats.

Vid inspektionsmötet uppgavs att nämnden har som rutin att göra anteckning om verkställd granskning på årsräkningarna. Granskaren har dock missat att göra en notering om vem som granskat årsräkningen i akt 2957 och det är även en miss att det inte har gjorts någon anteckning om när årsräkningen för år 2023 i akt 3068 granskats.

Länsstyrelsen påminner om att det framgår av 16 kap. 4 § FB att nämnden ska göra anteckning om verkställd granskning på bland annat årsräkningar och sluträkningar. Vidare framgår av förarbetena till lagen (prop. 1993/94:251 s. 281 f.) att det av de anteckningar som nämnden ska göra bör framgå när granskningen har ägt rum.

Vid en samlad bedömning av att det saknas anteckning om när årsräkningen för år 2023 i akt 3068 granskats samt att det saknas notering på årsräkningen om vem som granskat årsräkningen avseende år 2022 i akt 2957 riktar Länsstyrelsen kritik mot nämnden.

Justeringar/korrigeringar i redovisningshandlingar

Vid granskning av akt 106 har Länsstyrelsen noterat att i årsräkningen som avser år 2024 och som inkom till nämnden den 27 februari 2025 framgår att granskare har justerat ett flertal summor i årsräkningen avseende bland annat huvudmannens inkomster och utgifter. I årsräkningen har granskaren kryssat i att årsräkningen granskats utan anmärkning. Granskaren har dock inte noterat i årsräkningen att den har granskats med justering.

Vid granskningen av akt 69 har Länsstyrelsen noterat att i årsräkningen avseende år 2024, som inkom till nämnden den 20 februari 2025, framgår att granskaren har gjort ett antal justeringar i årsräkningen avseende belopp och summeringar i årsräkningen. Av årsräkningen framgår dock inte att årsräkningen har granskats med justering.

Vid inspektionsmötet uppgavs att om justeringar av exempelvis belopp görs i årsräkningen i samband med granskningen så har nämnden som rutin att göra en notering om detta på årsräkningen. Det uppgavs vidare att det är en miss att det inte har gjorts vid granskningen av de ovan angivna årsräkningarna.

Länsstyrelsen betonar vikten av att uppgifter om nämndens ställningstaganden vid granskning dokumenteras på ett lämpligt sätt. Av 16 kap. 4 § FB framgår att överförmyndaren ska göra anteckning om verkställd granskning på bland annat årsräkningar och sluträkningar. Vidare framgår av förarbetena till lagen (prop. 1993/94:251 s. 281 f.) att det av anteckningar som överförmyndaren ska göra bör framgå när granskningen har ägt rum samt att det bör anges om granskningen inte föranlett anmärkning. JO har därutöver uttalat sig mer ingående om hur det är önskvärt att överförmyndaren dokumenterar sin granskning, bland annat att det ska framgå om en årsräkning är granskad med korrigering samt ange vad som korrigerats (JO:s protokoll den 24 april 2008, dnr 1202-2008).

Avsaknad av besvärshänvisning i överklagbara beslut och bristfälliga beslutsmotiveringar

I akt 1616 har nämnden den 9 februari 2024 beslutat att avslå huvudmannens begäran om byte av ställföreträdare. Av akten framgår inte att en överklagandehänvisning skickats ut i samband med att beslutet togs. Beslutet innehåller vidare en mycket kort motivering.

I akt 4738 framgår att huvudmannen har begärt byte av förvaltare. Nämnden har vidare i beslut den 20 oktober 2023, § 65, beslutat att avslå huvudmannens begäran om byte av förvaltare. I det aktuella beslutet saknas en klargörande motivering till beslutet och det saknas även överklagandehänvisning.

Av akten framgår vidare att huvudmannen därefter har inkommit med en ny begäran om byte av förvaltare. Nämnden har i beslut, daterat den 18 augusti 2024, beslutat att avslå huvudmannens ansökan om byte. Inte heller det beslutet innehåller någon klargörande motivering till beslutet eller överklagandehänvisning.

Under inspektionsmötet uppgavs att besvärshänvisning alltid skickats ut men inte tidigare lagts till akten. Vidare uppgavs att tidigare medarbetare som administrerat besluten för nämndens räkning, inte haft tillräcklig kunskap om vikten av beslutsmotivering i nämndens ärenden. Dessa arbetsrutiner är nu justerade.

Länsstyrelsen informerar om att enligt 32 § förvaltningslagen ska ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt, innehålla en klargörande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande. För det fall ett beslut går att överklaga ska parten underrättas om hur det går till i enlighet med 33 § förvaltningslagen.

I JO-beslut med diarienummer 7124–2019 utreds frågan om avsaknad av besvärshänvisning i överklagbara beslut närmare. I samband med utskick av två beslut framgick inte av handlingarna i akten, dagboksbladen eller bilagehänvisningen i besluten att en besvärshänvisning fanns bifogad trots att nämnden gjorde gällande att överklagandehänvisning alltid skickas med ett överklagbart beslut. JO ansåg att nämnden i det aktuella beslutet inte kunde undgå kritik för denna brist.

Länsstyrelsen ser positivt på att nämnden sett över sina arbetsrutiner vad gäller motivering av beslut om avslag och att det numera framgår av akten att även besvärshänvisningen skickas med beslutet. Denna förbättring blir tydlig vid jämförelse med nämndens beslut om avslag gällande begäran om byte som tagits i akt 1616 den 16 maj 2025, som innehåller en besvärshänvisning och tydlig beslutsmotivering. Länsstyrelsen bedömer dock att nämnden inte kan undgå kritik för avsaknad av besvärshänvisningar och bristande beslutsmotiveringar vid beslut om avslag på ansökan om byte av ställföreträdare i akterna 1616 och 4738.

Akt 170 – godmanskap 11 kap. 4 § föräldrabalken

Av akten framgår att den 13 december 2024 togs beslut om byte av god man. Det framgår av tjänsteanteckning daterad den 12 december 2024 att handläggaren ringt upp ställföreträdaren för att fråga från och med när denne önskar bli utbytt. Ställföreträdaren har i samtalet uppgett att denne önskar att bytet görs vid årsskiftet. Därefter har blanketter avseende överenskommelse och åtagande inkommit. Det tycks, i samband med bytet, ha varit någon form av kontakt mellan handläggare och ny potentiell ställföreträdare, som inte har dokumenterats, innan skriftlig förfrågan skickats. Under inspektionen uppgavs att detta är en miss, och att dokumentationen brustit.

Justitieombudsmannen, JO, har uttalat följande vad gäller tillämpningen av 27 § (tidigare 15 §) förvaltningslagen i praktiken. Dokumentationsskyldigheten sträcker sig längre än till att gälla uppgifter som kan ha betydelse för utgången i ett ärende. Även andra beslut och åtgärder som vidtas i ett ärende samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse bör redovisas, liksom andra uppgifter som kan komma att ligga till grund för åtgärder från myndighetens sida eller som i övrigt rör ärendets gång, till exempel kontakter med parter, andra personer eller myndigheter. Därav följer som ett minimikrav att alla sådana uppgifter som kan ligga till grund för ett beslut som fattas inom ärendets ram – inte bara själva avgörandet, som bestämmer utgången ska dokumenteras. Vidare krävs naturligtvis en god dokumentation för att ett ärende ska kunna handläggas i den ordinarie handläggarens frånvaro.

Länsstyrelsen påtalar vikten av att nämnden överväger vilka åtgärder och faktiska omständigheter som har betydelse för ett specifikt ärende och därefter dokumenterar dessa.

Akt 1204 – förvaltare 11 kap. 7 § föräldrabalken

Vid granskningen av akten noterades att det framgår av dagboksbladet att en anmodan om omprövning skickats till förvaltaren den 6 september 2024. I akten saknas dock yttrande från ställföreträdaren samt nämndens ställningstagande avseende omprövningen. Vid inspektionsmötet uppgavs att nämnden har som rutin att påminna ställföreträdare om att inkomma med yttrande avseende omprövning av förvaltare samt att ompröva förvaltare, årligen. Det har dock missats i den nu aktuella akten.

Länsstyrelsen konstaterar att ett förvaltare innebär en betydande inskränkning i huvudmannens handlingsförmåga, och att det därför är av vikt att nämnden årligen granskar förvaltare för att se om de ska kvarstå eller inte. Mot bakgrund av att nämnden, år 2024, inte omprövat förvaltare i den aktuella akten, riktar Länsstyrelsen kritik mot nämnden.

Akt 1616 – förvaltare 11 kap. 7 § föräldrabalken

Av tjänsteanteckning daterad den 6 juni 2023 med diarienummer 69 framgår att ett klagomål från huvudmannen inkommit men avskrivits från vidare handläggning med anledning av att klagomålet innehöll samma uppgifter som redan utretts vid ett tidigare tillfälle. Klagomålet som tjänsteanteckningen syftar på finns inte i akten.

Under inspektionsmötet konstateras att tjänsteanteckningen från den 6 juni 2023, är felaktigt daterad och att den 20 september 2023 är det korrekta datumet som framgår av systemet. Vidare konstateras att diarienumret inte är rätt och att handlingen ska ha diarienummer 169.

Justitieombudsmannen, JO, har bland annat uttalat följande avseende diarieföring i överförmyndarverksamheter. Inkomna och upprättade handlingar ska förses med både ärende- och aktbilagenummer på själva handlingen. Utan sådana åtgärder kan det vara svårt att veta vilka handlingar som hör till akten. Det blir även svårt att avgöra om alla handlingar finns bevarade i akten (JO:s beslut den 5 maj 2009, dnr 1744-2007). Om ärendenummer framgår av varje separat handling i akten skapas en godtagbar säkerhet i diarieföringen när det gäller identifikationen av handlingen (JO:s beslut den 23 mars 2005, dnr 151-2003). Länsstyrelsen påtalar vikten av att nämnden upprätthåller god akthållning, diarieföring och dokumentation så att den löpande handläggningen går att följa.

Akt 2831 – förmynderskap

Av dagboksbladet för den aktuella akten framgår att akten är registrerad på en myndling. Enligt dagboksbladet gjordes en utbetalning av försäkringsmedel till ett överförmyndarspärtrat konto den 21 juni 2016.

I följebrev till Länsstyrelsen inför Länsstyrelsens granskning har nämnden uppgett att akten inte finns fysiskt hos nämnden och att handlingen som omnämns på dagboksbladet saknas. Vidare uppgavs vid inspektionsmötet att nämnden inte har kunnat hitta den aktuella handlingen.

Länsstyrelsen informerar om att om en handling inkommer som hör till ett specifikt ärende ska handlingen diarieföras i ärendet och tillföras akten. Handlingar, som enligt nämndens bedömning, inte ska registreras och tillföras en akt bör förvaras på annat sätt.

Med anledning av vad som framkommit om nämndens bristande hantering av den inkomna handlingen i det aktuella ärendet, riktar Länsstyrelsen kritik mot nämnden.

Akt 3500 – förvalterskap 11 kap. 7 § föräldrabalken

Av akten framgår i huvudsak följande. Det finns ett beslut om byte av ställföreträdare daterat den 15 mars 2024 där en förvaltare entledigades och en professionell ställföreträdare förordnades.

Den 19 april 2024 tas ett nytt beslut om byte där en annan professionell ställföreträdare förordnas mot bakgrund av att denne bor närmare huvudmannen. Den senare ställföreträdaren blir hastigt sjukskriven vilket leder till följande. Nämnden tog ett nytt beslut om byte den 3 maj, vilket resulterar i att den ställföreträdare som förordnades den 15 mars 2024, återigen förordnas som ställföreträdare.

Det framgår vidare av akten att nämnden, mot bakgrund av ovanstående, låter den tidigare ställföreträdaren redovisa även för den tid som den sjukskrivna ställföreträdaren hann vara förordnad, med anledning av att denne inte fick tillgång till huvudmannens bankkonton.

Av tjänsteanteckning daterad den 10 oktober 2024 framgår att eftersom den senare ställföreträdaren endast varit förordnad i tre dagar och inte fått tillgång till bankkonton görs bedömningen att denne inte behöver inkomma med en sluträkning.

Under inspektionsmötet konstateras att ställföreträdaren varit förordnad mellan den 19 april 2024 – den 3 maj 2024 vilket omfattar cirka två veckor och inte tre dagar som framgår av tjänsteanteckningen.

Länsstyrelsen informerar att det, enligt 14 kap. 18 § FB, framgår att om en ställföreträdarens uppdrag har upphört, ska den som frånträder uppdraget inom en månad lämna en sluträkning till nämnden gällande egendom som har stått under hans eller hennes förvaltning.

Av 14 kap. 19 § FB framgår vidare att om det med hänsyn till bland annat ställföreträdarens och den enskildes förhållanden eller omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl, får nämnden befria ställföreträdaren från skyldigheten att lämna in en sluträkning alternativt besluta att sluträkningen upprättas i förenklad form.

Länsstyrelsen påtalar vikten av att nämnden kontinuerligt dokumenterar bedömningar och ställningstaganden som görs i akterna så att den löpande handläggningen går att följa.

Mot bakgrund av att nämnden inte fattat beslut om redovisningsbefrielse och inte heller beslutat att ställföreträdaren får inkomma med en sluträkning i förenklad form i samband med bytet riktar Länsstyrelsen kritik mot nämnden.

Sammanfattande synpunkter

Länsstyrelsen riktar kritik mot nämnden för avsaknad av besvärshänvisningar och bristande beslutsmotiveringar akterna 1616 och 4738.

Länsstyrelsen riktar kritik mot nämnden eftersom det fattats beslut om redovisningsbefrielse eller förenklad redovisning i samband med byte i akt 3500.

Mot bakgrund av att nämnden inte omprövat förvaltarenskapet i akt 1204 år 2024, riktar Länsstyrelsen kritik mot nämnden.

Vid en samlad bedömning av att det saknas anteckning om när årsräkningen för år 2023 i akt 3068 granskats samt att det saknas notering på årsräkningen om vem som granskat årsräkningen avseende år 2022 i akt 2957 riktar Länsstyrelsen kritik mot nämnden.

Med anledning av vad som framkommit om nämndens bristande hantering av den inkomna handlingen i akt 2831, riktar Länsstyrelsen kritik mot nämnden.

Återrapportering

Nämnden ska senast den 15 augusti 2025 redovisa till Länsstyrelsen

- Vilka åtgärder som nämnden vidtagit med anledning av vad som framkommit i akt 2831.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsjurist Anna Isaksson med länsjurist Emma Causevic som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

Kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och revisorer i Gislaved kommun, kommunen@gislaved.se

Kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och revisorer i Gnosjö kommun, kommun@gnosjo.se

Kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och revisorer i Vaggeryd kommun, kommunstyrelsen@vaggeryd.se

Kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och revisorer i Värnamo kommun, kontaktcenter@varnamo.se

Bilagor

Verksamhetsredogörelse, inkommen den 13 maj 2025

Verksamhetsredogörelse överförmyndare/överförmyndarnämnder

Överförmyndaren/överförmyndarnämnden i: Överförmyndarnämnden
GGVV

Ifylld av (namn, befattning): Elma Travancic, enhetschef

Datum: 2025-05-13

Instruktioner

Klicka på gul list högst upp i dokumentet "Aktivera redigering". Spara sedan dokumentet som Word-fil med filnamn "Verksamhetsredogörelse (kommun)". Fyll i dokumentet på skärmen (rutorna utökas automatiskt när ni skriver). Spara igen och skicka e-postmeddelande med filen som bilaga till länsstyrelsen – ostergotland@lansstyrelsen.se.

I de fall det är fråga om flera överförmyndare/överförmyndarnämnder med ett gemensamt kansli ska ni fylla i en gemensam redogörelse. Det ska dock tydligt anges om det föreligger några skillnader mellan överförmyndarna/överförmyndarnämnderna, och i sådana fall vilka.

1. Organisation

a. Har det skett några förändringar gällande överförmyndare eller överförmyndarnämndens sammansättning sedan senaste inspektionen? Om ja, beskriv vilka förändringar.

Då ordförandeskapet är roterande har en sådan rotation skett 1 januari 2024 och lett till att ordförandeposten numera handhas av Liisa Sveningsson, Gnosjö kommun samt viceordförande Lis Melin, Gislaveds kommun. I övrigt inga förändringar.

b. Vilket är det totala antalet årsarbetskrafter? Hur ser fördelningen ut? Är antalet årsarbetskrafter samma under hela året, eller är antalet högre under granskningsperioden?

1 enhetschef samt 5 handläggare, samtliga arbetar heltid.
Årsarbetskraften är samma under hela året.

c. Upplevs resurserna vara tillräckliga? Utveckla och ge exempel.

Enheten är i behov av administrativt stöd då det är sådana uppgifter vi ser att vi inte mäktar med. Enheten har i årets budgetberedning äskat utökning med en administrativ tjänst vilket vi väntar återkoppling på.

d. Har överförmyndaren/ersättaren/nämnden/handläggare deltagit i någon kompetensutveckling (exempelvis länsträffar, FSÖ, eller liknande nätverk) sedan Länsstyrelsens senaste inspektion? Ange för respektive aktivitet vem/vilka som deltagit.

Samtliga (handläggare, nämnd, ersättare) har deltagit vid 2 länsträffar och FSÖ. Ledamöterna samt 3 handläggare har även deltagit vid Wallgrens överförmyndarnyheter.

e. Hur ser överförmyndarkansliets öppettider ut? Finns särskilda telefontider eller besöksider?

Överförmyndarenheten har sedan 1 december 2023 tagit bort telefontider och enheten kan numera nås hela arbetsdagen mellan 8-17 genom kontaktcenter. Den enskilde får en första kontakt med kontaktcenter som antingen besvarar frågorna själva eller lägger ett ärende till ansvarig handläggare som i de flesta fall återkommer samma dag. Kommunens svarspolicy är svar inom 48 timmar.

Sjukvård och andra myndigheter kopplas direkt till enheten utan dröjsmål.

Huvudmän/ställföreträdare som önskar möte får boka besöksider. Möjligheter finns att boka möte i alla samarbetskommuner. Det är också möjligt att lämna handlingar i samtliga samarbetskommuner.

Enheten är bemannad 8-17.

2. Handläggningsrutiner

a. Vilket system/vilka rutiner används för bevakning av att handlingar kommer in i tid? Fungerar detta?

Enheten använder sig numera av systemet WärnaGo i vilket man kan lägga påminnelser/bevakning i vardera ärende/akt, till både specifik handläggare men är även synligt för hela arbetsgruppen. Påminnelserna blir på så vis inte lidande ifall någon skulle vara frånvarande utan kan täckas av andra. Upplevs fungera bättre än i det tidigare systemet ÖFS/Peribon där enbart ansvarig handläggare hade tillgång till bevakningarna.

b. En ansökan om ställföreträdarskap som inkommer till överförmyndaren/överförmyndarnämnden från någon som är behörig att ansöka enligt 11 kap. 15 § FB ska ses som en felsänd handling och överlämnas direkt till tingsrätten. Den som inte är behörig att ansöka om ställföreträdarskap kan skicka in en anmälan om behov av ställföreträdarskap. Hur hanteras en sådan anmälan? Vad är normal handläggningstid för en sådan anmälan? (Beräknat från det anmälan inkom till dess att den skickats vidare till tingsrätt eller avskrivits)

En felsänd handling skickas till tingsrätten med vändande post.

Beroende på hur anmälan inkommer hanteras den olika.

Om anmälan kommer in i form av läkarintyg begärs kompletterande uppgifter från den som skickat in det tillsammans med information som de kan ge till den person det berör för egen ansökan.

Om anmälan kommer in i form av blankett från socialtjänst/annan begärs läkarintyg in för att se om personen i fråga själv kan yttra sig. Om läkarintyg medger det hörs personen om denne själv vill ha god man. Vid nej avskrivs ärendet med information om hur egen ansökan görs. Kan personen ej höras hörs om möjligt närmast anhöriga.

Vid förvaltarskap, om personen vill ha god man alternativt att personen inte förstår vad saken gäller, gör vi bedömning om behov föreligger för att sedan avskriva eller ansöka till tingsrätt med förslag på ställföreträdare.

Eftersom dessa ärende ofta saknar betydande underlag är handläggningstiden ganska lång. I genomsnitt går det 2-3 månader från anmälan till ansökan eller avskrivning. Det som tar tid brukar

vara inhämtande av läkarintyg då anmälan ofta riktar sig till personer som inte själva önskar ställföreträdare (förvaltarskap).

Finns skriftlig rutin för detta?

Ja ☒ Nej ☐

c. Hur hanteras klagomål mot ställföreträdare, både muntliga och skriftliga?

Klagomål tas in skriftligt till absolut största del för att undvika missförstånd. Om klagomål vill framföras muntligen skriver vi tjänsteanteckning som sedan hanteras på samma sätt som skriftligt klagomål.

Ställföreträdare informeras alltid om innehåll i klagomål för att yttra sig och bemöta det som framförts och i förekommande fall svara på om denne vill kvarstå i uppdraget. Om klagomålet kräver det tar vi in ytterligare yttrande från ex boendepersonal eller anhöriga.

Om klagomål gjorts av behörig med begäran om entledigande och utredning visar att entledigande inte ska göras tas överklagningsbart avslagsbeslut av nämnd.

Om bedömningen görs att ställföreträdare misskött sig men ändå vill kvarstå påbörjas process om entledigande enligt föräldrabalken 11 kap. 20§ för överklagningsbart beslut av nämnd om den som klagat har rätt att begära byte.

Om den klagande inte har rätt att begära byte görs en utredning om nämnd ska gå vidare med ärende enligt FB 11 kap. 20§, annars avskrivs ärendet.

Finns skriftlig rutin för detta?

Ja ☒ Nej ☐

d. Hur hanteras en ansökan om byte av ställföreträdare (inte begäran från ställföreträdaren själv)?

Om det sker i samband med klagomål så enligt 3b ovan.

Ställföreträdare tillfrågas om dennes inställning. Om denne vill kvarstå görs en utredning om entledigande enligt FB 11 kap. 20§ är aktuellt. Vi byter inte god man/förvaltare som agerat inom ramen för uppdraget om det inte finns särskilda skäl (ex upprepade samarbetssvårigheter). Utredningen syftar till att se om huvudmannens situation kan förbättras av bytet i sig.

Vid begäran om byte där föreslagen person finns beaktas FB 11 kap. 12 §.

Finns skriftlig rutin för detta?

Ja ☐ Nej ☒

e. En myndighet **får** ändra ett beslut som den har meddelat som första instans om den anser att beslutet är felaktigt på grund av att har tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning enligt 37 § förvaltningslagen. En myndighet **ska** ändra ett beslut som den har meddelat som första instans om den anser att beslutet är uppenbart felaktigt i något väsentligt hänseende på grund av att det har tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning och beslutet kan ändras snabbt och enkelt och utan att det blir till nackdel för någon enskild part enligt 38 § förvaltningslagen. Hur hanteras en sådan ändring av beslut fattade av överförmyndaren/överförmyndarnämnden, särskilt arvodesbeslut?

Beslut enligt 37-38 § ändras enligt föreskrift i lagstiftningen. Om det avser särskilt arvodesbeslut så fattas ett nytt korrekt arvodesbeslut i systemet till vilket man även knyter en tjänsteanteckning som förklarar orsaken och bakgrunden till ändringen. Det första felaktiga arvodesbeslutet makuleras i systemet för att frambringa tydlighet.

Finns skriftlig rutin för detta?

Ja ☐ Nej ☒

f. Hur hanteras överklaganden av överförmyndarens/överförmyndarnämndens beslut? Finns överklagandehänvisningar i besluten (till exempel arvodesbeslut)?

Överklagandehänvisning finns med i samtliga beslut. Nämnden gör en rättidsprövning och skickar en överklagan till aktuell domstol.

Finns skriftlig rutin för detta?

Ja ☒ Nej ☐

g. Förvaltare ska omprövas årligen. Hur hanteras omprövningarna?

I samband med årsräkning svarar ställföreträdare i redogörelse om uppdraget ska jämkas eller konverteras eller kvarstå som det är i dagsläget. Om ställföreträdare svarar att förändring ska ske följs detta upp.

Den ”riktiga” omprövningen sker numera enligt årshjul efter sommaren där underlag för omprövning skickas ut till ställföreträdare i augusti och omprövning genomförs i september.

Bevakning att omprövning inkommer sker i ärendehanteringssystemet.

Finns skriftlig rutin för detta? Ja ☒ Nej ☐

h. Om ett ställföreträdarskap omfattar bevaka rätt och/eller sörja för person, hur granskas detta? Beskriv rutinen både för det fall ett ställföreträdarskap omfattar förvalta egendom, bevaka rätt och sörja för person och för det fall ett ställföreträdarskap endast omfattar bevaka rätt och/eller sörja för person.

Uppdrag som omfattar alla tre delar granskas genom årsräkning avseende förvalta egendom samt lämnad information i redogörelse avseende bevaka rätt och sörja för person. Om det enbart omfattar bevaka rätt och/eller sörja för person granskas inkomsten redogörelse i uppdraget. I de fall handläggare inte anser informationen är tillräcklig inhämtas mer information beroende på vad man önskar granska extra.

3. Ställföreträdare

a. Har några särskilda ärendetyper ökat eller minskat särskilt sedan Länsstyrelsens senaste inspektion?

Ökat antal av anmälningar och ansökningar av godmanskap och förvaltarskap. I övrigt inga dramatiska förändringar.

b. Är det lätt/svårt att rekrytera nya ställföreträdare? Hur sker rekryteringen?

Helt nya ställföreträdare är ganska svårt att hitta. Nämnden har som mål att vi ska hålla utbildning för 20 nya personer (totalt i de fyra kommunerna). Enheten har nu infört tvåa rekryteringsansvarig som har till uppgift att ansvara och vara spindeln i nätet för rekrytering av nya. Rekrytering sker främst genom månatliga utskick av uppdrag där aktiva ställföreträdare får möjlighet att anmäla intresse för fler "lediga" uppdrag. Rekryteringsansvariga utforskar dock fler möjligheter att rekrytera t ex genom deltagande vid sammankomster, föreningar mm. Vi har under hösten 2024 bl a deltagit på seniormässan i Värnamo och Vaggeryd och liknande

deltagande väntas i resterande samarbetskommuner under 2025. En större rekryteringskampanj i sociala medier har även genomförts under hösten 2024 samt våren 2025 med samtliga fyra kommuners kommunikatörer. Kampanjen bidrog till flertalet nya intresseanmälningar.

Vi upplever ett litet skifte i hur man som ny vill få information och utbildning. Tidigare var det väldigt viktigt att man fick träffas på plats men där nu den digitala utbildningen tar större plats.

Till följd av att det är svårt att hitta helt nya personer som är villiga satsar nämnden mycket på att den som redan har/haft ett uppdrag ska känna sig bekväm med att kunna ta ett till eller ta mer ”komplicerade” uppdrag.

c. Vilken prövning av en ställföreträdares lämplighet görs? Omprövas ställföreträdares lämplighet? Om ja, hur ofta?

Vi följer Länsstyrelsens riktlinjer ”Nationella riktlinjer” med kontroll i belastningsregistret och UC och i förekommande fall mot socialtjänsten.

Kontroller görs alltid om ny person ska få ett uppdrag. Om personen redan har uppdrag kontrollerar vi för det fall det har gått en längre tid (ca ett halvår) efter senaste kontroll.

Årliga återkommande kontroller mot belastningsregister och Kronofogden enligt årshjul.

d. Vilka utbildningar anordnas för nya ställföreträdare? Hålls det utbildningar för befintliga ställföreträdare? Om ja, ange vilka utbildningar.

Utbildning sker enligt årshjul och följande har genomförts under 2024-2025:

Januari 2024: Redovisningsutbildning för de som fått uppdrag föregående år och ska redovisa sin första gång.

April 2024 : Utbildning 2 kvällar á 2 timmar för nya ställföreträdare.

April 2024: Vidareutbildning för aktiva ställföreträdare, med tema psykisk ohälsa/ hur man bemöter personer med psykisk ohälsa

Oktober: Utbildning 2 kvällar á 2 timmar för nya ställföreträdare.

Oktober 2024: vidareutbildning för aktiva ställföreträdare, tema budget och skuldrådgivning och ekonomi ur ställföreträdares synpunkt.

December 2024: Fördjupad redovisningsutbildning för aktiva ställföreträdare med workshop.

Januari 2025: Redovisningsutbildning för de som fått uppdrag föregående år och ska redovisa sin första gång.

Februari 2025: Utbildning 2 kvällar á 2 timmar för nya ställföreträdare.

Mars 2025: Vidareutbildning för aktiva ställföreträdare med tema demens

Maj 2025: Utbildning 2 kvällar á 2 timmar för nya ställföreträdare.

Återkommande minst fyra gånger om året skickas även nyhetsbrev med information som kan hjälpa ställföreträdare i uppdraget.

Ingen aktiv godmanförening i GGVV. Det finns en förening i Jönköping där våra ställföreträdare kan ansluta sig om de önskar.

e. Hur många uppdrag tillåts per ställföreträdare? Hur många uppdrag har en ställföreträdare vanligtvis? Hur görs avvägningen av hur många uppdrag som är lämpligt?

Den som har mest uppdrag idag har 28 uppdrag. Det är en person som utövar sina uppdrag i professionen. Dessa är fördelade på 12 godmanskap och 16 förvalterskap.

f. Har någon ställföreträdare entledigats med anledning av denne inte skött sitt uppdrag, sedan Länsstyrelsens senaste inspektion? Om ja, ange anledningen.

1, på grund av försummelse enligt föräldrabalkens 11 kap. 20 § avseende bland annat underlåtelse att inlämna årsräkningar.

4. Årsräkningar och sluträkningar

För detta kapitel gäller följande. Om frågorna besvaras under perioden januari till och med juni svarar ni för års- och sluträkningar för föregående år.

Besvaras frågorna under juli till och med december svarar ni för års- och sluträkningar för innevarande år.

a. Hur stor del av årsräkningarna kom in till **den 1 mars**? Hur stor del av de som inte inkom till den 1 mars beviljades anstånd? *(Svara i antal och procent)*

521 av 622 årsräkningar inkom den 1 mars, ca 84%. På grund av systembyte i slutet på april kan jag för närvarande inte se antal beviljade anstånd.

b. Hur många påminnelser och hur många vitesförelägganden om årsräkningar har skickats ut? När skickas påminnelser och eventuella vitesförelägganden ut?

49 påminnelser samt 7 vitesföreläggande.

Påminnelser skickas ut ca två veckor efter 1 mars. Vitesörfarandet startar två veckor efter påminnelse nått ställföreträdare om årsräkning då ännu inte inkommit.

c. Hur stor del av årsräkningarna var färdiggranskade per den sista september? *(Svara i antal och procent)* Om inte alla årsräkningar var färdiggranskade, beskriv varför.

501 av 592 årsräkningar var granskade sista september, ca 85%. Nämnden har ett mål att 90% ska vara färdiggranskade senast 30 juni men detta uppnåddes inte pga. vakanser samt två nyanställda under handledning som inte bidrog till granskningen.

d. Vilken rutin har ni avseende kommunikering och expediering av arvodesbeslut till huvudmannen?

Om huvudmannen betalar skickas alltid kopia på beslut med överklagandehänvisning till dennes vistelseadress.

5. Rutiner vid försäljning och medelsförvaltning

a. Hur hanteras en ansökan om samtycke till försäljning av fastigheter/bostadsrätter?

Eventuellt samtycke till försäljning lämnas när samtliga handlingar inkommit. Avslag hanteras av nämnd med överklagningsbart beslut.

Handlingar som krävs

- Ansökan med skäl till varför försäljning ska ske
- Huvudmans samtycke om detta kan lämnas
- Yttrande från anhöriga
- Om uppgiften inte finns innan - information om ägandeförhållande
- Köpekontrakt påskrivet
- Värderingsintyg
- Budlista

Handläggare följer upp att försäljningslikvid inkommit på HM:s/omyndigs konto.

Finns skriftlig rutin för detta?

Ja ☒ Nej ☐

b. Hur hanteras en ansökan om samtycke till medelsplacering?

Ansökan inkommer från ställföreträdare/förmyndare. Vid ansökan direkt från banktjänsteman tas kontakt med den som är formellt behörig med information om vem som får ansöka.

Kontroll görs om det är en placering som kräver samtycke. Fokus ligger på att önskad placering ger tillräcklig trygghet och att de ger skälig avkastning.

Vid avslag tas beslut av nämnd med överklagningsbart beslut.

Finns skriftlig rutin för detta?

Ja ☐ Nej ☒

c. Hur ofta och på vilket sätt kontrolleras att konton har överförmyndarspär?

I samband med granskning av årsräkning. Om spär saknas begärs komplettering in. Spär kontrolleras även vid granskning av förteckning.

- d. Hur hanteras en ansökan om samtycke till uttag från överförmyndarspärret konto?
Hur säkerställs att medel används till beviljat uttag?

Ansökan ska göras av behörig. Skulle det exempelvis inkomma begäran från försäkringsbolag eller omyndig skickas information till ställföreträdare/förmyndare om rutiner.

Kontroll i ansökan för att säkerställa att uttaget uppfyller krav i FB 12 kap. 4§. Vid inköp av föremål/tjänster krävs underlag såsom kvitto eller offerter. Vid uttagsbeslut informeras ställföreträdare/förmyndare att kvitto ska inkomma efter uttag. Följs upp med bevakning/påminnelse. Om kvitto inte inkommer beviljas inga ytterligare uttag förrän samtliga kvitton inkommit.

För begäran om uttag för löpande utgifter begärs kontoutdrag in minst varannan gång samt kompletterande frågor om huvudmannens budget till ställföreträdare.

Över 8 prisbasbelopp hanteras av nämnd även vid samtycke.

Finns skriftlig rutin för detta?

Ja ☒ Nej ☐

6. Övrigt

- a. Finns det generella frågeställningar som ni har ställt inför som ni vill diskutera med Länsstyrelsen på inspektionsmötet?

- b. Har det sedan Länsstyrelsens senaste inspektion skett något i övrigt som Länsstyrelsen, i egenskap av tillsynsmyndighet, bör känna till? Beskriv också om det planeras för större organisationsförändringar, utveckling av digitala arbetsmetoder eller liknande.

Verksamheten har genomgått ett systembyte från ÖFS/Peribon till WärnaGo som inneburit stort arbete men nu är i slutfasen och systemet är igång.

Verksamheten har äskat utökning av tjänst i form av administratör då vi inte mäktar med alla arbetsmoment och behöver frigöra tid för handläggare att sköta handläggning/utredning.

Digitala utvecklingen fortsätter med nu fokus på mer digitala möjligheter till utbildning, inte bara genom teams som idag utan också genom digital utbildning med möjlighet till ”certifikat/diplom”. Arbetet förväntas klart till hösten och förhoppningen är att ställföreträdare ska kunna använda det digitala materialet som en handbok.

Kommunfullmäktige har tagit beslut om att inrätta en förvaltarenhet för GGVV vilket kommer innebära att vi avslutar samtliga avtal med professionella bolag och i stället går över till att använda oss av förvaltarenhetens personal. Förvaltarenheten förväntas driftsättas 1 januari 2026.